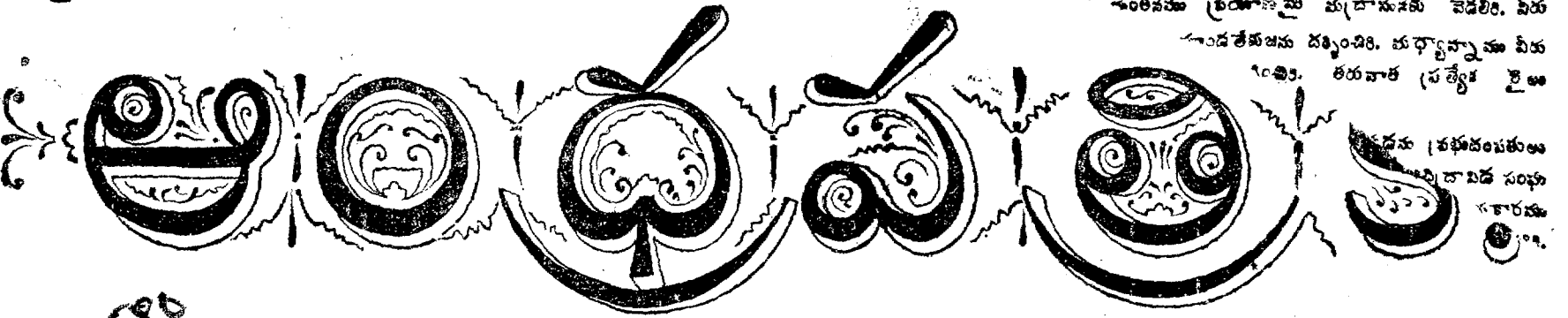

Register No. M. 1118

Post Box No. 21-వ

విల్లింగ్డనుదంపతులు

మేమిటా ఏప్రిల్ 20:—విల్లింగ్డను (కళిదంపతులు) శంకరము ప్రయాణమై మద్రాసుకు వెదలిరి. వీరు శంకరమును దర్శించిరి. చుట్టూన్నాము వీరు 10.35. తరువాత (పర్యేక) కైలు

30590

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 10.

జెన్నవట్టణము 1923 వ సం॥ ఏప్రిల్ నెల 21-వ తేది శనివారము

No. 18

సంపుటము 100

ఈ థిరోద్దారి నా మనం వత్సరము, వైశాఖమాస శుద్ధ పంచమి గి.

సంచిక 10

అమృతాంజనము అన్ని నోవ్వలకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము పుండ్లకు ఘనమయినమందు

చక్కని డబ్బీతో నహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధిని బడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నోవ్వలకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతశబ్దమాదిగల మాయమందుగా. సగటుమందులవలన మోసముగలుగును. పంచభావచీటిని చూచి కొనిన మోసముగలుగుదురమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతవలన దేశమునందంతటను వెలసిగ.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

నిర్ణయకాలమునందు నగలుతయారుచేసియిచ్చునట్టివారు

లేరని సందేహమువలదు

ధరలు 40, 50, 60, 70, 80

మేలైన పుష్పరాగములు, సవరము బంగారుచేర్చి కట్టబడిన తోడుజతలు తయారుగా నున్నవి. ఆశాభంగము కలుగకుండుటకై త్వరలో తీసుకొనుట మంచిది.

ఉమిడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ,

(6) 25, వైనాబజారురోడ్డు మద్రాసు.

త్వరపడుడు

ధరలు తగ్గినవి

వెలులు

టూరింగు 2,550

రన్నెజాటు 2,450

ప్లాండ్డు చాసిన్ 2,045

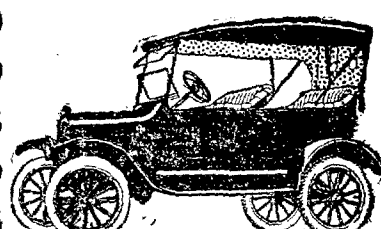
టూరింగు (ప్లాండ్డుతో) 2,860

ఒకటన్ను చాసిన్ 2,375

యీ రోజుననే మీ ఆర్డరును మాకు పంపును. మాద్యారా కొనిన ఎడల మీకు ఎక్కువ సదుపాయము కలుగును.

మోటార్ అందు జనరల్ ఇంజనీరింగు కంపెనీ, బెజవాడ

సబుడిలర్లు:— కృష్ణ గుంటూరు జిల్లా లకు

త్వరపడుడు

ధరలు తగ్గినవి

16-సీటరు బస్సు 3,300

*పోర్టుస్నుట్రాక్టరు 3,250

ఇంగ్లీషు కాడిజు

డెలివెరి ఎఫ్.బి.ఆర్. మదరాసు

కావలసిన వారికి ట్రైవల్

బాడీల వెలులున్ను శ్వవసా

యపు ఆయుధముల వెలులు

న్ను తెలియజేయబడును.

యీ రోజుననే మీ ఆర్డరును మాకు పంపును. మాద్యారా కొనిన ఎడల మీకు ఎక్కువ సదుపాయము కలుగును.

(598)

మారవలయును! 430 ప్రతిముఖము!!

డి లేట్ వేయూరు—వేంకటకృష్ణముపెట్టి అన్వేషము

వారిచే బ్రకటింపబడుచుండిన

నామలింగాను శాసనము అను నామాంతరము గ

అమరకోశము

త్రికాండము - సటీకము - అంగ్లేయభాషాంతర

పదములతో గూడినది.

20 రతుల డిప్యూటీజాకాగితములు

క్యాలికోబైందు

1-12-0

16 రతుల సాదాకాగితములు అట్టబైందు 1-0-0

ఈ క్రొత్తకూర్పు ఆనందముద్రాక్షరకాలయందు ముద్రితమై

ఎ. కణ్ణన్ నెట్టి అన్వేషకంపెనీవారిచే

బ్రహ్మరింపబడి విక్రయింపబడును.

ఇతరగ్రంథముల కేటలాగు ఉచితము.

286, వైనాబజారు రోడ్డు (అప్పాబిల్డింగ్సు), మదరాసు.

ప: చాంగము సహాగల క్రొత్తడ్రెస్సులు

క్రొత్తసంకల్పమునండి క్రొత్తసంభాషణ అంగ్ల, అంశ

కెటగి భాషలలోని డ్రెస్సు ఇవామగా యిక్వబడును.

ఒ: అదాప్టేషన్తో సహా బాబుబాగ్ మదరాసు.

మేనేజర్, ఆంధ్రా ఆయుర్వేదిక్ ఫర్మసి,

185 హంటురోడ్డు, మద్రాసు.

మొదటిది! క్రొత్తవర్ణకాటకము!

బళ్లారి ధర్మవరం. కృష్ణమూచార్యులు.

రోషనారాశిఎజి

అను నామకము వెలురు 1-0-0

వలయువారు బల్లారి, రిమాంబిలాస ప్రెస్సువర్కు

వాసునగును.

హనుమాన్ పర్వ సిలి

శరీర పోషణకు సుఖమైనది.

ఎస్. రంగనాథం శెట్టి అండుబ్రదర్, ఈవినింగ్ బజార్ రోడ్డు, మదరాసు.

అమెరికాదేశమునందు తయారుచేయబడి

ప్రపంచమందు అంతటను అతి సుందరమైనదని

వేరు పొందిన నేష్టిమంగల కత్తితో (3)

మీరే ఔరముచేసికొనుడు

Brownie

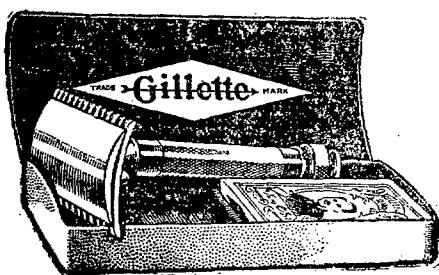
బ్రౌనీ

ధర రూ. 4-8-0 లు మాత్రమే.

ఇంతవరకు గిల్టెట్ రేజరులు

రూ. 12-0-0 కంటే తక్కువ ధరకు

విక్రయించబడలేదు.

సులభము!

మంచి గిల్టెట్ కత్తిని రేజరులో నుంచి
సబ్బు తడవి, ఔరము చేసికొనుడు.

సుఖముగా నుండును!

సులభముగా ఔరము చేయును, ముఖ
ము శుభ్రముగాను, చల్లగాను, అంద
ముగా నుండును.

అపాయము లేదు!

గాయములు కలుగ నీయకుండను, చర్మ
మునకు మంటలు లేకుండునట్లును, శుభ్ర
ముగా వెంట్రుక లన్నిటిని పూర్తిగా
తీసివేయును.

ధర సులభము!

ధర అతిచౌక ఒక కత్తి (బ్లేడు) అనేక
ఔరములకు ఉపయోగ పడును.

క్రొత్తగా అభివృద్ధి జేయబడిన గిల్టెట్ రేజరు

ధర 1-కిర్రు. 21-8-0 అంతకు వైగా యుండును.

Gillette Safety Razor Co..

Representatives: Muller & Phipps (India) Limited, Calcutta, Bombay, Madras, Karachi, Rangoon

నూతనముగా తెరువబడిన
పట్టువస్త్రములపాపు

చైనా, జపాను, కాశీ, బెంగళూరు కంచి మొదలగు
జాగాలనుండి వర్ణాశ్రమాల పట్టువస్త్రములు

క్రొత్తగా వెప్పించి పూత చేసి యున్నాము.

స్త్రీకు కావలసిన పలురకముల పట్టుచీరలు, జాకెట్టు
డినుసులు, పావడ డినుసులు, దావణీలు ఉన్నవి.
పురుషులకు పైనవేసుకొను పట్టు అంగవస్త్రములు,
కోట్లకు కావలసిన పట్టుగుడ్డలు, టీవీడులు, ఆల్ సాక,
వస్త్రకు కావలసిన సాదారణములు, గీతలది మద
లగునవి అనేకములున్నవి.

ఒక రూ. యాదుకావలసిన వస్తువుచేసి కచ్చి ఒక బేరము
చేయకొరవము.

సత్రామ్ దాస్ కిషన్ చందు, మద్రాసు
సిల్లు ఎంపొరియం, 31, 32 రత్న బజారు, మద్రాసు

యినాం! యినాం!!

60 సం॥ రముల అనుభవముగల సర్కారు
వైద్యాధికారి రావు సాహెబు డాక్టరు బానుగారి
సుఖజీవిత సంహస్యపుస్తకము

ఇనాముగా పంపబడును. ఈ దిగువవిలాసము
నకు వ్రాయవలెను. (3895)

ఉత్తరములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

The swasthya Sahaya Pharmacy,
30-2 Harrison Road, Calcutta

ఇంద్రజాల మహేంద్ర జాలము

ఈ అపూర్వగ్రంథములో జర్మనీ గారడీ యొగదృష్టి
వాస్తవము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము మంత్రకాస్త్రము,
భూతైద్యము, యంత్రములు, అమెరికానారి చీట్లకేక తి
సాలు విచిత్ర విశోదవిద్యలు గలవు. ఇంతే గాక మనుష్యుని
మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో
గమాధియగుట, శరీరములేని శలకాయచేత మాటలాడుచుట
భూమిపైన గజముయెత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా
నిలబెట్ట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథ
మును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ చేయగలరని గ్యారంటీ
యిచ్చుచున్నాము. దీని ధర రూ 4-0-0 ని. (211888-8)
సి. ఆర్. జార్జ్ నందాయు. బెంగళూరు, నుంబూరు జిల్లా.

రంగునలేకుకలవు
అతి చవుకలవు
పలకలు - రవునకరలు -
పైజలు - శ్రేష్ఠమైనవి, సరస
మగుధరలకు విక్రయించెదము
అద్దేపల్లి హరిశ్చంద్రుడు,
కలవడిపో, కాకినాడ.

(206)

SIGHT RESTORED
A Sure Remedy of Nature for all Eye-dis-
eases. Cures Cataract, Glaucoma, etc.,
without knife. No failure; absolutely safe;
highest testimony. Particulars free. Correspon-
dence confidential.
L. H. SELLER, D. Samta (Bengal)

SANTI OIL.
Simple, harmless, external application for
functional weakness, Loss of Manhood,
etc. No irritation, no discolouring, no
bad smell. Particulars free. Correspon-
dence confidential.
HEALTH HOME, D. Samta (Bengal)

రుహార కస్తూరిమాత్రలు

అన్నింటి మొదలు వచ్చిన పెద్దవారిమార్కు సాధారణ వ్యాధులన్నిటికిని వాడతగినది.
250-300 మాత్రలుగల సీసా 1-కి ధర 0.4-0.1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూపు 1-4-0

(1002) సాధారణమైన వ్యాధులన్నిటిని మిఠిలో కస్తూరిమాత్రలు అద్భుతమైనవిగా మోసంగినది. దయచేసి 6 బుడ్లు పంపుడు. పి. శ్రీనివాసరావు, కామయ్య ఇట్టి గేవక దీపాబ్జమెంటు రాయలూరు (పెంట్రల్ ప్రావింసు).
(1008) మీ కస్తూరిమాత్రలను వాడుటచే చలిజ్వరము, దగ్గు మొదలగు వ్యాధులు బాగుగా కుదినవి. రక్షణకు 6 బుడ్లు పంపుడు. హోరంగ్ బై సీలా గౌడారు హనుమాన్ హాల్స్, కర్నాటాపురం.

సారస్వతానవం (బుద్ధిప్రసాదిని)

పిల్లలకు, తరుణులకు, వృద్ధులకు, స్త్రీలకు మంచి బలమునిచ్చు బోషధము.
జ్ఞానకాంక్ష కలిగించును, సంగీతజ్ఞుల కంఠస్వరములకు మనోహరత నిచ్చును. కడుపు, రొమ్మ, పక్కలు, మోళ్లు, మాంసభాదములు, కిరణువు వీటిలో గలుగు నొప్పిలను పరిహరించును. మెదడు దుష్ఫలములవలన గలుగు మరపు, అలస్యము, తల నేడిమి, కంఠచీటి, కేవలకంఠము, చీపువరములు చేదడం, కడుపుబాదుకు సంక్లిష్టము, శలబద్ధము, ఆలెలెకుండుట, తలతిన్నడము, కాంతిహీనత, గుల్మము, మూలలోగములు, ఇంకను అనేక లోగములును గుణపరమును. విద్యార్థులకును, వ్యాపకారులకును ఉపయోగపడును. 6 బోషు సీసా 1-కి రు 1-0-0 అ.

రు. 2 లు బోషధములు కొనువారికి మా శ్రీరాములవారి పట్టాభిషేక క్యాలండరు ఇనాం.
ప్రాంధి, పెం 381, కంబుకెట్టిపేట, మద్రాసు. (ప్రాంధినుండి వీటిని పంపబడవు.)
సాశ్వత వేంకటాచల మండితులు, శ్రీ శీతారామవైద్యశాల మైసూరు. (4)

శుద్ధ హిందూదేశవస్తువులనే ఉపయోగించి హిందూదేశీయులవలనే హిందూదేశీభుజ్యు, నిపుణులచే తయారుచేయబడినది.
ఆంగ్లభాషలో ఉత్తరములు వ్రాయవలెను. లేక ముద్రాను ఏజెంట్లను అడిగి వివరములు తెలుసుకొనవచ్చును.

తల్లి బిడ్డ యిరువురును "హిమాని"ని మిగుల ఉత్సాహంతో ఉపయోగింతురు

ఇది మంచుకల తెల్లగానుండి, అందమునిచ్చు స్వకేకము. సోగను కాంతి హెచ్చించును. చర్మము నునపుగాను చలగాను, కుద్ధముగా నగును, చర్మముమీద రుద్దిన నులభముగాకరుగును. జీడుగాను, గట్టిగాను ఉండదు. యిందులో క్రొవ్వ, చమురు, గ్లిసరైన్ మొదలగునవి కలియుటలేదు. మొటిమలు, ముడతలు, ఎండవడిమి ఎఱుపు, చర్మము గరకుగానగుట, మొదలగునవి కలుషంపత్ర పోవును.

(వృత్తిపాసటి వస్తువులచే తయారుచేయబడినది. రక్తచారాశముగా పావను.)

స్వేదనము, కేమిగులు మన్నుగుసారకద్ద వెలకు దొరకును మంచినీగ సైన పెట్టలో నుంచబడిన బుడ్డి 1 కి ధర రు 0-12-0

Sharma Banerji & Co,
43, Strand Road,
CALCUTTA.

MADRAS }
AGENTS. } PANDYAN & Co.,
5, Old Jail Street, G. T. MADRAS.

నోటీసు

ఉయ్యూరు యస్టేటు యిలాకా లంకపల్లి లంకతాలూరు నూతనముగా కలబడిన లంక అనగా ఘూరు య 100 నూరు యకరములు నజరానా పద్ధతిమీద జరాయితి హక్కుకు యిప్పించబడును. గనుక కావలసినవారలు య 1 కి ఎంత మొత్తము నజరానా దాఖలుచేయునది, ఎంతభూమి కావలసి యుండునది, దరఖాస్తులు 1923 సం॥ రం మే నెలాఖరులోపుగా పంపుకొనవలెను. ఈభూమి పయిన ప్రతి సం॥ రం య 1 కి రు 12-0-0 లు చొప్పున సేవ్యపు భూమికిన్ని య 1 కి రు 6-0-0 లు చొప్పున బంజరుకున్న రివాజుప్రకారం బాపతు లున్న కేరిశిస్తు యస్టేటుకు చెల్లించుచుండవలెను. యావత్తుభూమి వకేలాటుగాగాని అవసరమయితే వేరువేరులాట్లు ఏర్పరచిగాని పైనలు చేయుచడ మవును.

ఈలంక అనెడి, గుడివాడ తాలూకా మేమూరు గ్రామమునకు 4 మయిళ్ల దూరములో నుండి యున్నది.

ఉయ్యూరు యస్టేటు హిందూ } ఎమ్. వి. అప్పారావు,
అధిక, నాజీదు తేది 12-1-23 } జమీందార్

పాండురోగము

Serravallo
నెట్టావల్లో
Tonic Wine
టానిక్ వైన్

జ్వరములు నిస్తాణ

బుడ్డి 1-కి ధర రు 3-4-0, 3 బుడ్లు ధర రు 9-4-0.

డ్లబ్యా. ఇ. స్మిత్ అండ్ కో., (లిమిటెడ్) మౌంట్ రోడ్, మద్రాసు
W. E. Smith & Co, Ltd., Mount Road, Madras.

మాత్రకోశ వ్యాధులు - ఒక కొత్త చికిత్స

URESOL (యురీసాల్)

అను బోషధమును వాడుటచే తప్పక నిజముగా కుదురును

9 మొదలు 12 వాచ్ వరకు ఉపయోగించిన చాలామంది

అన్ని మందుల ఔషధులందు, యితర దుకాణములందు విక్రయమగుచు వుండును.

ప్రాసిక్రెస్ కావలసినవారు ఈ దిగువ చిహ్నమునకు వ్రాయవలెను.
C. T. Hall & Co, 46, Singaperumal Street Triplicane Madras

దేశీయ వార్తలు

శేయాకు వన్ను

సిద్ధా, ఏప్రిల్ 20:— శేయాకు వన్ను సంఘమువారి సలహా ననుసరించి భారతదేశ శరీరదృఢులందు శేయాకు ఎగురుతులపై 100 పానులకు ఆరుజాబల చొప్పున పన్ను నిర్ణయించబడినది.

కలకత్తా జ్యూటమిల్లుల సమ్మె

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 20:— కాల్పీ జ్యూటమిల్లులందు తిరిగిని ప్రారంభం జరిగినది. కార్మికులకును యజమానులకును గలగిరివివాదములను ఈమిల్లులందు కార్మికులు ఈ మాసారంభమునండియు సమ్మెకట్టిరి. ఇతరమిల్లులందు కార్మికులు ఇంకను సమ్మెమీదనే యున్నారు.

సిటి ప్రమాదము

కార్మికుల దండకుల శరీరములు కనబడుట

పూనా, ఏప్రిల్ 20:— ఇటీవల పూనానగరమునందు నాకావిసోదమున మునిగి మరణించిన కలనల్ కార్మికుల శరీరములు 3 మైళ్లదూరమున గాన్పించెను ఈ యుదయమున పైనికగారములో వారి కంక్రీయ లానర్పబడినది.

పిల్లలను దాచుట

ఉద్రేకమునగుట

పూనా, 20:— మూర్ఖిదాము నిర్మాణ సమయమున కానిక్రింద చంపి వేయటము పిల్లలను ఎత్తుకొని పోవుచుండిరను వదంతులు దానితో పాటు ప్రజలయుద్రేకమును కల్గెను. ఇండియన్ రక్తము నందు పనితీయుచున్న ఒక ము కరకర్మలను పంచిపెట్టుచుండగా ప్రజలవాని నితేటాడిరి. కాని అతడు పోలీసు స్టేషనులో కలదాచుకొనెను ఇతరవిధసంఘటనలను తెలియు గలగ లేదు.

తిరువాన్కూరు శాసనసభ

తిరువేంద్రము, ఏప్రిల్ 20:— శాసనసభయందు, ఇరిగేషను కార్యముల నిర్వహణకు ముఖ్యులను ప్రత్యేకించవలెననియును, పనులు మేర కుట్టేసింపబడిన ప్రత్యేక ప్రదేశముల నిర్వహణకు నిశ్చయించును అందు తీర్మానములు ప్రతిపాదించబడినవి. ప్రభుత్వములెరపిన సమాధానమును జెప్పిన తరువాత సీతీర్మానములు ప్రవహించుకొనబడినవి. అధికారుల చేతనములను సరిగ్గురించుటకు అధికారసభ్యుల ధిక్కరణముగల సభ్యులను నియమించవలెననితీర్మానము పిగిపోయెను. ప్రత్యేక ప్రాంతములందు నివసించువారు లైసెన్సు అవునును లేకయే తమకుటల నుంచుకొనవచ్చునని తీర్మానము అధిక సంఖ్యాకులచేత సామోదించబడినది.

సోలరు దొంగతన మొనర్చుట

శిక్ష విధింపబడుట

సికిందరాబాదు, ఏప్రిల్ 20:— తిరువల్లేయియందు జై. ఎం. సి. వి. కార్యదర్శి బంగారాను ప్రచోదిత రూ 1000 ఆస్తిని దొంగిలించిరిని శేరమూర్తిపించబడిన హెచ్. రాజుగారి వేర్వేలు జై. కార్యము అనువాద జిల్లాకోర్టు ముగ్గుల వారిచే ఒక్కొక్కరు రెండువత్సరముల కాలమువరకు డిజైన్ ను చేయవలెనని శిక్షవిధింపబడిరి. ఈశిక్షను భారతదేశమునందే అనుభవించవలెనని ఆంగ్ల దేశమున గాదు. విచారణకు పూర్వము పీరు 69 దినములుగా ఖయిదునందుండిన కారణమున శిక్షయందగిగి దినములను పైనికాధికారి తగ్గించెను.

ఏజంటు కావలెను

తెలుగు జిల్లాలలో బ్రచారము చేసి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో గ్రంథనిలయమునకు జంబాదారులను, సహాయులను చేర్చు ఏజంటు కావలెను. మంచిమీమాన ఇవ్వబడును. వివరణలు తెలియగోరువారు, "మేనేజరు. ఏ. సి. జి. నిలయము, కాకినాడ" అని రావలెనని.

విల్లింగుడనుదంపతులు

మేయియా ఏప్రిల్ 20:— విల్లింగుడను ప్రభుదంపతులు గతసాయంత్రము ప్రయాణమై మద్రాసుకు వెదరిరి. వీరు సోదావారమున మాండలేవజను దర్శించిరి. మధ్యాహ్నము వీరు స్మిత్తగాంతో వింజారగించిరి. తరువాత ప్రత్యేక రైలు బండిమీద రంగూనుకు జరిరి.

రంగూను, ఏప్రిల్ 20:— విల్లింగుడను ప్రభుదంపతులు మద్రాసునకు బయలుదేరి వెల్లిరి. ఇక్కడ అదిద్రావిడ సంఘమువారు తమ సంతకాభివృద్ధికి ప్రభుత్వ గావించిన యుతకారమునకు కృతజ్ఞతను దెలుపుటకు వార్షికార్థశేరి వీడుకోలు నొసగిరి. ఈసంఘములను వాసుదేవస్వామిగారు గౌరవించి ప్రభుత్వముల లంకృతుల నొసగిరి.

రంగూను, ఏప్రిల్ 20:— గూడ్సు రైలుబండి భాగము గాగట్ల పట్టణముండి తొలగిటచే, మేయియానుండి బయలుదేరిన, విల్లింగుడను ప్రభుదంపతుల రైలుబండి రెండుగంట బాలస్థముగ వచ్చెను.

యేలూరు ప్రెస్సివలు డిస్ట్రిక్టు మునసబుకోర్టులో

ఒకన 818/1922

వాది నందివాడ వెంకటసుబ్బారాయుడు
2 వ ప్రతివాది నందివాడ వెంకటగారాజుపంతులు
3 వ ప్రతివాది యూ రాజేశ్వరరావు
4 వ ప్రతివాది యూ సుభద్రమ్మ
5 వ ప్రతివాది యూ రామలక్ష్మమ్మ
6 వ ప్రతివాది యూ మంగమ్మ
వాదించిన వుదహరించిన ప్రతివాదులు కర్నూలు ప్రెస్సివలు డిస్ట్రిక్టు మునసబుకోర్టులో 7-5-1922 తేదీకి వాయిదా వేయబడినది ఆ తేదీకి ఆక్షేపణల వున్నయెడల తెలియచేసుకోవలెను.

కాల్ల కూరి రాజన్న.

శక్తి.

సుప్రసిద్ధ నిఖిలభారత వర్షియ వస్తుప్రదర్శనములలో నొసగిన పతకములు

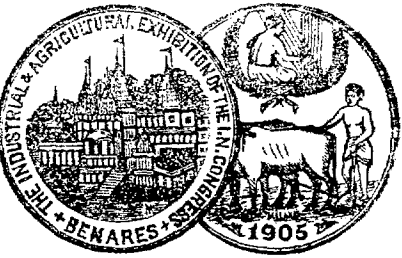
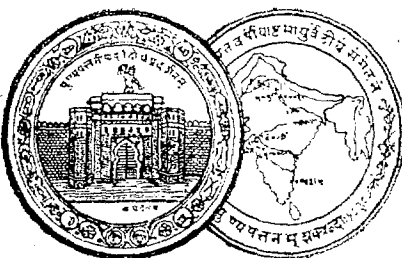
పూనా 1917

బొంబాయి 1905

కలకత్తా 1907

గవ్వత్ 1905

కాళీ 1906

విద్యార్థులకును
యోచనాపథులకును
మిక్కిలి యుపయోగ
కారి

అమృతామలకతైలము

నేత్రరోగములకును
శిరోరోగులకును
జగత్ప్రసిద్ధి చెందినది.

అమృతామలక తైలము:—

ప్రతినిత్యము తలకు రాచుకొని స్నానముచేసిన
తొన్నిదగ్గిల యెండ వేడిమినైన తెలియనియ్యదు.

మరియు:—

కండ్లకు మెదడుకును చలువచేయును
తల నరములకు బలమునిచ్చును
మాడుపోట్లు నిర్మూలముచేయును
పార్శ్వనెప్పులను మాయము చేయును.

6 అవున్సులు. రు 1-0-0

క్యాటలాగు కోరువారికి ఉచితముగా పంపడును. ప్యాకింగుఖర్చులు ప్రత్యేకముగానియ్యవలెను.

(2)

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులు గారి

ఆయుర్వేదాశ్రమం

41 ఆచారహన్ పీఠి జూరిటపన్ మదరాసు.

అలిగ్రామ్ అడ్వన్.
కంపిట్ మదరాసు.

రంపపితూరీ నాయకుడు అల్లూరి సీతారామరాజుగారు

అన్నవరములో రాజుగారికి తెలుగులో నరసింహమూర్తిగారికి జరిగిన సంభాషణ

వశ్యులపితూరీ వారు మరలకునికీ పదిమైళ్ల దూరముననున్న కొటనందూరు వద్ద రా. గ్రామములలో తిరుగుచున్నట్లు వగుతులు ప్రబలివి. కొత్తల్లి రైలు స్టేషనుకు రైలు మైళ్లలో నున్న అన్నవరమునకు రాజుగారు 17 వ తేదీ ఉదయమునకు వచ్చిరి. అన్నవరములో జరిగిన సంగతులను సవిస్తరముగా గోదావరిజిల్లా రామచంద్రపురం తాలూకా దంకేరు వాస్తవ్యులగు శ్రీయుక్త చెరువారి నరసింహమూర్తిగారు తెలిపిరి. నరసింహమూర్తిగారి అత్తవారిల్లు అన్నవర మగుటచే వారు 16 వ తేదీని అన్నవరములో నుండిరి. మూర్తిగారు వయసు 20 ఏండ్లు. ఇత డెహ్రాడూన్ వాది. మూర్తిగారు రాజుగారిలో స్వయముగా సంభాషించెను. రాజుగారును నలుగురు అనుచరులును అన్నవరము పోలీసు స్టేషనులో ఆగంటనేకును సక్రములో రెండుగంటలసేపును నుండి సంగతి నిజమని మూర్తిగారు తెలిపిరి. రాజుగారు స్నానముచేసి చాలసేపు జపముచేసిరి. ప్రజలు వచ్చి చూచిపోవుచుండిరి. మూర్తిగారు అత్తవారింటనుండి బయటకు 18 వ తేదీ ఉదయం పాసెంజరుబండిలో కాకినాడ వచ్చిరి. కాకినాడలో నేను (స్వకీయవిలేఖరి) మూర్తిగారి నడుగగా వారింటుల తెలిపిరి. వారు కాకినాడ నుండి మరల దంకేరు వెళ్లిపోయిరి.

రాజుగారి రాక

ఏ.తే.17 వ తేదీ ఉదయమునకు రాజుగారు అన్నవరము వచ్చివారనడకుండు లధికముగానున్నది. అది నిజమేనా? మీరన్నవరములో రాజుగారిని స్వయముగా చూచిరా?

న:- నిజమే, చూచితిని.

వి:- ఆయన ఎన్ని గంటలపుడువచ్చిరి?

న:- ఉదయము 8-30 కు వచ్చెనని వింటిని.

వి:- మీరెటుల నతని తెలిసికొంటి?

న:- నేను ఉదయమున బహిర్యమునకు పోయియుంటుంటే మరల నిచ్చునకికీ ప్రజలు సంపులుగంపులుగా పోలీసుస్టేషనువైపున పరుగువ్రేలుచుండిరి. ఏల పరుగువ్రేలుచున్నారని నేను వారి నడిగితిని.

శ్రీరామరాజుగారి పుట్టే పోలీసుస్టేషనుకు వచ్చిరి. అని వారు చెప్పిరి. రాజుగారు చట నేమి చేయుచున్నారో చూడమని నేను పోలీసు స్టేషనుకు వెళ్లితిని. నేను వెళ్లునకి రాజుగారు స్టేషనులో కూర్చుండియుండిరి. పోలీసు నలుయింపువైపున నిలబడి పోలీసు రివోల్వరు కాజుగారికి చూపించుచుండెను. ఒకకనిస్టేబులు యింపువైపున ప్రక్కను మరొకందరు వెంటలను నిలచియుండిరి. వారందరూ ముమూసచున్నంతలో నున్నారని పోలీసు దుస్తులతో లేరు.

వి:- తరువాత నేమి జరిగినది?

న:- రాజుగారి రోడ్ అడుగగా స్టేషనులో నిలుచు తు పోతుంటు పిస్తోల్లును తేపు వానినివరకే తీసుకొనిపోయిరిని నేను వెళ్లునకి సబుయింపువైపున తెలుపుచుండెను.

కేరెల నిచ్చి వేయవలెనని రాజుగారు యింపువైపున నడిగెననియు అతడు యింపుకాలనగా సరేమేము తీసికొనిపోయి రెండని రాజుగారినిరనియు అవకు నున్నవారు వారు తెలిపిరి. రాజుగారి సహాయనాడుకుడరు గంటంమల్లదొర పోలీసుస్టేషను కదిలి కేరెలవలెయును గాంచివెనకెను. ఉదయము 7 గంటలకు రాజుగారు స్టేషనునుండి శ్రీనరసరాజురాజులపావనివారి కేవాలయమునకు వెళ్లిరి.

రాజుగారి ఆకృతి

ఏ.తే.అయనతో అనుచరు రెండరు గలరు.

న:- అయన మల్లదొర మరొకడు మొత్తము 5 గురు మూకమే వచ్చిరి.

వి:- రాజుగారి ఆకృతి ఎటులుండును?

న:- రాజుగారి నడుగగా పోలికలెంతవరకును తేటికిని చెప్పిరి. అయనకు 26 ఏండ్లవయసు. 5 అంగులు 4 అంగులముల ఉన్నతము. బక్కపలచగానుండును గాని చాల ప్రకృతిగా నున్నాడు. చాల అందముగానుండును. ఎప్పుడును చుట్టముతో కడు మరుగుగా నుండును. విషయసంబంధకలిగి మర్యాదను చాల అధికముగా చూపును. అయినయొకలకలె గడ్డమున కలెంపుకులనుగూడ బాగుగా పెంచెను. ఇద్దరు కాకినాటి (నిక్కర్లు)ను ఇద్దరు తొక్కాను ధరించెను. వైదొలికొనెను. రెండు అంగులముల పొడుగును క్రి అంగు

లములు కలెంపుకుల పెంచుకొనెను. చేతులతో నున్నది. పాదములకు చెప్పులేమియు లేవు.

వి:- తక్కినవారో?

న:- వారందరూ కోయవారు. తెలుగుభాష నే మాటలాడిరి. రాజుగారు యింగ్లీషుభాషలో గూడ మాటలాడిరి. వారలో గంటంమల్ల దొర నాయకు 30 ఏండ్లు. అతడు పొట్టి కస్తాడువలె నున్నాడు. అతడు ముమూసచొరవలె కట్టికొటు తొడిగి తెల్ల రేలపాగా చుట్టుకొనెను. ఒక చేతితో తుపాకిని ఒకచేతితో కత్తిని పట్టుకొనెను. ఒక పెద్ద రూపాయలనుండి (చురీబాగ్) బుజమున కేలాడ వేసికొనెను.

తక్కిన వాగురును గూడ పొట్టిగానే యున్నారు. వారిలో నొకనికి 50 ఏండ్లు వయసుండును. వారు భోవతిని రేల పాగాను మాత్రమే ధరించిరి. చొక్కానని కొటుగాని ఒంటి కేయియు తొడుగుకొనలేదు. వారిబట్టలు ఇద్దరు బట్టలవలెనే యున్నవి. వారందరూను గూడ చెరి యొకరుపాకిని కత్తిని పట్టు ను అయిల పొడిని ఎండు సారకాయబుర్రను ధరించిరి. వారి కృతును గూడ కాళ్లకు చెప్పులను తొడుగుకొనలేదు.

వి:- రాజుగారి చెట్టికి వెళ్లిరి?

న:- శ్రీనరసరాజురాజులు మూర్తివారి కొరకు మెట్లు వరకు వెళ్లిరి. వందలకొలది ప్రజలు కట్టివిసోదమున కాయనను వెంటబడిరి.

“నేను స్నానముచేయలేదు గాన నిలుచు కొండ ఎక్కి స్నానిం దిక్కము చేయవలె”నని పలుకుచు రాజుగారు వెనుకకు మరలి సక్రములోనికిపోయి ఒక కుర్చీలో కూర్చుండిన.

వి:- అదివరకు మీ రాయన నెరుగుదురా?

న:- నేనెరుగను. ఇదే చూడదము. రాజుగారు గొప్ప తలకాళి అయినకు అప్పుకత్తులు కలనను కదంతు లధికముగా నుండుటచే అవదంతులను విని ప్రజలు విస్తారముగా నవటికి వచ్చి ఆయనకు వందలముల వెట్టుచుండిరి. శ్రీనరసరాజురాజులమూర్తివారికి మొత్తులు చెల్లించుటకు ప్రజలు చేయుటకు యితర గ్రామములనుండి వచ్చిన యాత్రపరులు గూడ రాజుగారికి నమస్కరించుటకు వచ్చిరి. పిమ్మట వారును రాజుగారిని యిట్లు సంభాషణ జరిగినది.

రాజు, మూర్తిగార్ల సంభాషణ

న:- మీరెంటు నెంతసేపుండెద?

రా:- రెండుగంటల సేపుండెను. 10 గంటలకునకి బయటకు వెళ్లేదము. పోలీసు సబుయింపువైపున కర్చిపట్టుచునకును కాకినాడకును కంఠివార్ల సంపుట కొక అగంటు అలస్యు కాకమానకు. పిమ్మట అటనుండి పోలీసువారు మోటారుబండ్లలో బయటకు వెళ్లెదరు. వారు గూడ పదిగంటలపొంతముననే యిగ్రామము చేరుగలుగుదురు.

న:- మీ కక్కడకు వెళ్లదలచిరి?

రా:- నే నట్లు చూచుచుకాదులను నిర్ణయించుకొనలేదు.

న:- ఇక్కడికి మీ రేల వచ్చితి?

రా:- కా అనుచరులు వాడొత్తువులను సరిగా గ్రహించ బాలకదారిలో తుపాకులను కార్మిరిగాన వాడడ తెలిసి పోవు నేమోనని నేను వా ప్రయాణమును మార్చి కేలాడను నిచటికి వచ్చితిని.

ఉద్దేశ్యము

న:- మీ రేలకుంట్టులలో నీవీతూరిని నడుపుచున్నార.

రా:- ప్రజలకు స్వాతంత్ర్యము లభించుటకే.

న:- ఏసాధనములను?

రా:- దౌర్జన్యములనునే. యుద్ధము చేసినగాని మనకు స్వరాజ్యము రాదు.

న:- స్వాతంత్ర్యమును బడయగలుగుదునను నమృతము పొవ కలదా?

రా:- రెండేడ్లలో స్వరాజ్యము తప్పక లభించు నను నమృతము వాకు కలను.

న:- రెండేడ్లలో స్వరాజ్యమెట్లు లభించును? మీ కలలం బించుచున్న పద్ధతలని నే స్వరాజ్యము వచ్చునా?

రా:- రమ్మను. తప్పక వచ్చును. వారు అనుచరుల సంఖ్య అత్యధికముగానున్నది. జనములో పేమియును లేదగాని తుపాకులును మందుగుండ్లును కావలెను. వానికొరకే సంఘాతము చేయుచున్నాను.

న:- దౌర్జన్యముతో కూడినయుద్ధములను జననప్రముఖలను ప్రపంచము వినుకు చెందియున్నది. దౌర్జన్యము కూడదను నిధాంతము నే యిప్పుడు ప్రపంచములోని అన్ని దేశములవారును అదరించుచున్నారు. జగ్జనీవాడు గూడ సాత్వికనిరోధమునే (పారంభించి). గాంధీ మహాత్ముడు బోధించిన దౌర్జన్యరాహిత్యకాంతి సాధనములందుమాత్రమే మాకు నమృతము కలను. సకలప్రపంచమునకు కాంతిమార్గమును బోధించుటకు దేశమంత గాంధీమహాత్ముని రూపమున వచ్చే ననివ్రపంచమువారందరూను నమ్ముచున్నాము.

రా:- వాడు దౌర్జన్యరాహిత్యమునందు నమ్మకము లేదు. దౌర్జన్యములనునే స్వరాజ్యమును బడయగలుగుదు మని నేను గట్టిగా నమ్ముచున్నాను.

న:- దౌర్జన్యములను (పాపాద్యమును వివాదమును కలుగును. కాంతిసాధనములనునే స్వరాజ్యము లభించును. ఇంతకుపూర్వము మీకును పోలీసువారిని జరిగినయుద్ధములందు మీస్థితి ఎటులుండెను?

పోలీసువారిలో జరిగినయుద్ధము

రా:- మొదటి 5 యుద్ధములలోను నేను సులభముగానే జయమును బడసితినిగాని అంతయుద్ధమునను కడపటియుద్ధము నను మేము నిద్రపోవుచుండగా పోలీసువారు మాతాత్తుగా రేలవడిరి. వారు దూరముగానుండి మరతుపాదలను తుపాకులను కాల్చుసాగిరి. అగంటుసే పటుల విడువకుండ వారు కాల్చినపిమ్మట మాజట్టు లోని వారికి మెలకువ వచ్చినది. మరి 50 డు నిమిషములకు వారు గూడ మెలకువ వచ్చెను. నేను లేచి చూచునకి పోలీసులసంఖ్య విస్తారముగానుండెను. మావారిసంఖ్య చాల తక్కువగా నుండెను. తుపాకీ రక్తము తగిలి వాచువంతులను చిల్లలు పడియుండెను గాని వాకొక్కటియును తగులలేదు. నేనంతట మావాత్తో గూడ తప్పించుకొని పోతిని.

న:- ఈ నాలుగు నెలలను మీ చేమి చేయుచుంటి?

రా:- నేను కలము చేయుచుంటిని.

న:- గాంధీ జరిగిన కాంగ్రెసు మహాసభకు మీరు వెళ్లివారని ప్రజలు విస్తారముగా చెప్పుకొనుచుండురు. అది నిజమేనా?

రా:- వాస్తవశక్తియు గలవకు పోలేదు. కాని వాయాత్తి అచటికి పోయినది.

న:- అచట జరిగిన విషయము లన్నియు మీకు తెలియన్న మాటయేనా?

రా:- నేనంతయును స్వయముగా చూడగలిగితిని. రెండుకత్తు లేర్పడెను. కొందరు కానసంభలను బహిష్కరింపవలెననగా మరికొంద రాసంభలకు వెళ్లవలెననిరి కర్కశలెననువారికి దానుగారు వాయుకుడు. వారిసంఖ్య అల్పము. ఉప్పుపన్నును హెచ్చించినందులకును, ధర్మాదాయములచట్టము వామోదించినందులకును భారతకానన సంఘసభ్యులలోను చెన్నపురిరాష్ట్రీయ. కానసంఘసభ్యులలోను ఎవరై వారాజీవామాల నిచ్చిరా?

న:- ఎవరును రాజీనామాలు నీయలేదు గాని మీకిరాజకీయవిషయము లన్నియు నెలుల తెలియుచున్నవి?

రా:- నేనందులకు తగినవిర్మాటులను చేసితిని.

రాజుగారు వెడలిపోవుట

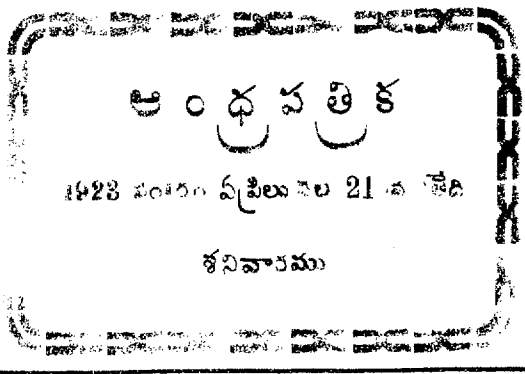
న:- ఈరీతిగా మాకిరువులను సంభాషణ జరిగిన పిమ్మట రాజుగారు లేచివెళ్లి స్నానము చేసిరి. రాజుగారు దరింగ్లీ భూభావలో చక్కచక్కమాటలాడిరి. తెలుగులోగూడ కొంతుకి జవాబు చెప్పిరి. సక్రముగాతెదడ అగంటుసేపు చన్నీకే స్నానముచేసిరి. తరువాత నొకపూవుండు సేపు ప్రక్కనున్న వసారాలో జపముచేసిరి. అంతట నేను గూడ యింటికి పోయి స్నానముచేసి మరలసక్రమువద్దకు వెళ్లితిని. అప్పటికే పుడే రాజుగారును అనుచరులను సక్రమునుండి బయటకు వెళ్లెదరు మైళ్ల దూరముననున్న కంభవరము వంకరు వెళ్లిరి తెలిసినది.

పోలీసు లి రాక

న:- కాకినాడ పెద్దాపురం డిలజనుల తిరువ్రాటి మేజిస్ట్రేటులును పోలీసు ఉద్యోగులును మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు అన్నవరము చేరిరి. మేయును (రైలు) 5 కొత్తల్లిలో ఆగెను. దాని నీయద్యోగులు ప్రత్యేకముగా అసాదచట వాసింది దాని మీద వచ్చిరిని నేను వింటిని. వారచక్కప్రజలను వాకులచేసిరి కాకినాడ డిప్టీ మేజిస్ట్రేటు నన్ను పిలువించెను. నేను వెళ్లితిన్ని ఆయన నన్నుడుగగా యీ సంగతులనే ఆయనకు తెలిపితిని. తరువాత మేమందరమును సక్రములోనికి వెళ్లితిమి. రాజుగారు కూర్చుండిన, స్నానముచేసిన జపము చేసిన స్థలములను మేజిస్ట్రేటు చూచిలిచ్చెను. రాజుగారి కేవల సీటుతోడి పోసిరిని మేజిస్ట్రేటు సక్రముగచూస్తూడిగెను. రాజుగారి అనుచరులే సీటుతోడిని గుమాస్తా చెప్పెను. తక్కిన సంగతులను నేను తెలిపితిని.

అని నరసింహమూర్తిగారు వా తెలిపించిరి మా శక్తికీయ విలేఖరి కాకినాడనుండి 19 వ తేదీని మాకు వ్రాసెను.

అమ్మకాంజనము డిపో, మద్రాస్

మైసూరు రాజ్యాంగ సంస్కరణములు

మైసూరు రాజ్యాంగ సంస్కరణముల రిపోర్టు కొండను త్రవ్వ ఎలుకను పట్టినచందాన, గనుపించుచున్నది. మైసూరునందలి ప్రత్యేకపరిస్థితుల ననుసరించి, రిపోర్టు తయారుజేయబడినటుల దెలిపినన, బ్రిటిషు ఇండియాలో నమలులోనున్న సంస్కరణముల స్వభావము వీనియందు గనుపించుచున్నది. రూపములు మారవచ్చును. కాని, మాంటుఫర్డు విధానమునకును, మైసూరువిధానమునకును ముఖ్య విషయమున పోల్చిగలదు. రెండువిధానములును ప్రజలకు స్వపరిపాలనపు హక్కు నొసగవు. ఆర్థిక మధికము. ఫలితము నున్న. ఇంతకన్నను ప్రజలకు సంస్కరణముల నసలే నిరాకరించిన మేలుగ నుండును. పైకి బూతబూసి, నిరర్థకముగా సంస్కరణముల నెసగిన నెవరికిని ప్రయోజనముండదు. ప్రజలు కొంతకాలము మోసపోయినను, సంస్కరణముల స్వభావము త్వరలో బయల్పడక మానదు. హిందూదేశమునం దటులనే జరుగుచున్నది. మైసూరులో నటులనే జరుగక తప్పదు. ప్రజలతో నీతిరున దాగురుమూతలాడుటవలన ప్రయోజన మేమి? సంస్కరణములను కొలదిగ నిచ్చినను, అవి నిజాధికారము కలవిగ నుండవలెను. మైసూరు సంస్కరణముల రిపోర్టు 240 పేజీల గ్రంథము. మాంటుఫర్డు రిపోర్టునందువలె, దీని యందును మొదటి 111 పేజీలు సిద్ధాంతములతో నింపబడెను. పిమ్మటి పుటలలో, కమిటీవారి సిఫార్సులు, కార్యక్రమ నిబంధనలు మొదలగునవి వివరింపబడెను. మొదటిభాగమునందు, చదువదగిన విషయములు వెక్కులు గలవు. కమిటీకథ్యములు ప్రజేంద్రనాథ సీలుగారు. సీలుగారి పాండిత్య ప్రకర్ష ఎల్లరకు విదితమే. రిపోర్టునందలి విశేషముగ మొదటి చేయబడెను. కాని, పైపైమెరుగు లన్నిటివెనుక నేమికలదని పరిశీలించిన, నిరంకుశ త్వము స్పష్టముగ గనుపించును.

సంస్కరణములవివరముల నన్నిటిని విమర్శించుట మాపని గాదు. ఇందలిముఖ్యాంశముల నిం చుక పరిశీలించిన, సంస్కరణముల స్వభావము తేట పడును. మైసూరు ప్రతినిధిసభ, ఇకముందును నిలిచియుండును. ఈసభకు 250 మంది సభ్యులుండురు. వీరిలో సభిక సంఖ్యాకులు ప్రజలచే నెన్ని కొనబడుదురు. ఇట్టిసభకు నిజాధికారము నెసగిన, సంస్కరణ విధానము ఫలప్రదముగ నుండెడిది. అందుకు మారుగి ఈసభ నంకారపు సభగ నుంచెదరు. ఈ సభవారితో ప్రభుత్వమువారు సలహా మాత్రము పై కొందురు. ఈ సభతో నింత కన్నను ప్రయోజనములేదు. ఈ సభ వారి యభిప్రాయములను కనుగొని, ప్రభుత్వము వారు శాసనసభకు దెలుపుచుండురు. ప్రతినిధి సభవారి నిర్ణయమును ప్రభుత్వమువారుగాని, శాసనసభవారుగాని అంగీకరింప నవసరములేదు. అంతమాత్రే సంస్కరణములనాటి శాసనసభల మైసూరునందలి ప్రతినిధిసభ విధానముల

డిబేటింగు సభ జూలియుండును. ప్రతినిధి సభకును శాసనసభకును, ప్రభుత్వమువారు మధ్యవర్తిగ నుండురు. వీరి యభిప్రాయములను వారికి దెలుపుటకును, వారి యభిప్రాయములను వీరికి దెలుపుటకును, ప్రభుత్వమువారు పూనుకొందురు. ఈసభకు మైసూరు దివానుగారే అధ్యక్షులుగ నుండురు. అనధికార సభాధ్యక్షు నెన్నికొనుటకయినను సమ యమురాలేదని, రిపోర్టును తయారుజేసినవారి తలంపు. ఎట్టి యధికారము లేని ఈ సలహాసంఘపు వివరములను విచారించుట, ప్రయోజనములేని కార్యము. మైసూరు విధానమునందు ప్రస్తుత శాసనసభల బోలి యుండుసభ మరియొకటి గలదు. దీనికి శాసనసభ యను పేరుంచబడెను. ఈసభయొక్క అంగనిర్మాణము జూచిన, ఇది కేవలము అధికారులకు లోబడి యుండు సభయని దోషకమానదు. ఈ సభద్వారా ప్రభుత్వమువారు తమ ఇచ్చిన యభిప్రాయము కొనసాగింపగలరు. ఈ సభవారి తీర్మానములు, సలహాలుగ మాత్రము పనికివచ్చునుగాని ప్రభుత్వమును బాధింపవు. శాసనసభవారు కొన్ని శాఖలగూర్చి యోచించుటకే వీలులేదు. బడ్జెటు సందర్భమున కొన్ని యంశములగూర్చి వీరు వోటుజేయగూడదు. శాసనసభవారు బడ్జెటులో నేగంటునయినను నిరాకరించినగాని తగ్గించినగాని, ప్రభుత్వమువారు దానిని పునరుద్ధరింపవచ్చును. ఈ విషయమున బ్రిటిషు హిందూదేశపుమార్గమే యనుసరింపబడుచున్నది. బ్రిటిషు ఇండియాలో సర్టిఫికేట్టు నీయవలయును. మైసూరులో సర్టిఫికేట్టుతో బనిలేదు. ప్రభుత్వమువారు తమ యభిప్రాయమును సూచించిన జాలును.

ప్రభుత్వమువారు రెండునిరంకుశముగ ప్రవర్తించినను, వారిని తొలగించుమార్గము లేదు. వారియు తమపు కత్తికమించుమార్గము లేదు. శాసనసభకు గల అధికారములు నానుమాత్రములు పోసి, ప్రజలపక్షమున తీర్మానములయినను గావించుటకు వీలుగలదా యనిన, అదియు గనుపించదు. శాసన సభయందు 50 మంది సభ్యులుండురు. ప్రభుత్వ నియమిత అధికార సభ్యులు 20 మంది గలరు. ప్రభుత్వనియమితులగు అనధికారసభ్యులు 8 మంది యుండురు. ప్రజానియుక్త సభ్యులు 22 మంది యుండురు. ఈ 22 మంది సభ్యులలో, విశ్వవిద్యాలయప్రతినిధి యొకరును, వాణిజ్యప్రతినిధి యొకరును, తొటయజమానుల ప్రతినిధి యొకరును, లేబరుసభ్యులొకరును గలరు. లేబరుప్రతినిధి నెన్నుకొనుటకు నియోజకగణము మున్ముం దేర్పడువరకు, ప్రభుత్వమువారే యీ సభ్యుని నియమించెదరట. 8 మందిసభ్యులు, ప్రతినిధి సభవారిచే నెన్నికొనబడుదురు. పరోక్షపు ఎన్నికల నన్నిభాగములందును రద్దుజేయుచున్నను, మైసూరులో నికను ఈపద్ధతి నవలంబించుచున్నారు. సరాసరి ఎన్నికలు లేకుండటవలన, సభ్యులు ప్రజలకు నిజప్రతినిధులు గాజాలరు. అట్టివారు ప్రజలకు తరవాడులును గారు. మైసూరు బెంగళూరుకట్టణములకు ఇరువురుప్రతినిధులుండురు. ఇతరప్రదేశములప్రతినిధులు 8 మంది యుండురు. నియోజక వర్గము కడు సంకుచితముగ నున్నది. అనధికార సభ్యులందరును కలసి వోటుజేసినను, 20 వోట్లకన్న సభికము రాజాలవు. ప్రభుత్వనియమితసభ్యులగు 28 మందితో ప్రభుత్వమువారు తమయిచ్చను నెరవేర్చుకొనగలరు. శాసనసభలో ప్రభుత్వపక్షమువారి సభిక సంఖ్యాకులు. ప్రజలకోర్కె లిండు నెరవేరుట దుర్లభము. ఇందుకు దోడుగ శాసనసభా నిర్ణయమును పోనాడుటకు ప్రభుత్వమువారికి సాధారణముగలదు. ప్రజా ప్రతినిధులు విశేష

ముగనున్న ప్రతినిధిసభకు, పైపై న చర్చ జరుపుట దప్ప వేరుపని లేదు. అసలు శాసనసభ అధికారసభ యగుచున్నది. శాసనసభను క్రిందిసభయొక్క నిర్ణయమును సరిజూచుసభయని భావించజనదు. ప్రతినిధి సభయొక్క యునికేని గుర్తింపనక్కరలేదు. నిజము శకు, మైసూరులో సభికారముగల సభ యొక్కటియే గలదు. అది శాసనసభ. ఈసభవలన ప్రజలకినుమంతయు ప్రయోజనములేక, మార్గ సంస్కరణములనాటి సభను పోలి యున్నది.

ఇట్టి పనికిమాలిన సంస్కరణములను సమర్థించుటకు సీలుకమిటీవారి రేమేమో వ్రాసిరి. ప్రపంచమునం దమలులోనున్న రాజ్యాంగవిధానములను వెక్కిరించి పేర్కొనిరి. మైసూరునకు సరిపోవునది, ఈవిధానమొక్కటియే యని ప్రతిపాదించిరి. సీలుకమిటీవారి తెలివితేటలను మెచ్చుకొనవచ్చును. కాని, వారుసూచించిన నిరర్థక సంస్కరణములను ప్రజలెవరును అంగీకరింతురని దోచదు. ధర్మపుత్తుములను దెలుపుటలో, ఈకమిటీవారు దిట్టలు. శృషీవలుడుబాగుపడినగాని, సంస్కరణము లభివృద్ధిజెందవనియు, గ్రామప్రభుత్వమును బలపరుపవలయు ననియు, కమిటీవారు హెచ్చరించుచున్నారు. కాని, ప్రస్తుతసంస్కరణములవలన, గ్రామపరిపాలనము చక్కబడుటకు గాని, శృషీవలుడు అభివృద్ధిజెందుటకుగాని అవకాశము గనుపించదు. స్వపరిపాలనము నొసగకపోగ, జన్మస్వాతంత్ర్యరక్షణ నయినను ప్రసాదించి యుండవలసినది. అందుకు రిపోర్టు గ్రంథకర్తలు పూనుకొనరయిరి. జన్మస్వాతంత్ర్యప్రకటనముతో బనిలేదనియు, సంస్థానధర్మమునందే ఇది చేరియున్నదనియు, తెలుపుటతో వీరు సంతృప్తిజెందిరి. మైసూరులో ప్రెస్సులకు మొదలగు నిరోధములు, ప్రజల స్వాతంత్ర్యముల కెంత భంగపాటు కలిగించెనో, వివరింప బనిలేదు. ఇట్టి దుస్థితి మరల తటస్థింపకుండ కట్టుదిట్టముల గావించు టెంతయు నవసరము. సంస్కరణములస్వభావము గాంచిన, ప్రజలకు చేకూరిన స్వపరిపాలనాధికారము హుళిక్కియని తేలును. ఈ సంగతిని, గంభీరసిద్ధాంతములతోను, బాకెడేసి పదములతోను కప్పిపుచ్చినను అది మరుగుపడజాలదు. స్వదేశసంస్థానప్రజలయినను, ఎండమావుల గాంచి నీరని భ్రమించెడిదినములు గతించినవి. నిరంకుశాధికారముతో వారు సంతృప్తిజెందజాలరు. ప్రజలలో స్వాతంత్ర్యభావములు మొలకెత్తి చిగుర్పచున్నవి. ఇందువిషయమై కన్నులు మూసికొనిన లాభము లేదు. స్వదేశసంస్థానప్రభాభిప్రాయము వెలువడకుండ, ప్రెస్సుచట్టము బోలు చట్టముల నెన్నిటిని నిర్మించినను, ప్రయోజనముండదు. మైసూరు ప్రభుత్వమువారు సీలురిపోర్టునందలి సూచనలను నిరాకరించి, ప్రభాభిప్రాయమును గౌరవించుట యుక్తము. స్వాతంత్ర్యమును శకలములక్రింద విభజించుటకు వీలులేదు. కొంచెము రుచి జూపి, అంతటితో సంతృప్తిజెందుదని ప్రజలను గద్దించి లాభములేదు. ప్రపంచచారిత్ర మిందుకు విరుద్ధముగ నున్నది. బ్రిటిషు ఇండియా యందేమి, స్వదేశ సంస్థానములందేమి, ఒక్కమహాద్వ్యమమే ప్రజలను సంతరింపజేయుచున్నది. అది సఫలము గాక మానదు.

హిందూమహమ్మదీయసఖ్యము: అవసర కర్తవ్యము

పంజాబునందు హిందూమహమ్మదీయ సఖ్యమును బలపరుచుటకు దేశనాయకులెల్లరు జేరి, ఘన ప్రయత్నముల నాచరించుచున్నారు. వీరి ప్రయత్నములు ఫలమగుగాక యని కోరెదము. మహమ్మదీయ ప్రముఖులగు డాక్టరు అన్వారీ, హామీ అబ్దుల్లాఖానుగారు హిందూమహమ్మదీయైక్యమును కూర్చుటకు పూనితో బనిచేయుచున్నారు. తప్పే వరదని నిర్ణయించుటకంటె, ఉభయసంఘములను దగ్గరకు జేర్చుట ముఖ్యమని అబ్దుల్లాఖానుగారు గ్రహించిరి. ప్రతి మతమువారికిని తమ మతములోని కిరీతులను జేర్చికొనుటకు హక్కున్నను, సుద్ధి యుద్యమమును పెద్దపెట్టున నీ సమయమున పంజాబులో ప్రారంభించుటకు, రాజకీయోద్దేశమును దీని కాధారముగ జెట్టుకొని పనిజేయుటకును, సమయ మిది గాదని, అబ్దుల్లాఖానుగారిలంపు. ఒక సంఘమువారిచే నడుపబడు ప్రతీకలు మరియొక సంఘమునుండింపకుండకట్టడిట్టములగావించుటకు నాయకులు ప్రయత్నించుచున్నారు. స్వరాజ్యము కొరకు దేశమంతయు పాటుబడవలసిన యీ సమయమున, హిందువులును మహమ్మదీయులును కొరగాని యద్యోగములకొరకును, ముస్లింసీపలు సంఘములలోను శాసనసభలలోను స్థానముల కొరకును తమలో తాము తగవులాడుట అవమానకరమని చిత్తరంజనదాసుగారు హెచ్చరించిరి. హిందూ మహమ్మదీయ సఖ్యము గుడిరి నపుడే స్వరాజ్యము లభించునని దాసుగారు నుడివిరి. హిందూస్వరాజ్యముగాని, మహమ్మదీయ స్వరాజ్యముగాని దేశమున కక్కరలేదని, వీరు ఊహిగ చెలిపిరి. పంజాబు స్వరాజ్యమునకు వేచి యుండవచ్చును గాని హిందూదేశము వేచియుండదని, దాసుగారు మందలించిరి. పంజాబు తన అంతఃకలహములను మానుకొననిచో, హిందూదేశ మంతటిచే నిరసింపబడునని, షెర్వానీ, పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ గార్లు నూచించిరి. పంజాబుప్రజలు దేశసౌభాగ్యమును పరికించి, తమపోరాటముల నింతటితో మాపుకొనుట, ముఖ్యము. హిందూమహమ్మదీయసఖ్యము బలపడినగాని స్వరాజ్యముసిద్ధింపదను దాసుగారి వాక్యమునందు, సత్య మొకేని గలదు. ఇక్కార్యము నెరవేరవలెననిన, దాసు నెహ్రూ ప్రభృతులు అసహాయోద్యమముయొక్క భార్యక స్వభావమున కిసుమంతయు భంగము గలుగకుండ శాపాడుట అత్యవసరము. అసహాయోద్యమమునకు అహింస యే మూలాధారము. జాత్యైక్యత ప్రధాన సంభము. రాటము జాతీయసంయోగమునకు మూలబలము. ఈ మూడు యంత్రములను చులుకనజేయుట దాసుపక్షమువారిలో కొంతవడి గనుపించుచున్నది. స్వరాజ్యమునకు మూలాధారములగు నీయంత్రములను వెనుకకు ద్రోసి, మరల ప్రజలదృష్టిని శాసనసభలవంకకు మరల్చుటచే లేనిపోని స్పర్ధకవ కాశ మేర్పడును. ఇట్టి పోటీవలన, హిందువులును మహమ్మదీయులును, తమ నిజధర్మమును మరచుట సహజము. ఉభయసంఘములకును, త్యాగమునందే వికమత్యము గురుదును. హోదాలయందు నుపదవులందును చిలికయు ఎడబాటును గలుగును. స్వరాజ్యము సిద్ధించువరకును, హోదాల గూర్చియు పదవుల గూర్చియు తలపెట్టుట అధర్మము. గాంధీ మహాత్ముడందు చేరినే శాసనసభలను బహిష్కరింపవలయునని భిక్షుతముగ బలికెను. హిందూమహమ్మదీయసఖ్యమునందే స్వరాజ్యముగలదని, అనందగ్రముగ వెల్లడి జేసెను. కద్దరు దేశమోక్ష మొనగగలదని చెలిపెను.

అహింసను విడనాడుచో, ఉద్యమము కూలి పోవునని నిరూపించెను. మహాత్ముడు చెలిపినసత్యములు కొందరకు నిరాధారముగ గనుపించియుండవచ్చును. రాజకీయవాసన, వానియందు లేదని తోచి యుండవచ్చును. ఆధ్యాత్మికోన్మాదమును కొందరు చూచియుండవచ్చును. కాని, హిందూదేశపు ప్రస్తుత పరిస్థితులజూచిన, గాంధీమహాత్ముడు చెలిపినసూత్రములే దేశమునకు మోక్షమిప్పించునని రూఢియగుచున్నది. జాత్యైక్యత లేనిది, స్వరాజ్యములేదని, దాసుగారే చాటియుండిరి. అసహాయోద్యమపు భార్యక స్వభావమునకు భంగముకలుగుచో, జాత్యైక్యత చెడిపోయి, అహింసకు భంగము వాటిల్లును. ఇట్టిస్థితిలో మహాత్మునిఉపదేశములను నిష్కర్షతో దేశమవలంబించునపుడే, స్వరాజ్యసిద్ధి గలుగునని తెలుప నవసరము లేదు.

వై. యం. సి. ఎ. పై దాడి

యువజనక్రైస్తవసంఘముపై మెయిలుప్రతీక దాడివెడలుచున్నది. ఇందుకు కారణము విదితమే. గాంధీమహాత్ముని యుద్యమము జనించిన దాదిగ, దేశీయక్రైస్తవుల భావములు మార్పు జెందెను. పాశ్చాత్య క్రైస్తవప్రచారకులపైననే ఆధారపడి దేశభ్యుదయముకొరకు కృషిపలుపకుండుట దోషమని, వారు గ్రహించదొడంగిరి. క్రైస్తవసమావేశములందు జాతీయోద్యమముపై సానుభూతి చూపబడుచుండెను. గాంధీమహాత్మునిపై భక్తిగనుపరుపబడుచుండెను. ఇట్టిసందర్భములు ఆంగ్లో హైందవ ప్రతీకలకు కంటకముగ నుండుట వింతగాదు. దేశభక్తియందు, మతవిభేదములు మిళితమైనకొలదియు జాత్యైక్యత బలపడుచుండును. జాతీయోద్యమముకొరకై పూనితో పనిజేయుచున్నవారిలో, చక్కరయ్యశెట్టి, జార్జి జోసెఫ్, డాక్టరు రామచంద్రరావు, గార్లు మున్నగు దేశీయ క్రైస్తవులు గలరు. దేశభక్తి యనిన రాజద్రోహమని భావించెడివనములు గలిగినవి. జాతీయత భేదము లేక, భారతీయులెల్లరును మాతృసేవకు బూనుచున్నారు. వివేకరీ తెలుల నడిపిన నటుల నడిచెడి రోజులు దాటిపోయినవి. క్రీస్తు ఉపదేశములకు నిజార్థము గ్రహింపబడుచున్నది. హిందూదేశమున క్రైస్తవమతము వేరుమార్గము ద్రొక్కుచున్నది. వై. యం. సి. ఎ. సంఘములు వివిధ సంఘములకు జెందినసభ్యులను జేర్చుకొనుచున్నవి. రవీంద్రుని బోలు దేశాధాపకులను గౌరవించుచున్నవి. ఈసంఘముల దృష్టిపథము మారినది. వీనితరపున వివేకానందసంఘసభ్యులును, హిందువులును, మహమ్మదీయులును, తదితరులును ఉపన్యాసముల నిచ్చుచున్నారు. అందరమధ్య సమరసభావము పెరుగుచున్నది. ఈస్థితినిజూచి, సంకుచితవృద్ధులు సహించుట కష్టము. మెయిలుప్రతీకకు, వై. యం. సి. ఏలలో రాజకీయవాసన గొట్టినది. ఇంగ్లీషుమెనుప్రతీక ఇందువిషయమై తీవ్రవ్యాఖ్యానము జేసెను. ప్రస్తుతస్థితి కొంతకాలము నిలిచెనని, వై. యం. సి. ఏలకు డబ్బిచ్చుచున్న పాశ్చాత్యులు ధనసహాయమును మానివై చెదరని, ఈప్రతీక జెదరించుచున్నది. ఇట్టిజెదరింపునలన, క్రైస్తవులు మాతృదేశాభిమానమును విడువరని తలచెదము. పాశ్చాత్యులు ధనసహాయము జేయనిచో, దేశీయక్రైస్తవులు తమవై తా మాధారపడుట యోగ్యము. ఆత్మగౌరవమును కోల్పోవుటకన్నను, ధనసహాయమును కోల్పోవుట మేలు. వై. యం. సి. ఏ. కరపత్రముపై, గాంధీమహాత్ముని గ్రంథముల ప్రకటనమును, మాక్ స్వీసీ బర్నార్డునాటరుల గ్రంథముల ప్రకటనమును గలవట, ఇందువలన మెయిలుప్రతీకా విలేభ

కునికి పట్టరానికోపము గలిగెను. కాని, దేశీయ క్రైస్తవులలో బెరుగుచున్న జాతీయభావము, ఇట్టి నిరోధముల మూలమున అంతరింపజాలదు. గాంధీ మహాత్ముని గ్రంథములను చదువకుండ మెయిలు ప్రతీక క్రైస్తవులను ఆటంకపరుపజాలదు. ఆంగ్లో హైందవప్రతీకలు జాతీయభావప్రవర్ధనము గాంచి, నెహ్రూగారున్నటుల మాత్రము విదితమగుచున్నది.

స్థానిక వార్తలు

ఎఫ్. ఎల్. బి. ఎల్. పరీక్షలు:— కరీబ్ ప్రతములు పరీక్షకు ముందుగనే విద్యార్థులకు తెలిసెను కారణముచే మరల విద్యార్థులను పరీక్షించెదరని నమృతమగు సమాచారము తెలియుచున్నది.

శ్రీ సీతావివాహ మహోత్సవము:— ఇందు కల్ల భక్తికుంకులకు తెలియవరకడ మేరుగూ, చెన్నపట్టణము కృష్ణపునాయని ఆగష్టు 18 నెంబరు గృహమునందు 1928 నెల మాస్సికెల 14 తేది మొదలు క్రొత్తదియూ రాత్రి 8-30 గ.అ. అమొదలు 10 ఘటంబరకు శ్రీమత్ వాల్మీకిరామాయణము బ్రహ్మశ్రీ విద్యాకా తిరనడమకుదూర, సాంబమార్తి ఘన పాటివారివలన సకలజన నునోరంజితముగా ఉపన్యసించుట చున్నది.

1928 నెల 7-తేది సోమవారం, సీతావివాహ ప్రకరణమును జరిపించ పెద్దలు నిశ్చయించియున్నారు. గాన భక్తికలంబులను కచ్చి క్రమబాంధముపొంది శ్రీరామలభారి కృపాకటాక్షమునకు పాఠభూతు లగుదురని కోరుతున్నాము ఇట్లు భక్తులు.

మేసెల 6 కతేది, జామారా ఊరేగింపు, 7,, సీతా కల్యాణము, బామ్మల సంకర్షణ, 8,, నలుగు పాసపు, 9,, పాటఃచేర్చి, 10,, నాగవల్లి, ఊరేగింపు.

నూతన విద్యార్థులు

అడయాత జాతీయ విద్యాలయమువారి నేత, అడయానండి నేమల మోస్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయులగు బ్రాహ్మణ జి. వి. నువ్వారావువంటు ఎ. ఏ. గాత మాకిటుల వ్రాయుచున్నారు:—

అడయాత జాతీయ విద్యాలయమువారు నూతన విద్యార్థులను నెంపొంద చేయుటకు ఇరికవరకు చేసిన కార్యవిధానమును చేతుబోపు కార్యక్రమములను ఆంధ్రదేశీయులకు నివేదించుటగాన, ముదివ్యాలుమును నందలి యాపాధ్యాయులగు వి. ఎస్. శ్యామి, పి. బి. టి. గారు; వారణాసి రామభాగకాశ్రీ, బి. ఎస్. సి. గారు, వెల్లూరు ముద్దాపాణ్యము బి. ఎ. బి. టి. గారు, వి. శేషుది బి. టి. గారు. వే.వి.కాలపు నెలవులలో నెల్లూరు, గుంటూరు కృష్ణామండలములలో నంచాముచేయ నిశ్చయించుకొనినారు.

సాధారణపు ఉపన్యాసములు ఇచ్చుటయొక్క, విద్యాధర్మములను కార్యరూపమున జెట్టుటకు విద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయులు ఆస్యోగ్యసహకారముతో చేయుచున్న ప్రయత్నములు ఇతిరక్షణలలో బాలరనధిరించుటకు సాంఘికసంఘములు చేయుచున్న కార్యవిధానమును మ్యాజికులాంకర వటుల విద్యారా ఆచారగోపాలమునకు మానెట్టుటకు ఏర్పాట్లు చేయబడుచున్నవి.

ప్రచారము ఈనెల 28 క తేదీని మదరాసునండి బయటిర నెల్లూరు, ఒంగోలు, తెనాలి, గుంటూరు, పమిడిపాడు (మేసెల 1,2,3 తేదీలు) బెడవాడ, బందరు, ఏలూరు మొదలగు పట్టణములను, కొన్ని గ్రామములను దర్శించు. అభిమానులు, ఆహ్వానించిన ఇతిరవోట్లకు వైతము ప్రచారము జెట్టుటకు సంసిద్ధులైయున్నారు.

ఈ మాకార్యమునకు సహాయము చేయువారును, ప్రకారముల తమతమ గ్రామములకుగాని, పురములకుగాని ఆహ్వానము చేయవలయువారు, నామ తెలుపే వ్రాసిన తగిన ఏర్పాట్లను జేయగలరు.

జాతీయ విద్యాభిమానులందరు మా మూ యుద్యమనకు తగినసహాయము కోర్చుత కోరుతున్నాను.

కె. నారాయణస్వామి శెట్టిగారి ఇంసాలు వెంటనే పీటివచనవిషయములో మృదాసు ఆపివేయల్ అన్న నీతి గారి తరపున డౌడనుకంపెనీవారు హమిషీగ్రామములోనుండు నెం, 985, 1143, 1145, 1146, 1154, 1155 లు ఇండ్లున్నా ఇల్లికి కుటుంబ భూములున్నా సదరు కె. నారాయణస్వామి శెట్టిగారి సొంతహక్కుగలవిగా ఏలంనోటీసు వేసి ఏలంనోటీసు అమృతకు ప్రయత్నించుచున్నారు. ఈ నోటీసువల్ల స్వాజనులకు తెలియబడుచునది యేమనగా సదరు ఇండ్లున్నా, భూములున్నా కె. నారాయణస్వామి శెట్టిగారికి పూర్తిహక్కు లేదు, మూడవవంతు భాగముమాత్రం వున్నది. మిగత రెండువంతులున్నా ఇంసాలు వెంటనే వారు అన్నకుమారులైన మైర్ల సుబ్బయ్య శెట్టి, లక్ష్మయ్య శెట్టి గార్లకు సొంతము అయివున్నది. సదరు ఏలంలో కొనువారు సదరు మైన్ల హక్కులకు లోబడి కొనవలసియుండు నిన అందరకు తెలియపరచడమెనది.

విదేశ వార్తలు

ఈజిప్టు స్వాతంత్ర్యము

క్రైస్తవ స్వేచ్ఛ
(విజయవాహనము)

అందజ, ఏప్రిల్ 19:—ఈజిప్టులో విప్లవము జరుగనున్నది అందజులలో అధికాంశము తెలియదు. ఈజిప్టులో మంత్రివర్గమునకు రాజునకు తగవు గలదనియు అందులో క్రైస్తులను హిల్లానదీయము తెలుపుచున్నాడు. ఈజిప్టు స్వాతంత్ర్యము ప్రకటించబడినపుడు ఈజిప్టు ప్రజలు తమ రాజ్యాంగ నిర్మాణమును తామే ఏర్పరుచుకొనెను.

ఈ విషయమై మంత్రివర్గమువారు చాలవరకు పనిచేయుచున్నారని తెలియుచున్నది. చిత్తురాజ్యాంగవిధాన మిదివరకే యున్నది. యుద్ధము జేసిన తర్వాతగాని ఈజిప్టు ప్రభుత్వమువారు అధ్యక్షునియొక్క చట్టమును ప్రకటించువరకు ఈజిప్టులో సైనిక శాసనమును ప్రకటించి తమ సత్వములను గాపాడుకొనుటకు తగిన సదుపాయములను ఏర్పరచుకొనుచున్నది.

ఏప్రిల్ 20: రాజునకును, మంత్రివర్గమువారికిని సంకల్ప కరమగు ప్రజాస్వామ్యపు రాజ్యాంగవిధానము చేర్చుటకు ఒకటియైన అంగీకరించి తెలియుచున్నది. సూచనాత్మకపు కృతవరముచే క్రైస్తులను ఈజిప్టుకు చాల తగాయదా జరిగెను. బ్రిటన్ ఆక్షేపణలన్నిటికిని మంత్రివర్గమువారు బదులిచ్చిరి.

కడైపుగారి జనని ఈజిప్టుకు తిరిగి వచ్చుటకు రాజుగారు తృప్తినిచ్చిరి.

జిలాలాహక్ గారిని అరబ్బుజేసి ఎల్లిస్ ద్వీపమునకు గొంపోయిరి.

నార్మేకు పాలి కాపుల తగవు

నార్మేకు కాపులకును పాలికాపులకును తాత్కాలిక ఒక తగాయదా పరిష్కార మైనది. 25 ఏప్రిల్ గురి తేదీనము, తర్వాతయించుచున్న వారమునకు 50 గంటలు పని, 54 గంటలవరకు 50 గంటలపైగా పనిచేసిన గంట 13 6 పెన్ను లియ్యవలెను. వారమునకొక అర్థరోజు సెలవుకల్పనలు పనిచేయు గంటలు ఏర్పాటుచేయవలెను.

యుద్ధమునకు పూర్వమున్న రైలుకేపు వ్యవసాయపు విస్తీర్ణము నూటికి 75 నుండి 50 కి తగ్గించబడును. మామూలు కర్షకపు సరకులకు యుద్ధమునకు పూర్వమున్న ధరలకంటె నూటికి 75 నుండి 80 వరకు కేపు వనూలుజేయుటకు నిశ్చయించిరి.

రైల్వే ధరల పట్టు తగ్గించుట పరిశ్రమలకు లాభకరమని కృతపాత్ర ప్రభుత్వము నుతోపించిరి. రైల్వేపనివాండు తక్కువ వేతనముల నంగీకరించుటలు జేయుగల్గియుని రైలుకేపు ఇంకను తగ్గునగుచున్నాడు. ఇకతరువాత ప్రయాణికులు టిక్కెట్ల తేల్చుగూడ తగ్గించబడునని ఆశించుచున్నాడు.

జాదవలచట్టము లోబహుయజ్ఞ మైనదనియు దీనిని దురల కాననభవారు పూర్తిక నిర్వచించవలెననియు కింగ్స్ టెంట్ లో న్యాయమూర్తి మకాడ్డుగారు తెలియజేసిరి.

వేగండు సేనానిగారు సిరియా హైకమినడకు నియమించిరి.

బ్రిటిషువర్తకము

అధిష్టాధికారి గుర్తులు

నుండి కొంతవరకు వర్తకము పడిపోయెననియు కనుమరల యధిష్టాధికారు నూచుట కనిపించె నున్నాయనరాజుగారు తెలియజేసిరి.

ప్రధానామాయ్యము

బోసరాగారిపై కుట్రబయ్యట

ప్రధానాధ్యక్షునివని గూర్చి కుట్రల బయ్యచున్నారని యానియోన్లును ఎరుగుదునని మైక్సు పార్లమెంటు విశేషు తెలుపుచున్నాడు. ప్రభుత్వమువారు మంగళవారమునాడు ఓడిపోయినపుడే ఒకవధ జరిగెను. వీరికి కుట్రను బయ్యట కివ్వము లేదనియు ఈవధును బోసరాగారి తొక్కరే నడిపించగల గావలయుననియు గ్రహించిరి.

ఆంధ్ర దేశ మం దలి

ఖద్దరునిలయములవారి కొకవిజయము

ఆంధ్రదేశముందు ఖద్దరును ఉత్పత్తిచేయువారి యొక్కయు అమ్మువారి యొక్కయు జైతెక్కిరి యొకటి తయారుచేయబడుచున్నది. ఉత్పత్తిచేయువారు ఎన్ని మగములతో చేయుచున్నది, ఎన్నో నెంబరువంకు నేయగలిగినది, తయారు చేయుచున్న వస్తువుల వివరం, గజం 1 టికి ఎంత ఖరీదు గిట్టి నది, తప్పిలుగా దెలుపవలెను. ఉత్పత్తి చేయుచువారు అమ్మువారుకూడ తమ నామములను నివాసస్థలమును, తమ నిలయము యొక్క నామమును, వివరముగా నాకు తెలియచేయ ప్రార్థించుచున్నాను.

కా. నా గే శ్వర రావు

ఆంధ్రరాష్ట్ర ఖద్దరుశాఖాధికారి, పోస్టువాక్సు నెం 212, మదరాసు.

మార్కుధర పడిపోవుట

బెల్లెను ప్రభుత్వముగారివరకు

మార్కుధర వాతావృత పడిపోవుటకు మార్కును పోషించుటకు బెల్లెను ప్రభుత్వమువారు రీవిన్ బ్యాంకువారితో అంగీకరించిరి. దిగుడుకులను తగ్గించవలెనని ఉత్తమ జేయబడెను. విశేషములు తమవద్దనున్న కరెన్సీ మొత్తమును బెల్లెను ప్రభుత్వమువారికి తెలియజేయవలెననిరి.

మార్కుధర 145000 నుండి 148000 వరకుండెను.

ఆహారపదార్థముల సమృద్ధిలో లాభములను తీయకుండుటకై బెల్లెను ప్రభుత్వమువారు రెండున్నది కృషి నున్నాడు. వందలకు ఎక్కువధర నడిగిన ఒకమనిషికి 50000 మార్కులు జరిమానా వేయబడెను. ఆయాప్రదేశపు కటికవాండు ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడిరి.

వర్తమా బెల్లెను మార్కుటును బహిష్కరించెదమని ధయి తెల్పుచున్నాడు.

ప్రతిరోజును చందముగ నుండుటచే 10 శాతము (పెన్సి) ప్రతిరోజును వారు కార్యాలయములను మూసివేసిరి.

బవేరియాకమ్యూనిస్టులు

అరబ్బు ఉత్తమల కొనసాగించలేదు

మైక్సు బెల్లెను విశేషు పట్టు తెలుపుచున్నాడు:—జర్మను మంత్రులను నిందించిన ఎకార్డు, తివెనరుగార్ల నున్నచేయుటకు జారీచేయబడిన వారంతులు అచటజరుగలేదు. ఈ వారంతులు 17 లేదని జారీయైనవి. కాని ఇంతవరకు అచటలో బెట్టలేదు.

ఎకార్డుగారు రిప్టరునాగూడాను కేసుకు కిచ్చును లేదనియు బవేరియాను కొర్రుకు వచ్చెదనని యనుచున్నాడు. హిట్లరుగారిని బట్టుకొన్నచో అయిన సేనలును దేశభక్తితో నూడుకొన్న ప్రజలు అయిన పక్షము పనిచేసెదరని తెలియజేసిరి.

ఇటలీ మే దివసోత్సవము సెలవు ఇంకోరోజుకు మార్చబడెను.

ఇటలీమంత్రివర్గము రాజీనామాకారణము

పాస్టిస్టులకును, క్యాటలిక్ మతస్తులకును అలాంటి ప్రాతినిధ్యమును, ఇంపీయలిజం మున్నగు విషయములలో భిన్నాభిప్రాయము వచ్చుటచే మంత్రులు రాజీనామా ఇవ్వవలసి వచ్చెనని తెలియుచున్నది.

మసోలినిగారు పాస్టిస్టుల కార్యక్రమమునే సాగించలేననుచున్నాడు.

అందజులో రసాయన కార్యాలయమున పనిజేయువారి వేతనములను తగ్గించెద మనుటచే కొంతమంది సమ్మతించిరి.

బర్లాంతు జాతినమిలినభ్యత్వము

బర్లాంతును గూడ జాతినమిలినభ్యత్వము కల్గిన జేర్చుకొనుటకు ప్రభుత్వమువారు దరఖాస్తుబెట్టెదరని బెల్లెనులో నూటేలు సభ్యులందు తెలియజేసిరి. పార్లమెంటు ముందుకువలసిన ను అంగీకరించినది. ఈ భ్యత్వమును గూర్చి ఎట్టిచర్యకు తీసికొననుదననిరి.

రై మునిక వాయువ్యోకదు చంకబడెను. సముద్రములో బడి గొట్టుకుపోయెను.

లాసేను సభ

క్రైస్తవ బ్రిటిషు హైకమినడలు లాసేనుకు పోవుటకు పూర్వము రిఫరెన్సు సందర్శించిరి.

ఇస్కీతు పాపాగారు లాసేనుసభకు బయటజేరుటకు పూర్వము చెప్తూ ఒడంబడిక కృతచరములకు అడ్డుకాదనిరి. 1914 వ తుర్కీ (ఫ్రెంచి ఒడంబడికను 'సివిల్ లా' సమస్యకు నెంచుకొనవలెగాని అధికవిధాన సమస్యకు నెంచరాదనిరి.

స్వీడెన్ మంత్రివర్గము క్రొత్తగా నేర్పడినది. ప్రధానమంత్రియగు పూర్వము ప్రధానమంత్రిగా పనిచేసిన బ్రెగిన్సు గారు.

పెల్లెల ఎగుమతి-క్రైస్తవారి నిషేధపు

టు త్రువు

తమరేవులనుండి పెల్లెలను ఎగుమతి జేయగూడదనుటతో గారి బ్రిటిషు ఉక్కు కార్యాలయములకు పోకునీయున్న పెల్లెలనుగూడ కదలగూడదనిరి. క్రైస్తవరేవులనుండి ఈ పెల్లెలను నెలకొలిపి టన్నులకు నున్నవాని తీసివేయవలెననిరి. అనియు కాదున్న సభలో ప్రాక్ రేజిస్ట్రా టెరెంజుగారు ప్రభుత్వమువారికి తెలియజేసిరి.

ఈ నిషేధపుటు త్రువును గూర్చి జరుగుదుగ (క్రైస్తవారిలో) కాయబంతులను జరపుచున్నారమని మక్కియగారు బదులిచ్చిరి. ఈ ఒత్తిడిని తగ్గించుటకు జేయుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించుచున్నారని నడిచెను.

ఇ.దో బర్లాంతుముగనులమీద ఇంజనీరుగ పూర్వమున్న బాక్ గారు అన్యాయముగ తనను పనిలోనుండి తర్రపుజేసెనని కమ్యూనిక్ దావాజేసు ప్రతివాదులు 2756 పానులు పరిహారము నిచ్చి వానిపై మోపినందుల నుపసంహరించుకొనిరి.

పనివాండ్రకును యజమానులకును భిన్నాభిప్రాయము కలుగుటచే పైను నానావిధాన కార్యాలయమున చాల గోలక నున్నది.

మార్కుధర పడిపోవుటకు ఆహారపదార్థములనుబ్రయోచువారు లాభములను తీయకుండు కనిపెట్టుటకు జర్మనుప్రభుత్వమువారు సంచారక న్యాయస్థానముల నేర్పరించిరి.

కోహాటు దురంతము

ఇంజిళ్ళు ప్రభుని యభిప్రాయము

కోహాటు దురంతముచే ఇండియా ప్రభుత్వమువారి ప్రతివత్త కళంకము రాదనియు ఈ దురంతమునకు ఇండియా ప్రభుత్వము వారిని నిందించుట న్యాయముగాదనియు ఇంజిళ్ళు ప్రభువు తెలియజేసెను.

గృహనిర్మాణచట్టమును

జాతీయ లిజరలు పక్షమునా త జేపించ నిశ్చయించుకొనిరి. ఈ చట్టము సంగీకరించిన తర్వాత రకపు ఇండ్లు బయట జేతు:ను ధయను. ఈ విషయమై చాల చర్చ జరుగును. ఇండి పెండెంటు లిజరలు పక్షమునా ఎదిరించుచునది.

ఒకవేళ రాజీ కుదురవచ్చును అని అందజ యూని యనిష్ట లనుకొనచున్నాడు.

కాక్సిల్ బూజయోగారు బ్రిటీషు ప్రభుత్వ ప్రతినిధిగ కృతకారులకు అధికారము లేదనిరి (ప్రభుత్వ ప్రతికే తెలుపుచున్నది.

The Madras Ayurvedic Pharmacy, Limited

Manufacturers of High Class Ayurvedic Sastraic Medicines.

We beg to announce to the public that we have successfully treated about 12,500 patients during the year 1922 under the personal supervision and able management with 25 years' reputation of our Senior Physician, Ayurveda Ratna Pandit, Dr. N. V. Sri Ramacharlu, Ph. D. Sc. and that we hereby convey our best thanks for their kind patronage.

"SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA"

(REGISTERED)

A REAL BOON TO SUFFERING HUMANITY

Awarded First Class Certificates and GOLD MEDALS by Several

AYURVEDIC CONFERENCES & EXHIBITIONS 1919, 1920, 1921 & 1922

The Wonderful Discovery in the Medical World for all "ACUTE" & "CHRONIC" diseases.

This Unparalleled and Ancient Ayurvedic Medicine is one of the Brightest Gems in Ayurvedic Literature. It is very carefully prepared with the help of Siddhas highly extolled by the Rishis of old in Ayurveda, and in accordance with the principles of Modern Western Medical Science. It has been carefully tested and standardised by expert Analysts and found to be an univalled Elixir for Prolongation of life. It is one of the costliest medicines as it contains such valuable ingredients as Siddha Makaradhwaja, Mukta, Louha, Gold, Praval and rare indigenous drugs and herbs. Hence, "Siddha Kalpa Makaradhwaja" is a sure and infallible specific for Nervous Debility, Anæmia, Sexual weakness, Impotency, Loss

of Memory, Rheumatism, Paralysis, Dyspepsia, Diarrhoea, Dropsy, Asthma, Consumption, Diabetes, Epilepsy, Hysteria, Gonorrhoea, Skin diseases, Syphilis, Venereal diseases, Menstrual irregularities, Spermatorrhoea, Urethral discharges and other ailments peculiar to men and women. This is the only safe and reliable remedy for all diseases resulting from youthful Indiscretions and Loss of Vitality. It imparts New Life and Energy by increasing and purifying the blood. This can be taken also as a General Tonic by every one of either sex without any restrictions of Age, Diet, Season and Climate with thorough satisfaction. Complete directions are sent with the Phial.

One Phial of 60 Pills, for a complete cure, Price Rs. 10 (Rs. Ten) V. P. charges extra.

COMPLIMENTARY LETTERS.

Unsolicited Testimonials are pouring in from different parts from Gentlemen of Various Professions about the efficacy of our Patent Medicine, "Siddha Kalpa Makaradhwaja" (Registered). Only a few of the latest are inserted here. Besides, almost all the leading Periodicals such as Hindu, Swarajya, Express, Justice, Chronicle, Empire, Bengalee, Servant, Independent, Advocate, Medical Record, Leader and others have congratulated us about the usefulness of our unsurpassed production and have recommended the same to suffering humanity.

Original records and visitors' book are open to the public for inspection at any time during office hours.

B. D. Sabnis, Sub-Judge, Bagalkot.
—3rd January 1923,

The Phial of S. K. M. you supplied me last did me Much Good. This medicine is slightly carminative and is an excellent Tonic.

Diwakar Rao Kadan, Judicial officer,
Dewas Senior.—10th January 1923.

My sister was suffering from Chronic Rheumatism for the last four years. Your S. K. M. has done her much Good.

Dr. L. P. Purohit, H. M. D., Chakraghatt,
Saugor. C. P.—29th January 1923.

I can honestly say that your S. K. M. is a valuable medicine to cure all kinds of ailments and it richly deserves the name assigned to it. I stand as a guarantee to get all the diseases of mankind cured with this medicine. I need not mention here about its glorious effects but I leave it to the patient who takes his chance to use it. I can safely recommend this to the public.

P. M. Seshachariar, Sub-Registrar,
Teller. Wandiwash, 1st February 1923.

Within the last 14 months several of my friends and myself have used your "Siddha Kalpa Makaradhwaja" to the extent of 30 phials in cases of Nervous Debility, Diabetes, Loss of memory, Rheumatism, Menstrual Disorders, and for several other ailments with complete success. It has got an additional virtue of having Magical and Magnetic effect in inducing Sexual appetite. This solid opinion is based upon my personal experience and that of my friends and I have strongly recommended this to the public.

Ganga Prasad, Pleader, Gaya'
19th January 1923

I tried one Phial of your S. K. M. on a client of mine who was suffering from Diabetes and Seminal troubles and I am now very glad to state that the patient came to me with a happy look and Complete relief of his both complaints. I also tried it in my own case of flatulence and seminal Weakness and I am quite free from all those troubles. I offer my heart-felt thanks for it.

Dr. Rajaram, Medical Officer, Hasangunj,
Oudh. 8th January 1923.

Your "S. K. M." has done much Good to my patients. Please send two more Phials.

Dr. R. J. Khot, B. A. M. B., Baroda.
2nd January 1923.

I am glad to testify to the efficacy of your "S. K. M." I have tried them with two of my patients suffering from long standing Anaemia and Neurasthenia and found them much improved.

Dr. R. C. Sarak, Medical Practitioner, Arvi
Wardha. C. P. 4th March 1923

I ordered for one phial of "Siddha Kalpa Makaradhwaja" for my brother who had been suffering from, Anaemia. The medicine has produced a marvellous change in his health.

T. K. Nayar, Shoranur,--7th Feb, 1923.

I have the pleasure to certify that I did not feel the tiresome feeling in the evening after day's work ever since I began to use your "S. K. M." and in the case of my wife has given her complete relief from the excessive pain in abdomen during her menses period. I sincerely recommend this to sufferers of such complaints.

In cases of Chronic and Complicated ailments of serious type, the patient is advised to send us a concise description of the diseases with the symptoms as far in detail to enable us to supply the medicine with suitable vehicle to eradicate the disease. All communication are strictly confidential and are promptly attended to personally by the Senior Physician.

The consulting hours with our Senior Physician will be at the office and Dispensary, between 10 A. M. and 7 P. M.

and at his residence, Sri Ram, Lloyd's Road, Royapettah from 7 to 9 A. M.

Wanted Agents all over India, Burma and Ceylon to sell our Patent Medicine "Siddha Kalpa Makaradhwaja" (Registered) and other Preparations Manufactured in our Pharmacy. Terms Liberal.

Please Write or Phone for your requirements, Descriptive Catalogue in English, Tamil, Telugu or Gujarati.

Apply to:—AYURVEDA RATNA PANDIT, Dr. N. V. Sri Ramacharlu, Ph. D. Sc.,

MANAGING DIRECTOR AND SENIOR PHYSICIAN.

THE MADRAS AYURVEDIC PHARMACY, LIMITED.

(OFFICE AND DISPENSARY)

44, GOVINDAPPA NAICK STREET, G. T. MADRAS.

Telegraphic Address: "KALPAM" Madras.

Post Box, No. 151, MADRAS.

Telephone: 1034.

రథిరోద్ధారి సంగ్రహం వైశాఖమాస శుక్ల ౫, శనివారము

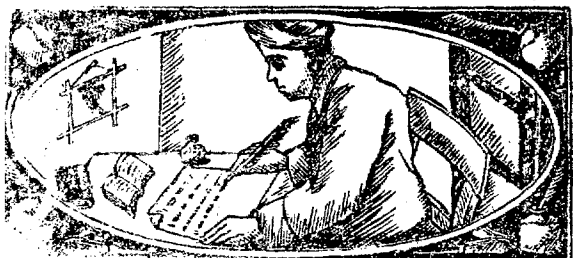
స్వప్నము

గార్లంక వీరవేంకట సత్యనారాయణ గారు బి. ఏ. గీ. కార్తికమున శుక్లపక్షము నందు... గాంధీజీని గుర్తించుటకు గ్రామ్యవివరముచేయునొక్క సీ...

కగునది చేయువాడ సమపార్జన, కోరినన కోర్కెదీర్చినో... క. అట్టిసంగముగాని యిట్టికాంతినిగాని... క. అట్టిసంగముగాని యిట్టికాంతినిగాని...

గ్రంథపరిచయము

శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణము. (అంధ్ర టీకాకావ్యస్య సమన్వితము) వ్యాఖ్యాత బ్రహ్మశ్రీ గండికోట సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రిగారు... తా. శ్రీరామునకు ప్రేమ భార్యయ్య, ప్రాణ సమాను...

వసంతలేఖలు

౪౪

మిత్రత్వమా!

“చిత్రము! చిత్రము!! మహాచిత్రము!” అని కేకలు వైచుచు గ్రందజేసిన వ్రాసిన లేఖలలోని వీటిని చూడగా నా కడకు వచ్చిన నే నెంతకాల మగుటచే మధ్యాహ్నము పడక ఖచ్చితమైన నొకరియొద్దని, ఇది యేమని నే నులికిపడి లేచితిని. లేచుకొని కాతడు స్వప్నములో మాకు దొరికిన యంగరమును బైకి దీసి నా ప్రేరిక దగిలించెను. ఒకవిధమైన వికారము నాకు ప్రారంభమైనది. మనము కలుగుటకు బూర్వమున్నట్లుండెను. నే నాయంగరమును వ్రేలినుండి తీసితిని. వికారము తగ్గినది. కాని తల యంకము నాకుగా నుండెను. అది నిద్రయో, స్వప్నమో, స్వప్నములో గలదేదైన యంగరము బ్రాహ్మణ్యంబున గలదనియు చెప్పి— దానియం దుపకారము లేమో— యోచించుకొనలేక పోవుచుంటిని. ఆ యంగరము మరల వ్రేలి కందితిని. వికారము హెచ్చి కొంతపడికే దల బాగుగ దిగి క్రింద బడితిని. నా వీటిని చూడగా పారిపోయెను. రెండుహంసలు గట్టిపై యొక పుష్పమున మాప్రక్క నుండెను. దానివై కెక్కితిని. రివ్వన నా విమానము కదలి చెన్నపురి సముద్రతీరమునకు జేరినది. సముద్రకెరటములు దాటి విమానము, ఒడ్డునకు జేరవలెన నాకు బ్రాణములు లేవు. ఆయంగర విమర్శ

పాత్ర రసగతిలో దూరం పిత్రా దశరథేన చ

టీ: స=ఆ రాముడు, దూరం = దూరముగ, పాత్ర: = ఆయోధ్యాపుర జనలచేత, పిత్రా=తండ్రి యగు, దశరథేన చ= దశరథ మహారాజుచేతన, అనుగత: = వెంటబడిపడెడియె.

తా. “పున ర్విశేష భీరు త్వం పరమా భక్తి రుచ్యతే” “మరల వియోగమునందు భయము గల్గుట, పరమ భక్తి యని చెప్పుకొనుచున్నది, అనునట్లు, పరమ భక్తిచే తాలున, వృద్ధులు, మొదలగు నిఖల పౌరులును, దశరథుడును, చాల దూరము వలకు రాముని వెంటబడించిరి.

వి. “పాత్ర:” అనుటచే, రాముడు తున్న జేకమందు వసించిన మాత్రమున, రామభక్తి గల్గినది తెల్పుబడినది, “దశ రథేన చ” అను స్థలమునందు, చ కార మన్వాచర్యార్థము. అన్వాచము వన “అవ్యతరస్యానవసంగిక త్వేనాన్వాచయ:” అనగా, రెండు వస్తువులలో నొక దానికి ప్రాధాన్యమును బోధించు, చ శబ్దము, అన్వాచర్యార్థము, ఇచ్చట పౌరులు రాముని వెంటబడించిరి. దశరథుండు గూడ రాముని వెంటబడి చెను. అన్నప్పుడు, దశరథుండు ప్రియ తనయందు గుర రాముని వసయిన కంపి, సిగ్గుచేడ దాన, ప్రజల మెంగంబుల బాడ, జాలక, ద్వార పర్యంతము మాత్రము, (ప్రాధాన్యముగా) రాముని వెంటబడించె నని తెలిసికొన దగినది, “పిత్రా” అనుటచే పుత్రవాత్సల్యముచే రాముని విడువ జాలక కొద్ది దూర మనుసరించె నని తెలియబడినది.

కాని వాల్మీకిరామాయణమును ప్రతిపదార్థ టీకాతాత్పర్యములతోను ఇదివరకే సంపూర్ణముగా ఆంధ్రమునందు ప్రచురింపబడియున్నది. రామాయణమును ఆంధ్రవ్యాఖ్యానముతో బ్రకటింపవారు బ్రహ్మ శ్రీయంతలగు చెదలవాడ సుందరరామ శాస్త్రులవారు. చాకలిపేట మద్రాసు. శ్రీ సుందరరామశాస్త్రులుగారి వ్యాఖ్యానమును మేము మార్చియున్నాము. ఆంధ్రమునందు ప్రస్తుతము ఆవ్యాఖ్యానము పర్యాప్తమని తలంచెదము. అయినను శ్రీరామచంద్రుని చరితము ఎంద తెన్ని విధముల వ్యాఖ్యానముచేసినను కృతార్థతను పాత్రమగునేకాని వెంటకాదు. ప్రస్తుతవ్యాఖ్యానము రుచిభేదమునచూపుచు వదురుల నాకర్షించజాలియున్నదని మాభావము. ఆంధ్రమహాజనులు వీరి యుద్వేగమునకు తోడ్పడగోరెదము. వివరముల గోరువారు ప్రకాశకులను—జి. కృష్ణమూర్తిశర్మ, ముముక్షుడు, కృష్ణా— అనువాదక వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.

ఇప్పు! అని యరవురు పద్యాత్ములు ప్రార్థించుచు నావెంట బడిరి. వారు క్రీడేని, భూదేవి యని నే నడిగి తెలిసికొంటిని. మీ కి యంగరములో నేమిపని యని వారి నడిగితిని. వారిలో భూదేవి వచ్చి నా కన్నులు తుడిచెను.

“అహోహ! ఏమి దివ్యదర్శనము! ఏమి దివ్యకాంతులు. ఎంత వింతకథ. మణిమయవీకలు—మరకతవజ్రవైదూర్య స్తంభములు—వోపుదారులు— బిళ్లబ్రహ్మాంతులు — కండికజ్వలన—పౌరుషపరాక్రమకాలు దగు రావణమూర్తులు. ఆ వృద్ధుడెవ్వ? “మహారాజ భృతరాష్ట్రచక్రవర్తి జయ!” అని కేకలు. గ్రుడ్డిరాజు సింహాసనముండై యుండెను. దగ్గట విదురుడు నిలువబడి బోధించుచుండెను. పాండవు లాశలప్రకృతి భిన్నలై నిలువబడి యున్నారు. (శ్రావణస్తోత్ర)పహారణము జరుగుచున్నది. దుర్యోధనుడు చీరలు లాగుచుని తొచ్చరించుచున్నాడు. దుశ్శాసనుడు చీరలు విప్పలేక విసుగుచున్నాడు. “భరతహరకు జనమా!” అని యంతరిక్షమున మహాత్ముడు రాముడు త్రిప్పుచున్నాడు. క్రీకృష్ణభగవానుడు నవ్వుముముతో నభయహస్తమును జల్లుగా నాడించుచున్నాడు. ఆచేతనండి యంగరము జారి క్రిందబడినది. భీష్ములవారదీప్తిని దీప్తిలలో నుంచి తల్లి గంగవృ కిచ్చుచున్నాడు. ఆమెభర్త యగు సముద్రన కర్మియమన్నది. భూదేవి తిరుగ నా కన్నుల దుడిచెను. నేను సముద్రపుత్రుల నున్న యిసుకవై నుంటిని. “ఇది క్రీ మహావస్తవ భరించునట్టి యంగుళీయమా?” అని నాటా నేను ప్రశ్నించుకొంటిని. “అవు న”ని క్రీడేని యా యంగర మివ్వవెను. మూడు దినము లుంచుకొని తిరుగ నీసముద్రమునందే విడిచివైచెద నంటిని. “సరయో! కాని” మృగి వారు జడలిపోయిరి.

నేను చెన్నపురి వైపునకు దిగితిని. అచ్చట నొక బ్రాహ్మణుడు కూచుండి యుండెను. ఎప్పటివలె జనసమృద్ధముగ నున్న యా సంఘమునందు మానవుల తలంచు తలంపులు తెలిసి కొనవలె నని నాకు బుద్ధి పుట్టెను. నీవు నమ్మవు—మిత్రమా— ఏమి వ్రాయను—ఆ యంగుళీయ మాహాత్మ్య మేమో కాని నా కాత్రాహ్మణుని కిరమువై నావివత లేచుచున్న తలంపులు దృశ్యమై తెలియజొచ్చెను. ఆ తలంపులభావ మిది.

“అవును. బ్రాహ్మణసంఘమునకు డుర్జనులే వచ్చినవి. బ్రాహ్మణుల డిడివలకు స్వాగృహీతుడై— కర్మప్రతిఫలము: గోరక—వేదరక్షణమే దీక్షగా— యాచనయే వృత్తిగా— పెట్టుకొనుట మాని యిరువదిదినములైన వలసిన సలహారసంపాదనకు దిగి, ఎప్పుడు. కాశ్యపవృత్తి కలంబించెనో— అప్పుడే కొంప మునిగినది. దేశాదృష్టము దిగనాడుట కారంభమైంది. ఆచరణతేని యుపదేశమును బ్రాహ్మణుల దవలంబించుట యేమి—దేశ మనారాధ్యతమై పోవుట యేమి? ఇంతవలకు కాజనవలె గొండ అున్నారు. వారిని జూచి యింకకొండలు—వారిని జూచి వైశ్యులు, క్షత్రియులు, కాపులు, కమ్మవారు, జంగాలు, దాసములు, సాలీలు, తేలిలు, వారు వీరన సేల—అందఱును తాలూకా గుమాస్తాతే—అందఱును కరణములే— అందఱును ద్రోహులే! అనుచున్నారు. అంతటితో బోయినవా? ఏద్యావాసము మొదలు— ఉద్యోగ వాసమువలకు— బ్రాహ్మణుడు కాకపోవుటయే యొకగుణమై పోయినదికా! అభివృద్ధి నొందిన జగద్గురు డగు బ్రాహ్మణుల డిప్పటికైన బుద్ధితెచ్చుకొనుచున్నాడా? ఎంతదూరమైన పోవు నయ్యకువలె నే—ఎంతక్రిందికైన నాత్రాహ్మణుడు దిగిపోవుచున్నాడు. ఇవే! అహం బ్రహ్మాస్మి యనదగిన బ్రాహ్మణుడు

“I am your most obedient Servant” అయిపోయి సంఘులకు విచారపడుచున్నాను. అత్యహత్య చేసికొని యా విప్రబ్రువుడు తన శరీరమునందలి ఋషుల రక్తము నాపివేచులేదా? త్యాగసముద్రుడైన బ్రాహ్మణుడు, తేగలవాసమునకు జేయి తడుపుకొనుట భావ్యమా? ఈ ఋషిరక్తము నుల్లిపాము పకోడీలతో—నీలగిరికాళిలతో— మత్స్యమౌంసభక్షకముతో— తమ్మసాతాముల పానముతో—మాడ్చి మసిచేయుటకంటె గంగకో—అగ్నికో— నేకనేకకో యర్చింపరాదా? తనకే స్వాధీనము కాని యా పాడుకలిగియుండెడి— తనకంటె బలహీనులు—పాపాత్ములు—నీచులు—నగు పుత్రులను గుణిం చుటకంటె బ్రహ్మచారియై, పశ్చాత్తాపహృదయుడై, తైరాగియై, కందమాలుముల దిగి, కాలుకునీరు ద్రాచి, పవ్వతగుహల జనింపరాదా? వల్ల కాదయ్యా! పురాణముల దీసి, కావ్యముల దులిపి, చదువుకొనరాదా? కర్మకుడై జీవింపరాదా? భర్తారపు పండు దుకాణము పెట్టుకొనరాదా? నాభిలో బురుగువలె లంచములు దినవచ్చుననిరా? యీ యుద్యోగాభిలాష! శత్రువు గృహము తని యుద్యోగములకు, పుర్యతలకు బోయి పరాభవమును బొందివచ్చుచున్న మా కాన్సిలు సభ్యుల బ్రతుకుకుకై

గవల మెకన్నబ్రతుకు “గోరనీయుము”గ నన్ను దే! నాపుత్రుల నిరక బాతకాలకుంబువుదువా? అని యావిప్రుల జొట్టు పెట్టుకొని బాధపడుచు వెనుక దిగి నన్ను జూచి, యీ సంగతులన్నియు నాకు తెలియవని “ఏయూరయ్యా!” అని నన్నడిగెను. “భగవత్సరము” అని నేను తప్పించుకొని కొంచెము దూరము పోయితిని.

అచ్చట నొక నాయుడు కూచుండెను. నల్లని యాల్పకాకోటు — గోల్లుగోల్లువాచీగులును — కంటికి జలువ జోడు— నెత్తికి రాజపుత్రస్థానపు పగిడివంటిపుచ్చులుగల వంకర సిల్కు తలపాగా—చేత పూసలబైత్తము—గ్లాసుగో మల్లు పంచె— వెంట నీచుక క్కలతో— గూరుచుండెను. అతని తలంపు లిట్లున్నవి.

“దాటిపోయింది—పోయిన నేమి?— ఈడి తస్సల్ జూడ్డు—కమ్మోడు లాగ నేడు వెసిడెంటుపని—కానీ—కానీ— ఈ డిప్టిటుబోర్డు వెసిడెంటుపనితో నాపని తిరిందా? నాయుల క్కే—కమ్మోక్కే పడ్డందిపోరు— ఇది తెమలీదా? బాపనా క్కే లాకువపుతుందని మిట్టలు గోల్లెట్టుతున్నారనిగాని— లేక పోతే యీ బ్రటిషుగవనరు మెంటు—అబ్బో—మా మందరే— సావ్యగల్లుకే—ఈశ్వరాస్సల్ దీయ—మామాట పెల్లకుండా— ఉప్పగల్లుకే పన్ను కట్టెతున్నారు—కూకుంటే పన్ను—తగిల్లే పన్ను—ఈ పన్నులన్ని తీసేయితాం ఉండవలెనని మా మిని ట్టరు! మా పెద్దోడు—అజేంటో—యింటరుమింటంట — మూడేళ్లనుంచి సదువుతాడు—పాస్యకులేదు. “ఏమయ్యా! మినిట్టరా అంటే—ఒంటులాకేటప్ప డన్న భార జీవ్యుడు లేదు. బాపనా క్క కుక్కోగాన్నీ పీకేసిపోళ్లు — మా అబ్బాయికి నాలుగు మార్కు లేయించలేదు. ఈశ్వరాస్సాదియ్యా? వెలిస్తూల్లాయి యీ బాపనమేట్టరే! ఇదో సిక్కిచ్చింది నల్లనీ! అంతా మా నాయుక్లే మాట్టరు ర నలంటే—ఈశ్వరేరాంది — అట్లు చెప్పే తెమిటి? ఇదిగో! మా రెండోవట్టా తున్నాడే గోపాళు—ఆడు సెప్పినమాట నచ్చింది. నాయుడుసిల్లెలకు 10-1-3 పదిమార్కుల కంటే, ఎక్కువ రావలసిన అశగరం లేదని కాన్సిలులో ప్రశ్నె య్యుచున్నాడు. అడే మిట్టరుయేనా—తలతగరే సెయ్యెడు—ఈబాపనోళ్లు నోళ్లు—మల్లీ లేతాయా! కానీ! కానీ! నువ్వెల్లాంటి నాయుడు వన్నాడు మా చాదరి. ఈడికి తెలుసు నంట నా పూకోల్లెం. మా యింటిపేరు బందరుబోగంపాళ్ల యింటిపేరు — ఒకటేనంట — నాయుడనగా — ఏమిటో అర్థంలేని ప్రేయంతపేలాపన పేల్తాడా—రాత్రి మా రెండో వాడిజేత కాన్సిలు ప్రశ్నలు ర యించి నెట్టిస్తా. పిల్లలికి పరీక్ష లక్కజలేకుండా మినిట్టరుద్యోగాలన్నీ యేకంగా నాయులకే యియ్యాలంటే — ఒకబోర్డు — అంతానాయుక్లే అవుతారా? అదీనీ సీగా దరగా—ఎల్లాగురా — ఈబాపనాళ్లు లేకుండా జరగదుబాబు—ఎందుకొచ్చిన గచ్చులుకాని—అయినా మాదాం ఒపాలి” అని లేచి యిసుక దులుపుకొనుచుండెను. కుక్కలు నన్ను చూచి మెరిగెను. ఇంతలో నాప్రక్కనున్న యొక తూర్పు రాజుగారి కుక్కలు తారసిల్లి ద్వయపద్ధ మయ్యెను. నేను చరచిత మతీయొక వైపునకు దిగితిని. వెనుక నే త్రివిధమున్న చిన్న పల్లములోనికి గాలుజారిపడె ట్టయ్యెను. నాపడకడిశీలో నులికిపడి లేచితిని.

మిత్రమా! ఆ యంగర మింకను నాదగ్గనే తుండవలెను. బహుచిత్రముగా లేదా? ఇంకను విశేషములు ముందు వ్రాసెదను. జవాబు తేజేమి?

నీ యనుంగునే స్తకాడు,

—వసంతరావు.

సత్య వత్సు పాఖ్యానము

భోగేశ్వర మాహాత్మ్యము

ఇది యొక శ్రేష్ఠముయొక్క మహాత్ము. ఇందు శ్రీశైలమహిమకూడ జక్కగ పర్చింపబడియున్నది. కవిత్యము కడురసవంతమై ముద్దులుమూట గట్టుచున్నది. కల్పనలు మెండు. ఈ గ్రంథము శేవట్టి నజాతకుల కొక వద్యమేని వదల మది జనింపదు. ప్రతి 1-కి ధర రు 1-0-0. పోస్టుఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము,

నెం. 7 తలంపెట్టిపేట, మదరాసు.

రాజరాజుకాలమందున్న

తెనుగుభాష

శ్రీయుత రావుసాహెబు

గిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారు

(గత సారస్వతానుబంధము లెరువాయి)

19. “పూర్వలిపిని బాగుగ జడవలేక పోవుటచేతగాని కాననముల గ్రమము సమన్వయించుకొనలేక పోవుటచేతగాని కొందఱు పాఠములు చేసికొని వానిని సిద్ధాంతములనుగాఁ జ్రుతించుకొనకుండు యొకదృష్టాంతముగాఁ గ్రహింపవచ్చును” అని మనవంతులవారు తమకు పుల్లరిబోకమీదనున్న కాననమును కనబర్చిన దిలకా వేంకటకృష్ణయ్యగారు రన్నమాటనుపట్టి హిందూ పదేశము చేసినారు. వేంకటకృష్ణయ్యగారు ప్రాచీనలిపి లెలియక, “దల్లి నూరంబుచే” అని కాననములో ఉంటే “దల్లి నూరంబాచా” అని చదువుకొని కాననములో దల్లి నూరంబాచా కున్న కొండపిటి రెడ్లకున్న జరిగినయధము వర్ణించబడినదని చెప్పినారు! (ఆం. సా. పత్రిక. 264) ఇట్లే “మల్లియారేచ” అనేకప్పుడు ప్రాచీనలిపిలో ఉంటే “మల్లియారేచ” అని దిద్దినారని పంతులవారే ఆక్షేపించినారు. (చూ. ఆం. సా. పత్రిక. V 4) ఇట్లు ఇతరుల ఆవిశేషమును ఉద్దేశించి గ్రంథపరిష్కారల కుచితిధర్మ ముపదేశించిన పంతులవారు స్వయంగా పరిష్కరించిన కాననములలోని మూలగ్రంథముందు చెననమాటలు చూస్తే, “కాననాత్ కరణం శ్రేయః” అన్న నీతి జ్ఞప్తికి వచ్చినది.

20. పంతులవారు ప్రకటించిన ప్రాచీనకాననములలోని గ్రంథము మూలమునకు వివిధముగా పరిష్కరించుట మిక్కిలి కొంచెయియుగా ఉన్నది. యధ్యధ్యులని కాననము, జీవితసిద్ధికావా కొడితెనకాననము, శ్రీనాథుని కృతులయిన కొండపిటి రెడ్లనాటి కాననములు ప్రాచీనాంధ్రభాషా స్వరూప నిరూపణమునకు ఆధారమయిన సామగ్రిగా ఎన్నగరించి, పీటినిపట్టి వాస్తవమైన భాషానియమములు తెలుసుకొని, అచ్చుపడ్డ భారతాది ప్రాచీన గ్రంథములందున్న కోకములందున్న వ్యాకరణములందున్న గల కొకములు తొలగించవలసికొండగా ఆకామములు సాక్షులుగా గ్రహించి, వాటికి అనుకూలముగా కాననములలోనిభాషా దిద్దడము పంతులవారికి ఆవిశేషమని, ఉచితమని తోచడము ఆంధ్రభాషా పాండిత్యముయొక్క దౌర్భాగ్యమని శాపితాపము తెలియజేస్తున్నాను. తటాకమీద వ్రాసియున్న చంద్రభామచరిత్రము* మూలమునకు పురుషముగా కొన్ని శబ్దములు రూపము దుష్టములు కాము ప్రకారము మార్చి పరిష్కరించి ఆంధ్రసాహిత్య పరిమళు వారు అచ్చువేయించినట్లే రామయ్యపంతులవారు పరిష్కరించిన పాఠములగల గ్రంథమే కాననముల గ్రంథముగా అచ్చువేయించి ప్రకటించి ఉంటే పరిష్కారలు చేసిన మార్పు తేవో తెలియక కృతక రూప వ్రాసినవే అని లోకము మోసపోవుటకు కారణమవును. అయితే మూలమునుబట్టి వీరుచేసినతప్పులు దిద్దుకొనుట పురుషులకు కష్టమయినా అసాధ్యముకాదు. ప్రాచీనాంధ్రభాషా విశేషములలో ఆదేశములు, అగమములు, అరసున్నలు మొదలయినవికొన్ని స్పష్టముగా నిరూపించలేక లాక్షణికులు తప్పులు చేసినారు. అటువంటివి సరిచేయుటకు ఈకాననములలో సాక్షకమయిన ప్రయోగములున్నవి. అవి పంతులవారి పరిష్కరణలో వైదిపోయినవి. రెండు మూడు అంశములు మాత్రమే ఉదాహరిస్తాను. “అరసు” శబ్దములో అంత్యవిధము బిందుపూర్వముగా శబ్దరత్నాకరమందున్నది. అందుకు ప్రమాణముగా ఇచ్చిన మాట్యంజేయ పురాణములలో ప్రయోగము అచ్చుపడ్డ గ్రంథములలో కానరాదు. చిక్కగా వ్రాసిన తటాక పుస్తకములలో కూడా భారతాది ప్రాచీన గ్రంథములందు పంతులవారి అరసున్న కనబడదు. వ్రాసిన కాననములలో అరసున్నకు గురువుగానిండు మున్నె ఉంటుంది. కొన్నిటిలో అనునానకవర్తమే ఉంటుంది. (మల్లుణ్డాలిని) మీడిచెప్పిన కాననములో “పరకు” శబ్దమును బిందువు తేకున్నా, అదివరకు పూర్వనియమమును అనుసరించి అంధకరంపరాకతమైన అరసున్న మార్చి పరిష్కరించి తమపాఠము ప్రకటించినారు.

“సాకనాంటి” “కమ్మనాంటి” అని కొడితెనకాననము లోని సబిందుశబ్దములు పరిష్కరణములో నిర్మించువు లయినవి. అచ్చుభారతములో “ఎందుబోయితివి” అని “ఎందు”కు పరమందు అరసున్న వానికి పరమందు గజడద బాణేశములు

* నేను స్వయముగా తైఫారువేసి చూచినాను. ప్రాచీనలిపియన్న శబ్దములు అచ్చులో కనబడవు.

కనబడుతున్నవి. కాని వ్రాతప్రతులలో అందు ఇందు ఎందు కళలుగాను వాటికి పరమందున్న క చట తిలకు గ సడదవాదేశములు రావలసివచ్చుగాను పాఠములు కనబడుతున్నవి. ఈకాననములలో మాదా, తటాక పుస్తకములలో ఉన్నట్లే మూలమందు పాఠము లున్నా పరిష్కారపాఠములు అచ్చుపుస్తకములలోని తప్పుపాఠములను అనుసరిస్తున్నవి. యధ్యధ్యులని కాననమందు “ఇందుప్రత్యక్షమై” అని మూలమందుంటే “ఇందుం బ్రత్యక్షమై” అని పంతులవారు దిద్దినారు. కొడితెన కాననమందు “తమ్ముండు ప్రతాపమున” అని మూలమందున్న “తమ్ముండు ప్రతాపమున” అని పరిష్కారపాఠమందున్న ఉన్నది. అచ్చుభారతములో మాదా అక్కడక్కడ ప్రాచీన సంప్రదాయము కనబడుతున్నది. (చూ. విరాట. III 28. అనంద ముద్రాణము—ఉర్వీశము” వ్రాడి) కొడితెనకాననమందు మూలములో ఆదేశములు యథావిధిగా ఉన్నవి. “ముల్లోకవిభుండు సక్రి” అని కృతిక ర్ర వ్రాసినది తప్పుగా నిరాకరించి “ముల్లోకవిభుండ సక్రి” అని పంతులవారు దిద్ది అట్లు దిద్దుటకు కారణము ఏమని చెప్పినారో చూడండి. “విభుండు సక్రి యనునవి రెండును సంస్కృతశబ్దము లేయగుటచే జవర్ణమునకు సవర్ణమురావచ్చునని వైతాకిరణుల మతమయినను నిచ్చట సవర్ణము శ్రుతికలుపుగా నున్నది. మతీయం జవర్ణము తాలవ్యము. సవర్ణము దంత్యోచ్చారణము గలది” ఇట్లు తమ యధ్యధ్యమతే సాధుత్వాసాధార్యములకు ప్రమాణముగా విధించి ప్రాచీనల కృతులలోని భాష దిద్దుటకు సాహసించేవారు ప్రాచీనాంధ్రభాషామనశాసకులుగా నుండటం ఆంధ్రభాషాపాండిత్యము నోచినోముల ఫలముకాక మరేమిటి? తిక్కనవిరాటపర్వమందు “ఎలుంగునలింప” (చూ. II. 189) అని వ్రాసినాడయ్యా అంటే పంతులవారు “మాచెలికి తింపుగా లేదు. గనుక తేప్పే. తుడిచి పారవేయవలెను.” అని కాసిస్తారు. లోకము నోయమానుకొన వలసినదేనా? శ్రీనాథమహాకవి క్రి. శ. 1416 వ సం. జనవరి తే 14 దీని స్వయముగ రచించి వ్రాసి సంతకముచేసి రాతిమీద చెక్కించిన కాననములోని భాష “లాక్షణములు” గా నేటికిన్ని ఉన్నది. వానిలో “అరయ బనుకళంకరుండు” అని రాజయొక్క పేరును పేర్కొన్నాడు. అందులోఉన్న “బనుక” శబ్దముతప్పని “బనక అనిచదువుండు” అని పరిష్కారలు అనుకూలించినారు. అని తల్లికలువచేరు కాననములోమాడ (చూ. 98 వ పంక్తి) “బనుకళంకరః” అని ఉన్నది. అది తప్పని ఈపరిష్కారల చెప్పక ఉరకున్నారు. అప్పుడు అది ఒప్పుగా కనబడజే గాబోలు. వానిచిత్తం. ఆంధ్రభాషభాగ్యం! శ్రీనాథుడు వైషణ్యునందు (చూ. VI. 145) “అవిర బనుకళంకర” అని వ్రాసినట్లు అనేక వ్రాతప్రతులలో కనబడుతున్నది. గాని, వేదము వేంకటరాయశాస్త్రులవారు పరిష్కరించి అచ్చువేయించిన పుస్తకములో “బనక” అని ఉన్నది. శబ్దకర్తాకరమందు “బనకడు” “బనకన” ఉన్నవి గాన “బనక” లేదు. పంతులవారలు శాస్త్రులవారలు విప్రమాణమును పట్టి “బనుక” తప్పన్నాలో చెప్పరు.

20. వైదివిధిని చెప్పినవానినిపట్టి ప్రాచీనాంధ్రభాషా స్వరూపము నిష్కర్షముగా నిర్ణయించి నిరూపించుటకు తగిన సాధనసామగ్రి సంపన్నము కాలేదని చదువరులు తెలుసుకోవచ్చును. అందుకు ఆధారముగా ఉన్న ముఖ్యగ్రంథములు అన్నీ అవిశేషపరిష్కరణములకు ఆశ్రయముపైసవి. అపభ్రంషములు ఆర్భాచీనశబ్దములు ప్రాచీనల భాషలో చేరినవి. వాటినిపట్టి వాస్తవమైన భాషా నియమములు ఏర్పరుట అసాధ్యము. భాషా విమర్శకులకు విహితమైన ధర్మములు తెలుసుకోదగినవారు మాడ వాటికి విరుద్ధముగా ప్రవర్తించును. నితీహాసికమండలివారికి వాస్తవమయిన ఆంధ్రభాషాచరిత్రము నిర్మించవలెనని అభిలాష గాధముగా ఉన్నదని అనుకొంటాను. వారిఅభిలాష నెరవేరవలెనంటే ప్రాచీనాంధ్రగ్రంథముల వ్రాతప్రతులు ఆధారముగా చేసుకొని పత్రపాఠము తేకుండా తత్త్వజ్ఞానతో, సమర్థముగా గంభీర చి పాఠములు పరిష్కరించవలెను. ఇది మొట్టమొదట చేయవలసినపని. అన్నిగ్రంథములకన్నా భారతము గొప్పది. అందులో నన్ను రచించినభాగము ఆదిమార్కండేయ గనుక సరమాధాకరమయినది. దానిలోని పాఠములు సాక్ష్యమయినంత మట్టుకు వాస్తవమని విశ్వసించదగినట్లుండవలెను. విశ్వసనీయము కాని గ్రంథము ఆధారముగా నిరూపించే లక్షణము అవిశేషమని యముకాక తప్పుడు. దానికై పడ్డపాటు పర్వము. అందుకేతనే ము. “దిలుకూరి నాగాయణరావు పంతులుగారు మొత్తలయిన వారు ఈవిషయమై కృషిచేసినవారై నా నిరుత్సాహులు ఈ కున్నారు. ఇప్పుడున్న లక్షణగ్రంథములు కోకములు గానీ, వ్యాకరణములుగానీ, ప్రమాణముగా అంగీకరించదగినవి కావు. అపపాఠములగల గ్రంథములనుండి ఎత్తికొన్న శబ్దములు సాధువు

నేతిగిన్నె

[చక్కనిచక్క]

గాడేపల్లి అనంత రామమూర్తి

నాలుగుగడియల బొగ్గెక్కినది. భర్త బయలుదేరి బహు నడ బోయిన వెంటనే మీయ్య నీధికలుపు గడియవైచి లోక బోయి వంటకు వలయు బొగ్గెక్కినది లోనరించుకొనుచుండెను. అంతలో వీధిరెండు పద్దెనిది పిలమయ్యుట్లు వినబడుట గ్రహన నామె యెరుకరాని యడకును వచ్చి తిలుపు తెలిచెను. అపుడొక నేరడకు “అమ్మా! పంతులుగారు కూరలు పంపించినారు. కేరేడి వెండలకడ బోలయినట్లు. నుటచేకొనుక జేయకున్నా”ని చెప్పెను. వీరమ్మ పంతులు గా తమ చేయియన్నారని యడుగగ నేయి బేంమాటయన్నారమ్మా! తప్పేలా యడిగి తెచ్చున్నాడు. నెయ్యి కర్పూరములెక్కినది చాగిన నీట్లు నటయనిచెప్పుచు మూడుపుంజల వంకాయ లక్కడబోనను. కీర్తన యాతంకాయ తెల్లి యడమంటింటబోసి యొకగిన్నె తెచ్చి యిచ్చి నెయ్యి చాగి నుట్లుడల దీనినిండ దెచ్చును. వెంట యొక యరగంటలో వైపోవునని చెప్పును. అనివానిని బంపి వీధి తిలుపునట్లు గడియవైచి తొలకరగ వంటచేసి శారంభించెను. అంతలో వీధిరెండు పద్దెనిది పిలమయ్యుట్లు కనబడగ నామెచ్చి తిలుపు తెలిచెను. అపుడునుబృహద్రావుపంతులు లోనికి వచ్చి పంచెకొని గురూటనిప్పి కూరలు వెలిచెను.

వీర-పంతుల వంకాయలే తెచ్చినారేమి! నెయ్యెక్కి!!
 నుబృ-నెయ్యి కేమి తొందర! యెల్లండి యాదివారము సంతకా కొనెదను. ఇప్పుడు చేతిలో దెబ్బ లేదు.
 వీర:-మీరేతలా దెబ్బవచ్చుచెప్పు! కర్పూరమువంటి నెయ్యి చాగ వచ్చినపుడు కొనుటమామని యెప్పుడో కొందు నందుకేమి! మీరే చలచిత్త మెక్కువ. గిన్నె తెచ్చుకు నీట్లుటి దున్నబుద్ధి తెచ్చుకొని మాబోయినది. ఏమైన నన్ను దెబ్బలేని పెద్దకారణ ముంటి గల్పించును. ఇందుకే మన సంతానముట్లు దిగతిరలా నున్నది.

నుబృ:- నీ సాదింపుమాటలు నా కర్మకుటలేక గిన్నె తెచ్చునుట మేమి! కర్పూరమువంటి నెయ్యి చాగ కచ్చుట యేమి!

వీర:- సరే! గడియ కిరము మీరు వంకాయలు పంపిన మఃపిచేత నేతిగిన్నె యిచ్చుని కలుకంపలేదా! నెయ్యివారు ప్పదని చాగ నున్నదని వాడు నాకు చెప్పలే దనుకొంటిం!

నుబృ:- అ! గిన్నె యిచ్చివా యేమి!

వీర:- అట్లు తెల్ల బోయినారే! మొన్న మీరు కొన్ని మాడర్థవేగ గిన్నె యిచ్చితి. వాడు మీ కనుపడలేదా?

నుబృ:-కొండదీసివా! వాడెదోదోం. నేనెవ్వోచేను కలుగు పంపలేను.

వీర:-వాస్తవమాటయన్నా! వాడు దొంగయైనచో తంకాయలగాడ తెచ్చియిచ్చునా!

నుబృ:-ఏమిచినా! వాస్తవ మేమిటి. వాడెదోదోం. నిర్మిల్లు మోపుచుటకే వాడు మాడుకాదు

లుగా అంగీకరించినవారు నిర్మించినవి గానీ, నిర్మించబోయేవి గానీ లక్షణములు ఎందుకు ప్రమాణ మవుతవి? శబ్దరత్నాకరమందున్న శబ్దములు ముద్రితగ్రంథములలోని పాఠములకు విరుద్ధముగా ఉంటవి. ముద్రితగ్రంథములందున్న పాఠములలో వైవిధ్యమున్నది.

21. రాజరాజసర్వేంద్రుని కీర్తి పరమాధారముగా నన్ను రచించి భారతమున్నది. ఇది రాజమహేంద్రవరమందు వెలసిన పద్మవేణి దీనియందు అక్కడివారికి అత్యంత గౌరవములకు ఉచితమే. వానితోపాటు తెలుగువారందరున్న వానిని ఆదరిస్తున్నారు. అయితే తెలుగుపాండిత్యముయొక్క మనదృష్టమునలే, న్నయభావము పుట్టి తొమ్మిది శతాబ్దములయినా, నిర్మిల్లుమై విశ్వసనీయమైన పాఠములగల గ్రంథము తొలకరుగవా. ఇంతవరకున్న లేగిన ఉద్యమముచేసి ఈపరిత్రగ్రంథము యథాస్థితిలోనికి ఉద్ధరించు ఉపేక్షించి భాషాభిమానులు బోసు లయినారు. ఇకవైనా ఆపనికి పూనుకోకపోతే తెలుగువారి భాషాభిమానము మిగ్గిలని తెలుగువానికి అపకీర్తి కలుగుతుంది. మహానుభావులు కార్యదక్షులు పట్టుదలతో పనిచేస్తే ప్రభుముగానే ఉండేము నెరవేరుతుంది. ఇప్పుడు విజృంభించిన బోధిమానమున్న భాషాభిమానమున్న వాస్తవమయితే ఈకార్యము చేతు బూనుకొన్న వారికి కావలసిన సాయము నొకకకపోదని నమ్ముతున్నాను.

(రాజరాజసర్వేంద్ర చక్రార్పణ సంచికనుండి)

నాకావ్యముగూడ తెచ్చియిచ్చి యైదుగూడాయల క్రొత్తగిన్నె పట్టుకొని పోతిపోయినాడు వాడొకప్పుడు యెంతసేనై? వాడెట్లుండెను? యేమైతె బోయినాడు?

వీర:- ఏమిటి? నీవేమి మిగుల కేరళి? వెంటబడి బోవలయును, నుండుకొనుట లేదు. నిన్ను నిన్ను మిగుల చెప్పుచున్నాను. నీకొకపాడుకన్నెపాడు. కావుననే నాతోందరలో నానీ నరక గుర్తించెనై లేదు. కాని— నెత్తిమీదనుండి వంచ యెట్టి కప్పకొనియున్నాడు. పాతికేడ్లండు నేమో మొగము నదిగ గబడలేదు. కంఠస్థము కీమగనుండును. మీకేరళి కంఠస్థాక్షరణం గాబోలు ననుకొంటిని నేను వెంటనే తలుపు తెచి కొనుటలన వాడేవైతె బోయినదియగుడ జాడలేదు.

సుబ్బ:- సరే! నీమెట్టిదగ్గ భద్రము నుండును. నేనీయట్టుప్రక్కల జాచికచ్చెదను.

అని చావడంలోని చింతకొయ్యను లాంగ్ కొటులోని ఫోన్ లెన్ కలమును, కాగితమును దీసి చేబులా నుండుకొని నువ్వారాపు పంతులు పడుకుంటున్న పీఠంలోకి బోయెను. ముగ్గురికి కొత్తగిన్నె చేతులార బోగొట్టుకొంటిని విచారించుచు వీరమృగీకరింపు భద్రముగ గడియవైది భర్త తెచ్చిన కంఠాయలు పడవంటింబోనీ వంట ముగించు చుండెను. అంత పీఠంబు లెట్లుచున్నట్లు వివరములచే నామె వచ్చి తలపుతినెను. ఆపుడియవడేడ్ల యాడుల నల్లని కుట్టవాడొకడు గుమ్మముపై నిలువబడి “అయ్యో! నువ్వారాపు పంతులుగా రిల్లెజేవా?” యని యడిగెను.

వీర:- అవును. నీ వంతి కట్ట: డెల్ల? ఎందుకు వచ్చితివి? కుట్ట:- నీను కేరళిలో నొకరికి తిరుగుచున్నాము! నువ్వారాపుపంతులుగా రు బాబులో కనబడి— యిప్పు డెడో యిక్కడకు వంకాయలు తెచ్చియిచ్చి గిన్నె పట్టుకొని పోయి నాడెట, ఆవంకాయలలోని దొంగిటియు పంతులుగా రు తెచ్చిన కంఠాయలలోని దొంగిటియు, మిమ్ముడిగి తెమ్మన్నార. దొంగిటి జోటకనాడు. పోలీసుస్టేషనుకు తీసికొనిపోవుచున్నార. ఈ కంఠాయలు పోలీసువానికి చూపకలమునట.

వీర:- గిన్నె వానికద నున్నదా? కుట్ట:- ఉన్నది. బరంపురము గిన్నెవలె నున్నది. బరపుగా నున్నది. మాడరనేర్లు పట్టవచ్చును. వీర:- ఆ! ఆగిన్నె!— నీపేరేమి? కుట్ట:- అప్పలస్వామి వీర:- ఓరీ! నీవు మాయలైలుగని క్రొత్తవాడవురా! పంతులుగా రు నిన్నేలంపిరి?

కుట్ట:- అయ్యో! రెండుకంఠాయలకొరకు దొంగనై వచ్చితి ననుకొనుమెట్టిరాయేమి! మీకు నమృతమున్న నీయుండు లేకున్న బోయెదను. ఈయెడలో పంతులుగా రే వెనుకవచ్చి కంఠాయలు తీసికొని మరల స్టేషనుకు బోయెదరు. వారు నెల విచ్చుటచేత చేతులు కట్టుకొనివచ్చితిని గాని లేకున్న నీకీ బాధయే!

అనియారెడు వెడలిపోబోవక నుండుముండు మనుచు వీరమృగ లోనికిబోయి పడవ టియంటిలోని కంఠాయయొంటియు వంటయింటిలోని కంఠాయయొంటియు దీసి అప్పలస్వామి కిచ్చుగిమ్మిత్తెను పీఠగుమ్మమువద్దకు వచ్చునర కేరళులేదు. కాని పై నిమ్మలముగ ననుమానించినందుకు గోపమువచ్చి వెడలిపోయెనని విచారించి తలుపు భద్రముగ గడియవైతెమీ ని గృహస్థు ర్థములు నిర్వహించుకొనుచుండెను. మఱికెండుగడియలకు నువ్వారాపుపంతులు తలుపుతెట్టగా వీరమృగవచ్చి తలపుదినెను. ముచ్చెనటలతో నతడు లోనికి వచ్చి చావడంలోని చావమీద గూరుచుండి చొక్కా విప్పకొనుచుండెను.

వీర:- గిన్నె తుమి? సుబ్బ:- నీచేతులార భారాధిక్తియ చేసిని గిన్నెమల దొంటవా! నాడెడో యెట్లుండెనో యేవైతె బోయినో తుమియు తెలియదు. ఎన్నెప్పుడు తిరిగిను నా గిన్నెతో నెవ్వరు గానంలేదు. తుదకు ప్రాణము విసిగి పోలీసువారికి పోర్చిచ్చివచ్చితిని. ఈచొక్కా చింతకొయ్యను దగుల్చుము. వీర:- (పుచ్చుకొని) ఏమి చిత్రమైమాంబ! మీకు దొంగను కట్టుకొని పోలీసు వారికి యొప్పుచెప్పుచున్నట్లు మీకేమి? ఈ నాకేరళి కరుగుచున్న అప్పలస్వామి చెప్పలే దనుకొను చున్నావా! గిన్నెయల లేకడో చెప్పును.

సుబ్బ:- అదేమిటి! మాకేరళిలో అప్పలస్వామి నువ దూ లేచే!

వీర:- మీరింతాకా కంఠాయలు నిమిత్తము పంపలేదా? అవి పోలీసుల రీతి చూపవలయునని కలుగలేదా?

సుబ్బ:- ఆ! యెట్లుచెప్పుచు వలెల నెడైన దొంగలచె నాయేమి? యీ మాత్రమైన నిచ్చితివా?

వీర:- లేదు. వీడును దొంగయేవా? నేనుచూసించి తలచి యెట్లుగ కొరవించి వాడు వెడలిపోయినాడు.

సుబ్బ:- చిత్రమైన దొంగలకములు బజలుదేరినవే? యెట్టిదండీ నాచీటి లేకుండ నీవెవ్వరిని నెమరు నీయవలదు తెలిసినదా!

వీర:- సరే!

సుబ్బ:- వీడెడో లోనికి రాతేమి:— ఆచొక్కా కేలులో ఫోన్ లెన్ కలమున్నది. బాగ్ లెన్ దీసి కొటుకేలులో వెట్టుము. నీచింత కొయ్యండు లాంగ్ కొటు కట్టుపాగా యేడి! ఇట్లో జెట్టివావా!

వీర:- అయ్యో! డేను. యే! నీవే రీతిలేదు.

సుబ్బ:- ఆ! కొరవంచినావు. ఆకొలుకేలులో కేరళి ట్రాఫిక్ లోకములు కూడా వున్నవి. నిన్ను దొరకదకు కెప్పు నపుడు నాన్వీకీ కట్టకట్టకూడా క్రిందికేలులో వెట్టుకొన్నాను. అన్నట్లు వాచీ!— పాతికేరళిపాడుల వాచీచూడ దానిలో నున్నది. ఆవాచీయును ఆకట్టుపాగాయును నిన్నకేరళిలో దొంగతో నందలము పోలీస్టేషనుకుకొనుటకు వెళ్ళుచును వెంకటరావునాయుడు వద్దనుండి యెవ్వరుదా వెచ్చుకొంటిని ఇప్పుడేమి దారి?

వీర:- అక్కడికిని నే ననుక్షణము దిలపు గడియవైచియే యుండుచుండునగాని తీసి యేమరుపాటుగా నుండను.

సుబ్బ:- అయితే యెట్లుపోయి:— ఇప్పుడు నేను పీఠ లోనికి బోయినపిదప నేమేమి జరిగినదో నీగా జ్ఞాపకము చేసి కొని చెప్పుము.

జరిగిన వృత్తాంతములను వీరమృగ వివరముగ కెప్పుగా విని నువ్వారాపు పంతు కట్టుబలికెను. సరే నీవు కంఠాయలు తెచ్చుటకు లోనికిబోయినపుడు పీఠంబుపు తెజదియే యున్న దిగనుక వాడా నమయమున వీటిని సంగ్రహించి పోలిపోయి నాడు. వానియెత్తును నదితో యె యుండును. ఏమై:— నేమి! నాకొంపమునిగినది. ఆతాళముచెవులు పోయినయెడల నాయు ద్యోగమునకు భంగము వచ్చును. వెంకటరావు నాయుడుకు దండుగగూడ నిచ్చుకొనవలెను. సామెట్లుచెత్తు నేమి నే నుదు నని నువ్వారాపు పంతులు విచారముతో కట్టుకున్నవిడచెను. అప్పుడు వీరమృగ విలపించుచు “ఇంతకును నాలోపమే కారణము నామెడలోని యావడమాడు పిల్ల కానులు తె:నమ్మి యెరిరి సామ్యు వారికిచ్చివేయుదు. మీరెట్లు చె గ వెట్టుకొన” వలదని పకినూరాచెప్ప. “నీవేమి చేతువు. మనమరదన్న మిట్లున్న” దనుచు లేచి నువ్వారాపు పంతులు పోలీసుస్టేషనుకు బోయి యావడవృత్తాంతము వివరించుచున్నాను. అజాగ్రత్తగ నున్నందుకు వారు నువ్వారాపుపంతులును కొంతకదపు మంద లించి మొదటి రిపోర్టును రెండవ రిపోర్టును నొకే నేరమునకు చెందిట్లా? కేసు కేసు నేరములకు చెంది కట్టా యని వారిలో వారు కొంతకదపు చర్చించుకొనితుదకు లేచి వచ్చి నేరముజరిగి నప్పుడు పరిశీలించి చొరె యా నీవరములన్నియు ప్రాసీకొని మీకెవరిమీద ననుమానమున్నదని యడిగిరి. మా కెవరిమీద నను మానములేదగాని మొదటిదొంగయు రెండవదొంగయు నొక్క డో లేక యొకేజట్టులోని వారల యొకండురని తోచుచున్న దని నువ్వారాపు పంతులు పలికెను. పోలీసువా రీయభిప్రాయ మతో కీభవింపలేదు. వీరకు వారు నేతిగిన్నెదొంగ తెచ్చిన కంఠాయలు పట్టించుకొని స్టేషనుకు వెడలిపోయిరి. మఱిగిన్ని దినములకు నువ్వారాపు పంతులు వీరమృగకానులు విక్రయించి వాచీయను కట్టుపాగాయును కొని వెంకటరావు కిచ్చివేసెను. ట్రాబెరీతాళములు పోగొట్టినందు కతడు సస్పెండు కాబడి రెండు మాసములైరి వీరకు దిగుత యాద్యోగములోనికి మాన్వవేయ బడెను. చొరెజరిగిన యావడమానులైరివీర. చొరెయ్యా న్నిగాని కేరళుడుగాని కానకాలేదని ప్రాయచడిన పుత్రిక మాత్ర మొంటి జోలీనువారు నువ్వారాపుపంతులుకు దయచేసిరి.

[సాహిత్యసంఘం]

విచిత్ర స్వప్నము

“వరమాంబుగ శిలుం దిగలుండు సాచ్చె ఆపర శ క్త నీక్తానీకంబు”
కొక రాయల కొంత పెదజలుచుండె.
ఎవనెనె శీ ట్లు బూడనాపుయందె.
“శ్రీ: బంధి: యె: చెబు: యొ: గ్గ: రీత
మానన చేపంబు వలుచు గట్టుకొని
మత్తాలవో: నులో ముడికడిముంద
సింధూని తలకమ్ము చెడి జారయంద
జుండలత్తుల వ్రజ కోటులదీప్తి
బొమ్మలు కలిల ప్రభలతో నాడ
నంధ్రాక్షరీవింతయలు: నుల
రక్త: తన్న వారాజుల్లోని
గట్టు: గూలప్పుడు గరినుగంటి
మోము: డల జూడ పూర్వవాసన
పుటెగాని వ్యక్తి బొప్పుతేనెతి.
ప్రేమపాశము నాకు హృదయ సంపుటము
కడునామెంక: కాన్వీ: చివైచె
మోము వైస్యము దు:ఖము: నూర్చెనాకు
కాంత చూడుకొలు వది: రగించి వైచె.
“ఉన్నట్లులు ది యాయత్తనవనిరి
దు: ఖాబ్బి: ల్లోల దోదాయమాన
యొ: రెంబు: తిను త్యా: లు నేయ
గమకించి యుగ కాలలము వేగజేరె.
“అంతలోనెండు దివ్యవ్యక్తి యొంటి
ప్రతిక్షమై యానందం గ్గ: బట్టి
దరిజేర్చి యోదార్ప: కుజాతరంగి
తాత్పర్య: క్ష: పోష నం: నంబలిక
“చా: కో: యె: యేటి సాహసమమ్మ?
కానారయంబొర: గారణ: చేమి?
లలితయోమాప లావణ్యనిధుల
దొంగ: నీటికి? ఇంతదు: ఖ మడల
చింతమాని వదింపు కంఠదీర్చెదను,
“అనవినియు యింతి అశ్రులుకార్చి
గద్దకంఠయొ: కుజాంబుగనె.
“అయ్యోయో మచ్చుర్రో కర్ణనంబు
భవదంత రంగంబు: బగిలించివైచె
కగ్గ: తొడినామది పొగులుటలాల
నేనీరు మదిగూడ నెఱియింపవలెనె?
“నావుదు నావ్యక్తి నెబోడి: జూచి
పుత్రి భావంబున: బో: బుజ్జగించి
వృత్తాంతముం జెప్పవేడె నెరియును
“అక్కటా నావంటి యనదలు గలరే?
రాజకులంబులో: బ్రతివించి, రాజ
రాజ్య: క: గ: గ: తాజ్జయె వెలసి
కులతీపకులు నాల్గు కోమరుల: ఒడసి
మేదిసి శ్రీ: లలో మిన్నయె యొప్పి
యిట్టి: ప్పెంబుల కలయెరిగెంబె!
‘ఉరియ: న తీసిం: తర: రంపు: నెరి
మత్తాలవారంపు మదులని నీని
హృత్పి: మి: ప్ప: స: ప్రే: త్త్య: మా: మ: నీని
దిపాంతరాగరి దిశిమతుం దొ: డె
దుష్కలయ: చేసి బో: చి: పో: యె.
నుతులు మద్భర్తయ: సాది వొక్క: రు
నామీదగిరిగి: ప్రేమయ: కేసి
యవహృత: చేసి వేర యద్ద: వోవ
నమకట్టి యరిగి యానంబునం బడిరి.
నానో: ముపంటలు నావాకు చనితి.
నాదీ: ప్ప: రి: మా: నా: నీ పో: యె
జ్జ: కేల యిట నుండ నేగెద నటకు.
అమాని: మా: దీని యుడుగు భాగమున
నటల: ఒ: బడివైచి: కట్టు లచిందు
అరిగెదనే: గూడ నావకావము.”
‘అన: వై: పుం: బు: లా: లా: లా: చి: యనియె
‘దీనిక: నీకంత తెగువేటి: మ్మ?
మదుకూతుర నీవు పొగులంక నే?
గుణ: లాగి, నీక: డ: గు: త్తి: ప: వే?
ఇవెనీదు పుత్రికు లిదె నీదుభర్త
ఇదె నీదు మానకం బిటుమావచ్చు.”
“కానా: మదుగున: గిప్పించి నుతుల
తరుణకాంత: ఒ: త: ర: కే: పు: వ: నీని
కని తటాంబ: నందు మునుగ: న: న: కె.
హా: హా! యిదేటికి నాకు మాయంబు వ్యక్తి”
అనినముంబున నంతియ: బో: యె.
తలయంపి: ప్ర: య: దల: పు: ద: ప్ప
దక్కి: న: క: యె: తి: కా: న: మయ్యె.
కన్నది యం: రి: య: గల యాయ: డేమి?

విజయం ప్రేమ: డు.

ప్రకటన

నర్సాపురము నిడదవోలు మోటార్ మెయిల్ బస్సు సెక్వీస్

ది 25-4-1923 నం॥ తేది మొదలు నర్సాపురమునుండి శ్రద్ధావతి నుండి ఉదయము 8 గంటలకు ఒకటిన్నీ సాయంత్రము 8 గంటలకు ఒకటిన్నీ మోటార్ బస్సులు బయలుదేరును. రహదారి 11 గంటలకు 6 గంటలకు నిడదవోలు చేరును.

నిడదవోలులో స్టాప్ చేసి మెయిల్ ప్రెయిన్స్ మార్చి 9 వ తేదీనకు వరకు 9 గంటలకు ఒకటిన్నీ సాయంత్రము 8 గంటలకు ఒకటిన్నీ నర్సాపురమునకు బయలుదేరును. నర్సాపురమునుండి నిడదవోలుకు ఒక్కొక్క బాటసారికి రేటు రూ॥ 2-4-0 తేలిక సామానులు ముందుగా పోటీపెట్టబడును. కంట్రాక్టు వద్ద రా యితర వివరములకు యాక్రింద పంపిణీ చేసినవారికి మాండుగా తెలియజేయబడును. ప్రీలకు ప్రత్యేక సౌకర్యము లొనగూర్చబడును.

నర్సాపురం
16-4-23

ఆర్. గోపాలరావునాయుడు

ప్రొ॥ పయిట్ల తరఫున.

సంస్కృత గ్రంథములు — తెనుగులిపి

అనువాదము మూలము.	ప్రకాశకము.	ఆంధ్రసంస్కృతము	ఆంధ్రసామగ్రి
భాషాంతరములుగలది చిన్న పైజు అట్టబెండు	0 0 0	ఆంధ్రసామగ్రి	0 0 0
సుందరకాండము మూలము 16 పట. కిత్తావెండు	0 0 0	"	0 0 0
స్తోత్రార్థము 1 వ-భాగము కిత్తావెండు	0 0 0	రామదాసుచరిత్రము	0 0 0
డిటో 2 వ-భాగము	0 0 0	డిటో కాలిక్వోలెండు	0 0 0
డిటో 3 వ-భాగము	0 0 0	స్వస్థినిశాతకము — మూలము	0 0 0
శ్రీభగవద్గీత — మూలము	0 0 0	బాలరామాయణము	0 0 0
శ్రీవిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రము, చిన్న పైజు	0 0 0	ఇ-ది	0 0 0
డిటో కామవర్ణన	0 0 0	కావ్యము	0 0 0
	0 0 0	శ్రీవేంకటాద్రిస్వామికిర్తనలు	0 0 0

ఆర్. వెంకటేశ్వర్ అండు కో., ఆనందముద్రాలయము, మదరాసు.

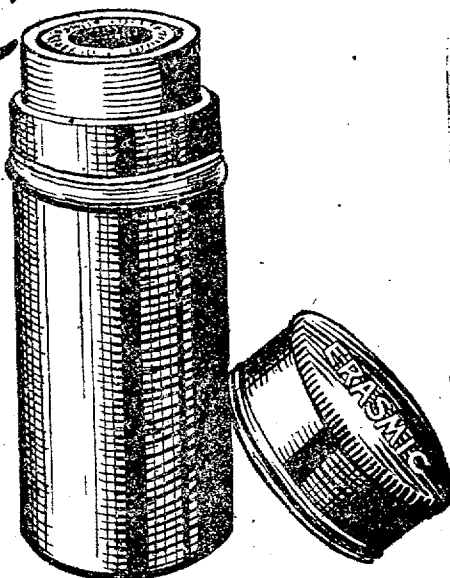
ERASMIC Shaving Stick.

Does not dry on the face. Its rich creamy lather helps the razor to give that close clean shave which is so desired.

BRITISH & BEST.

ERASMIC. Perfumers. LONDON. PARIS.

TO BE OBTAINED FROM ALL STORES & DEALERS.

ధరలలో గొప్ప తగ్గదల

అన్నిరకముల పరిశ్రమ సాంబంధమైన యంత్రములు, కిరణన్, క్రూడుఆయిల్ యంత్రములు, ఆవిరియంత్రములు, బాయిలరులు, పంపులు, కర్మాగారమునకు కావలసిన యంత్రములు, పరికరములు, విద్యుత్తుపాల్లరులు, విడిభాగములు, చేతిమిగ్గములు, యంత్రముచే నడపబడు మగ్గములు, నాణెలు మొదలగునవి స్టాకునుండి సరఫరా చేయబడును.

Head office: —
43 Ripon St.,
CALCUTTA.

B. D. BERY & Co.,
8 Sembu Doss St., Madras.

ఆరోగ్య మే ఐశ్వర్యము

నీవు ఆరోగ్యము గానున్నచో నీవు ధన్యదేవు. ప్రతిమానవుని జన్మమునందుండు రహస్యమిదియే.

మాజగ్రహిణిచేరిన సుకరాంజని అను బౌద్ధమున వాడిన నీవు మిగుల ఆరోగ్యముగలది యుండువు.

అశ్వము, వలబద్ధము, మెదడుచేయట, నరముల బహిష్కరణచే గలుగు తిలనోప్పి, ఆకాలమునలిగము, ప్లాష్ క్రికెట్టు, ఈ రసాయనము వాడిన మంచిరక్తమునిమ్మును. జీవానందము నిమ్మును. మంచి ధాతుప్రసృతికూడ కలుగజేయును. ఒకబుడ్డిని వాడిచూచిన గుణము మిగతెలియును.

32 మాత్రలు. గలబుడ్డి 1 కి ధర రూ॥ 1—0—0 మాత్రమే.

ది సిద్ధగురు ఆయుర్వేదిక్ ఫర్మసి, పోస్టుబాక్సు నెం॥ 1280 మద్రాసు.

చెన్నపురి బజారుధరలు

ఏప్రిలు 21-వ తేది శనివారము

(1) ధాన్యములు

దనియాలు బా 1-కి	రూ॥ 80-0-0	మొదలు 64-0-0	వరకు
బియ్యం బస్తాలు		మొదలు.	వరకు.
కుసుమ తెనాలిని	ప 45 గలవి	రూ॥ 11-0-0	18-0-0
తెనాలిని	,, డిటో	,, 14-8-0	15-8-0
డిల్లీని	,, డిటో	,, 14-0-0	16-8-0
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి	,,		8-8-0
సువ్వలు	,,	22-0-0	24-0-0

(2) పప్పు ధాన్యములు

క రులు బస్తా 1-కి 195	రూ॥ 10-8-0	రూ॥ 11-0-0
తెనాలిని	,, డిటో	,, 10-0-0 11-8-0
తెనాలిని	,, డిటో	,, 11-8-0 12-0-0
మినుములు	,, డిటో	,, 13-8-0 15-8-0
ఉలకలు	,, డిటో 164	,, 7-0-0 7-4-0

(3) నూనె వస్తువులు

సువ్వలుమానె బా 1-కి	రూ॥ 145-0-0	150-0-0
తెనాలిని 1-కి	,,	14-0-0 22-0-0
కొండాపురం నేరునెనెపప్పు బా 1-కి	,, 60-0-0	62-0-0
యితర ప్రదేశము	,,	56-0-0 58-0-0
వేరునెనెమానె గానుగ బా 1-కి	రూ॥ 145	మినుమునానె 180
అముదము నూనె బా 1-కి	రూ॥ 122-0-0	128-0-0

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	రూ॥ 160-0-0	165-0-0
కూరపసుపు	,,	రూ॥ 110-0-0 112-0-0
మిరపకాయలు (గుంటూరు) బా 1-కి	రూ॥ 90-0-0	110-0-0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు ములుగు 1-కి	రూ॥ 40,	45
కాళమాస్తి పాయకట్టు	,,	రూ॥ 60, 65
బెల్లము బా 1-కి	రూ॥ 40-0-0	50-0-0
చింతపండు పాతడి బా 1-కి	రూ॥ 48-0-0	90-0-0
,, కొత్తది బా 1-కి	రూ॥ 35-0-0	42-0-0

(5) ఇసుము

కట్టాలు రఖం బా 1-కి	రూ॥ 37-0-0	38-0-0
చదరం	,,	38-0-0 40-0-0
రవుండు	,,	37-0-0 38-0-0

(6) లోహములు

పెండి 100 కులంకు	రూ॥ 80-0-0	84-12-0
బంగారము, కులము 1-కి	రూ॥ 24-8-0	25-8-0
సవరను 1-కి	,,	రూ॥ 15 18-0
ఇత్తడి బా 1-కి	రూ॥ 800-0-0	805-0-0
రాగి డిటో	రూ॥ 255-0-0	260-0-0
ఆస్కా చెక్కర బ 1-కి	రూ॥ 54-0-0	55-0-0

(7) రంగులు అలిజరైను

ఆవు కృష్ణము 20 డిక్రీలు	రూ॥ 115-0-0
తొట్టిక్రీష్ణము 20 డిక్రీలు	డిటో
సింహంమార్పు 20 డిక్రీలు	డిటో
ఆవుకృష్ణము 16	రూ॥ 98-0-0

మహాకాళిభస్మము

డబ్బీ 8 అణాలు, 6 డబ్బీలు రూ॥ 2-8-0

గాలితగిలి చెడిపోవడం, గాజుడబ్బీలో వుంచబడి యన్నది. కొంచెము భస్మము నీళ్లతో చిక్కగాకలిపి పెండ్లకలె నుడల్లకరాచి యెండవచ్చిన యెడల రెండు నడుములలో అవి పుంపుట గాలిపోవును. చర్మమునకు నలుపుగాని మరియే చెడుగాని కల్గును.

రాయల్ పండ్లపొడి

డబ్బీ 3 ల 12 డబ్బీలు రూ॥ 2-0-0

పండ్లను ముక్కలుచేత తెల్లగాచేసి చిగుళ్లను గట్టిపెట్టిన. తీపు, రక్తము, దుర్వాసన-పోగొట్టును.

మండుతైలము

నీసా 8 అణాలు, పోస్టుబాక్సు 5 అణాలు

మహామన నూతలెల్ల తలలో, యెండు పోగివాకి ఇది చాలా ప్రశస్తమైనది. దీనిని అయిదారు దినములు శుభముగా చివించుట మంచి నిర్మాణముగా కలెడును. వికారముగిపో మైలాపురము, మింపు

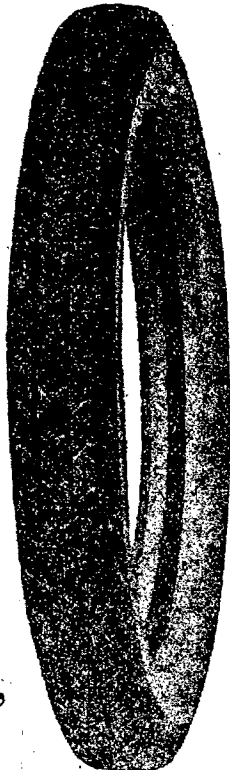
FEDERAL

ఫెడరల్ టైరులు

వజ్రంలు:—

రోమర్ డాన్ అందుకో,

మాంటురోడ్డు, మద్రాసు.

దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులుగారికి స్వాగతము

చిత్తూరుజిల్లా పీఠేరుగ్రామము

ఈనెల 15 తేది ఆదివారంసాయంత్రం 5-30 గంటలకు వదనపల్లెపంత్రి శ్రీయ్యత కొండా వెంకటప్పయ్య పంతులుగారు యీనెల 18 తేది శనివారములో జరుగబోవు పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా మండలమహాసభకు పీఠేరుగ్రామములో వెళ్లుచున్నారనే సంగతినవదనపల్లెకాంగ్రెసు క్లబ్బికి రాజేశ్వరీశేషగిరిరావుగారివల్ల కంపలదిన కన్యకాపంత్రివారియొద్దకు తెలిసి వారినిగౌరవించుటకై పీఠేరు జాతీయోపసంఘ అధ్యక్షుడు వాగ్గోళిరావు, క్లబ్బికి, వాగ్గోళి, మొదలయిన వారందరూ లక్ష్యయ్య, సంబలి వెంకటప్పరగైరా మరెందరు సభ్యులున్ను, మహమ్మదీయులలో మహమ్మదీయ పాఠశాల పుష్పాధ్యాయుడు నైక్యన్ మీర్ బాబ్బాసాహెబు కగైరా మరెందరు మహమ్మదీయ ప్రముఖులును పీఠేరు రైలుస్టేషన్ ప్లాటు ఫారములో కాచివుండే రైలు పీఠేరు స్టేషన్ ప్లాటు ఫారంలోకి వచ్చునరీతి (మహాత్మాగాంధీవై.) (దేశభక్త కొండా వెంకటప్పయ్య పంతులువై) అని జైజై శబ్దములు విన్నుముట్టబండి ఆగినంతనే పంతులుగారు బండినుండిగిరి తైలువచ్చునరీతి సభ్యులెల్లరు పుష్పవర్షమును గురిపించి రోజాపుష్పములతో గూడిన వల్లెపుష్ప మాలలంపుతుల గాంచి చతుస్కరించి జాతీయోపసంఘముద్వారా సమర్పించిన వెంచిన స్వాగత పత్రమును మహమ్మదీయ జాతీయోపసంఘముద్వారా సమర్పించిన వెంచిన స్వాగతపత్రమును సదరు ప్లాటుఫారంలో క్రిక్కిరిసియుండు ప్రజలకు అభినందనా శ్రయాణము చేయుచుండు మహామహులకు కల్లామృతముగ బహిరంగముగా వినిపించి సమర్పించిన వెంటనే యీస్టేషన్ లోబండి ఆగిన 15 నిమిషములు గడవుగడచినది. ఆకాలములో స్టేషన్ ముద్దురు వారివయకు పాత్యులైన మహాగారు బండిని మరెంత వరకు ఆగనిచ్చినందులకు తేజనాయకుడు మహాకాంత భావముతో హిందువులు మహమ్మదీయులు మీరు పుభయములకలసి యీరోజు యిచ్చట నన్ను సమ్మానించినందులకు మీకందరికి నందనములు, అయిన బండియింప కావచ్చినది. నేను మీకు చెప్పుటవలసియేవుండదు, అన్ని సంగతులు మీకు తెలిసియువుండవచ్చును. నాజోటివాణి చేసిన యీ గౌరవముల కల్లనే మనకు స్వరాజ్యము రాదు. మన మందరములకి సోదర భావముతో విశవర్ధముగా నుండవలసివచ్చినది. మనకు యెవరితోను విరోధం వుండకూడదు, మనము ఒకరికోకరు కొట్టకూడదు. అనియు మహాత్మాజీగారు రాటమును తెలకొల్పి నూలువడకుడు ఉద్దరునేయుడు ఉద్దరు కట్టుడు అని దేశముపై చల్లిన విత్తములు కృపాపానీయక మనమందరు కష్టపడి మొలక యెత్తుముల చేయుటకై ప్రతియింటను రాట్టునుపై నూలువడకవలెను. అందరు ఉద్దరుకట్టకలెను. ఈకథా నేను వచ్చినప్పుడు అందరును కృషిసలిపి ఉద్దరును కట్టియున్నట్లుయితే నన్ను గౌరవించి నట్లు నేకుసంతోషపడెదను. ఈతని తేజవంత్ర శ్రీ సర్కారువారు మనలను యేమిచేయవలెను. వారికి మనకుకోధంబుమీవుండకూడదు. మనము చేయవలసినకృషిచేసి సర్కారువారి మనసును కరగించి మనము స్వరాజ్యమును సుపాదించవలెను. అనిచెప్పి ఆచ్చట నుండి రాజేశ్వరీ వారిజాగో కొండాకెడ్డిగారు బొమ్మగడ్డ రామచంద్రయ్య శ్రేష్ఠిగారు వీరబ్బా కొండాకెడ్డిగారిని పంతులువారు పిలిచి యెందరో మహానీయులు మీరంటివారు పాటుపడుచున్నారు. మీరుకూడా యీవిషయమై శ్రద్ధతో పాటుపడవలసివచ్చినది. అని వాటికినా తెలియచెప్పి బండియొక్క సరికి జయ జయధ్యానములు చెలరేగ బండి పీఠేరు స్టేషన్ కి విడిచినది.

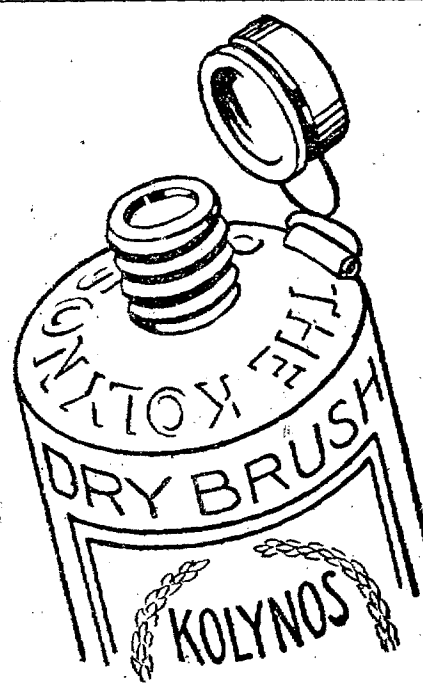
స్వాగతపత్రం—(15-4-1928)

తే. గీ ఆంధ్రదేశజులొకల్ల ఆంధ్రులందు, నిండునంకటి వాడవు నా. (దక్షిణ - చంద్రుడైనట్టి కీర్తిధరసంబు, ఆంధ్రదేశం బునకు తగుగాంధియూర్తి.

ఆంధ్రనాయకవరీ!—భారతదేశ నాయకుడైన గాంధీ మహాత్మాజీగారి ఆదేశానుసారముగా స్వరాజ్య సంపాదనకై ఆంధ్రదేశనాయకులలో నాయకుడనై సహాయనిరాకరణమును యూని వోకవర్తనము స్వరాజ్యమందొరలున తమచాచరించి గడచిన మార్చి నెలలో విముక్తులయిన శ్రీయ్యత కొండా వెంకటప్పయ్యపంతులు గారైన రామ పుష్పవర్షసేవకై తడవడితుతో స్వరాజ్యరంగమునందు ప్రవేశించినందులకు యీ గ్రామ జాతీయోపసంఘముద్వారా తమ కీ నే కరుణనము

శ్రీ ఘమైన ఒక వస్తువు కొలిసిన్

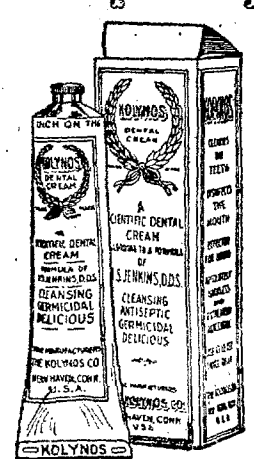
డెంటాల్ క్రిము ఒక డబ్బలోవేసి మూతవేయబడి యున్నది

కొలిసిన్ ఒక శ్రేష్ఠమైన డెంటాల్ క్రిము. గనుక నే మేము దానిని ఇంకను బాగుగ ప్యాక చేసి పంపుటకు నిర్ధాని చేసికొంటిమి.

ఇప్పుడు యిచ్చటనే ఒక డబ్బా ఒక మూతతో సహా యున్నది. మూత కొలిసిన్ గొట్టమునకు కట్టబడి యున్నది. అది పోగొట్టిపోదు; క్రిందపడదు, కాలము కూడివచ్చును. శ్రమయుండదు, క్రిము చాలకాలమువరకు బాగుగ నేయుండును.

గొట్టమునకు మూత కట్టబడియుండునట్టి కొలిసినునే మీ చెప్పుడును మీ మామూలు వర్తకుని కద్దనుండికొనుడు.

KOLYNOS

డెంటాల్ క్రిము

THE KOLYNOS COMPANY
New Haven, Conn., U.S.A.
Representatives for India:
MULLER & PHIPPS (INDIA) Limited
Madras Bombay Calcutta Karachi Rangoon

లభించుచున్నారము. తమరు తిరిగి స్వరాజ్యసేవను చేసెడి భాగ్యము కలుగుటకు కృతజ్ఞులము. తమతో మాకు పరిచయము లేకున్నను తమదేశసేవను సూర్య శ్రీమత కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు వెలువడించు ఆంధ్ర దీపతికవ్యాసా ప్రతినిధుని వినుచుంటిమనుట అటుండ.

సాధుసంతాన! తమకలుగుచున్నాను, కొమార్తెయు ఆస్పత్రిని గురించి తాము మదవిపల్లెప విశ్వసీయుండు సందర్భమున మా ఆహ్వానితంతి సంగీతించి యీ నెల 18 తేదీ శనివారములో జరుగబోవు తక్కిమ గోదావరి జిల్లా మండల మహాసభకు తప్పక వస్తున్నానని మదవిపల్లెకుండితంతి యిచ్చి నుండు సందర్భమునుబట్టి యీ గ్రామముకు దయాచేయవలసిన భావములకు తాము పడిన వ్యాధులమును తిరుపతి కాంగ్రెసు సెక్రటరీగారైన క. రాజగోపాలాచార్య వారివల్ల యీ నెల 10 తేదీ సాయంత్రం పీఠేపల్లె వెంపటాపారంలో సమావేశమైనది మాకు దేశనాయకుని దర్శన మున్నది పోవుట మాదురదృష్ట మనుకొని ఆయన యశశైలి మార్గముతో వెళ్తున్నది తెలిసినందున ప్రతిదినం రైలు స్టేషన్ ప్లాటుపారంలో తమరాక కైయెడుచు మా ముత్యములను కొమార్తెగార్లకు త్వరతో స్వస్థత అగునటుల భగవంతుడనుగ్రహించుగాక అని వేడుచు మహాత్మాజీగారి నిర్మాణకార్యక్రమమును నిర్వహించి బంధవిముక్తి గావించ తమకు పీఠేపల్లె శ్రీ కాశీవిశ్వేశ్వరస్వామి హోమ్ నుగాక.

ఆర్యా! ఈ యెర్రలో మాసంతమున పశ్చిమాంధ్ర జిల్లాపర్యటనము సులువునానుటలు చిత్తూరు మండలమునకు

దయాచేసినప్పుడు యీ కృతజ్ఞులమునకు దయాచేసి మామనోభీష్టమును కలువేర్తురుగాక.

నాగో శివరావు

ఆధ్యక్షుడు వాణియోగసంఘము.

“మంగలి కత్తులు”

క వృ త్తా శ ము లు.

ఆంధ్రసాహిత్యచేయబడినది. ప్రాశస్త్యసింహుడు.

కంటే ధరల క్యాటలాగును క్రాయము.

బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో లిమిటెడ్

కొత్తూరు అండ్ లాక్ నేకర్స్ etc.

కెన్యాతరం. (గోదావరిజిల్లా)

కెన్యాతరం. “ఇంజనీరు” కెన్యాతరం.

మలయచందనము

గనేరియా

అను గోదావరి మహాసభ

కవ్యము లేదు. కవికారితో చేసి లేదు

ఎటువూ, తెలుగు, తమిళ, అను మాత్ర

విభముల నె గ లో గ ము ను క

తూటలలో మాన్యును. శ్రీల యము

వ్యాధులకు కూడ ఇది కావలయును.

(1251) డబ్బీ 18 రూ 2-4.

గంధర్వ ఫార్మసీ, రాయవరం(గోదావరిజిల్లా).

మృచ్చి తిరుణము! త్వరపడుడు !!

అ మూ ల్య గ్రం థ ము లు

30—4—1923 వరకు.

మాత్రమే సగము వెలులు

ఆంధ్రీయ వైద్యచింతామణి రూ. 4-0-0	గగము రూ. 2-0-0
ఆంధ్రీయావధ గుణదీపిక రూ. 3-0-0	రూ. 1-8-0
ప్రసిద్ధాంధ్రీయావధ యోగములు రూ. 1-0-0	రూ. 0-8-0
శ్రీ గాంధీయచాతురి ఆరోగ్యకర్మ రూ. 3-12-0	రూ. 0-6-0
సంపూర్ణ రామాయణము 6 అంకములలో	రూ. 1-0-0
ప్రసిద్ధనాటకము	రూ. 0-8-0
అమృతపులిస	రూ. 0-12-0
(బంగారినవలకు, రెండుగు)	రూ. 0-6-0

నేతుబ్రదర్స్, మైలాపూరు,

మద్రాసు.

భృం గా మ ల క తై ల ము

డాక్టరు ఆ. లక్ష్మీవతి బి. ఏ. ఎం. బి. అండ్ సి. ఎం. గారి పోషణక్రింద,

మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన జౌషధములకు ప్రసిద్ధికెక్కిన ఆంధ్రా ఆయుర్వేదిక్ ఫార్మసీ లిమిటెడ్ వారివలన తయారుచేయబడినది.

అ త్యుష్ణ ము

తలనొప్పి, నేత్రవ్యాధులు, మెదడు పరిశ్రమ, అమితముగా పనిచేయునట్టివారు, మున్నగువారికి చాలమంచిది.

అధ్యంగమునకు, సాధారణముగా ప్రతిరోజు తలకు తప్పక ఉపయోగించుట మంచిది.

ఈదిగువ స్థలములందు క్రయమునకు దొరకును.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేదిక్ ఫార్మసీ లిమిటెడ్

185, మాంటు రోడ్ మద్రాసు.

మరియు అన్ని ఏజన్సీలవద్దను, బ్రాంచిలలోను దొరకును.

కావలసినవారికి కేటలాగు ప్రచురితముగా పంపబడును.

4 అవున్సుల బుడ్డి వెల రూ 1-0-0. ఒక పౌండు రూ 3-0-0.

ఏజంట్లు నమ్మకముగా పనిచేయువారలు కావలయును.

వివరములు వైచిత్రనామాకు వ్రాసి పొందవచ్చును.

ఏవిధమైన వ్యాధికైనను ఫలహాకారకు వ్రాసినచో తగినశ్రద్ధతో ఆలోచించి జవాబు పంపబడును.

వాణిముద్రాక్షరశాల, బెజవాడ.

రబ్బరు స్టాంపులు

అచ్చు బైండుపనులు, రబ్బరుస్టాంపులు, సిల్లు, రాగి, బంగారము, వెండిసామానులపై చెక్కుట, బ్లాకులుచేయుట, ప్రేషనశీ సామానులు. (809)

ఎంగ్రేవింగు

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ గ్రంథ నిలయము

పురాణ గ్రంథ మాల - కాకినాడ.

ఈ గ్రంథ నిలయము 1911 సంవత్సరములో స్థాపించబడినది. ఇప్పుడు రాజపురి నుండి కాకినాడకు మార్చబడినది. ఇంతటికంటే యిందు చేత భావించినట్లు కరణములకు పురాణములు సులభమైనవిగా చేయబడినవి. ఈ గ్రంథములుగా చేయబడినవి. ప్రస్తుతము 1,2 సంపుటలు క్యాటలాగ్ లో వెలువడినవి.

- (1) ఇందు చందాదారులుగా జేరువారు 0-8.0 లు ప్రవేశ రుసుము చెల్లించవలెను.
- (2) చందాదారులకు క్యాటలాగ్ లో పేర్కొనబడిన గ్రంథముల పోస్టేజీగాక రూ. 1-0-0 మూడిమే.
- (3) వి. పి. సౌకర్యములు లేని వైద్యులు ఇలాకా వాస్తవ్యులు పోస్టేజీ సహా వత్సరపు చందా రూ. 8-8-0 లు యిందుగ చెల్లించవలెను. వారికి ఆరు సంపుటములతో రిజిస్ట్రీ గాక బంపుదుము.
- (4) ఇందు సహాయులుగా జేరువారు సంవత్సరము రూ. 12-0-0 లు ఇచ్చినచో ఆవత్సరములో వెలువడు ఆరు సంపుటములు వారికి రిజిస్ట్రీ గాక పంపుటయే కాక వారి నామము లోక గ్రంథములలో ప్రకటింతుము.
- (5) ఇందు పోషకులుగా జేరువారు పంపుటయే కాక రిజిస్ట్రీ సాహిత్య రూ. 116/-. విరాళ కమిటీ వారి నామములు గ్రంథముల ప్రకటింపుచు నిలువవలెను. గ్రంథములను వారి కుచితముగ బంపుదుము.
- (6) రాజపాపములుగా జేరు జమీందారులును, మహారాజులును శ్రీమంతులును చెందు మాటపదార్థము గాని అంతిమమిచ్చి వారి యాదార్యమునకు దగిన విరాళమునుగాని యిటువంటి వారి నామముల గ్రంథముల ప్రకటింపుచు ఇందు వెలువడిన గ్రంథముల నన్నిటిని వారికి బంపుదుము.

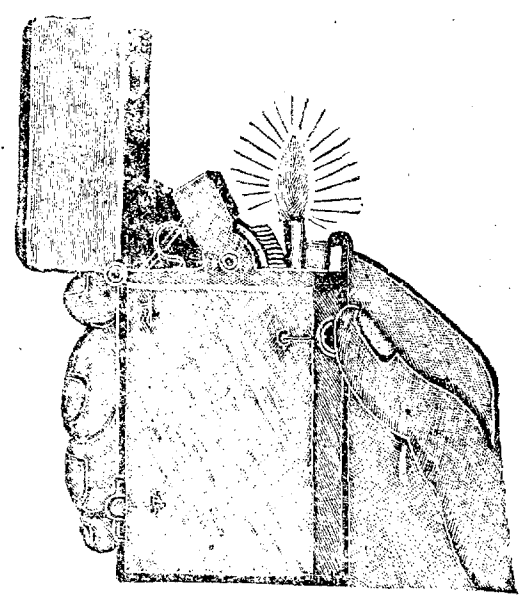
ఇందివరకు వెలువడిన నవలలు

1 దుర్గేశ సంధి	1-5-0	23 శివపురాణము సం. ౧.	1-8-0
2 నమోదతీ కథ	1-8-0	24 శివపురాణము సం. 2.	1-8-0
3 సీతా గాథ	1-8-0	25 రాధా గాథ	0-6-0
4 నూర్జహాను	1-8-0	26 యుగ శాంతి శాంతి	0-4-0
5 రాజనీతి	1-8-0	27 రాజభక్తి	0-8-0
6 మనోరమ	1-8-0	28 శీల	0-8-0
7 క్రమదానము	1-8-0	29 కమలాకాంతుడు	0 2 0
8 సంకల్ప కేత	1-5-0	30 సీతానవాసము	1-0-0
9 నవాబునంద	1-8-0	31 కృష్ణ కాంతుని మరణ శాసనము	1-0-0
10 దృఢ వ్రతము	1-8-0	32 ఆశోకుడు	1-0-0
11 మరణ కేతుము	1-5-0	33 భారత పీఠము	1-0-0
12 శ్రీ	1-8-0	34 మాయాబి	0-12-0
13 పుమరహస్యము	1-8-0	35 సీతామక్తాళి	0- 6-0
14 శ్రీకృష్ణ చరిత్రము	1-8-0	36 సీతాకథామక్తాళి	0- 8-0
15 పరిజ్ఞాపాలనము	1-8-0	37 మాధవ నేతడు	0- 8-0
16 కృష్ణులు	1-8-0	38 కులసీమావర్తము	0- 6-0
17 మాతృమందిరము	1-8-0	39 క్రమశాస్త్రము	0-12-0
18 సీతానంద	1-8-0	40 లక్ష్మణాపాదము	0-12-0
19 పీఠభూష	1-8-0	41 శబంతల	0-12-0
20 అపరాధి	1 8-0	42 హాసాళి	0- 4-0
21 మాయాబి	1-8-0	43 ఇందిర	0- 4-0
22 పూర్ణాంకము	1-8-0		

రూ. 46-9-0 లు నిలువల యీ గ్రంథము లోక సాహిత్య సాహిత్య సాహిత్య రూ. 40-0-0 కే పంపుదుము. చందాదారులుగా జేరువారికి పోస్టేజీ మేమే ధరించి పై పుస్తకములు రూ. 80/ లకే పంపుదుము. ఆర్డరుతో నాలుగవకుండు సామ్య మనితరుగా పంపవలెను.

మేనేజరు, ఆంధ్రప్రదేశ్ గ్రంథ నిలయము, కాకినాడ, గోదావరి జిల్లా.

ఎలక్ట్రిక్ స్పింగు సిగరెట్ల టెటరు

సిగరెట్ల టెటరు పనితీరు యీ సిగరెట్ల టెటరుతో కావలసి నప్పుడు ఉపయోగించవచ్చును. స్పింగు కలిగినది. ఈ పటము లో చూపిన మోస్తరు పుడువది. మేలుకం. ధర. 2-8-0 రెండు వరకు 0-12-0
నాలుగవకుండు డ్రెస్, సీటులుగైరా సన్నె చేయువారు.
రె. నాదముని అందుకొను
164 వై నాదముని రోడ్డు, మదరాసు.

క్రాంత సామానులు

వాలర్ ముక్క ఫోన్ నోకలము 1-కి ధర రూ.	9-8-0
నెప్ట్యూన్ నెం 210 ది	4-8-0
నెప్ట్యూన్	5-0-0
నెప్ట్యూన్ నెస్టి నెం 252	6-8-0
(నెప్ట్యూన్ కలము లన్నిటికిని గారంటీ యివ్వబడును)	
(జెన్ట్రాల్ కారెజి రబ్బరు 1 8/4	
నెక్ నది అడుగు 1కి ధర రూ.	2-0-0
English Cycle & Motor Importing Co. Broadway Madras.	

మదన కామేశ్వర లేహ్యము

దుర్బలలపాలిటి సంజీవి:— మేనాము, నిక్కా, నిక్క వస్త్రము, నిస్సర్వము, అతిమౌనము, మొదలగు చాటి పొందిన మంచి బలమును, యశస్వమును, కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని, పాప పూర్తిని, కలిగించు వరప్రసాదము. 2 డబ్బీలు చాటిన 20 రూ. డబ్బీ రూ. 1-4-0. వి. పి. చార్జీ 0-8-0 (985)
రోజుపుష్ప లేహ్యము:— ఇది మలబద్ధమునా పోలెడి కాల విరచనమును చక్కగా కలిగించుటలో అమృత ప్రాణము. 15 రూ. డబ్బీ రూ. 0-10-0, వి. పి. చార్జీ 0-7-0.
పి. పి. పి. అండుకో, అయ్యు క్షేత్రమునా, పెరిజేసి, వెల్లుంగు.

మోహిని తైలము

5 కులములు కల సీసా 1-కి అదాము 0-12-0 మూడిమే. అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు.

ఇంతవరకు
8405 డబ్బీలు
ఖర్చు అయినది.
26-1-23

శిలాజాతు రసాయనము

నర్మ రోగములను వారించును

ప్రతివారికిని ప్రాణనమానమైన సంజీవి యీ రసాయనము యిచ్చుకగును. మేలకొని యీ రసాయనముల పొందినది. ఈ రసాయనము చేత గింజకలని కావా ప్రాంతముల నుండి రహమి 500 డబ్బీలు మూడు చేరుటచేతను సర్వసోపయోగమునకు సులభముగ చిక్కనటుల యొచ్చింది ఎట్టి మోసము, కల్పితం శ్రేష్ఠమైన శిలాజాతు (మొమ్మాయి) గలనైన ధరకు ఒకేసారి అధికముగ విశేషమైన మిచ్చికోడమైనది. కావున యింతటి నుండి 5500 డబ్బీలు ఖర్చుపడువరకు మూలము నూరి నిలువగల ఒక డబ్బీ రూ. 6-0-0 లకే యిచ్చబడును. గనుక త్వరపడితరులకు, ఏజెంట్లు, కాలేదారులు, రోగులు, నికోగులు సహితము ఈ తిక్కనవరకు సమయము ఒకే కొద్ది సర్వసోపయోగమునకు, ఈ రసాయనముచేత యీ రసాయనము, మొత్తముగా కొనువారికి కొంతవెలతగును. కుద్ధిచేసిన శ్రేష్ఠమైన శిలాజాతు మేము ప్రత్యేకముగా ఖర్చుచేయుచున్నాము. కులం రూ. 2 మూడిమే పోస్టేజీ ప్రత్యేకము.
నూ విలాసము:— ఆయుర్వేదరత్న, పండిత, బి. శ్యామసుందరరావు, బ్రదర్స్
ఆయుర్వేద ఔషధాలయము బరంపురం, గంజాం, ఇండియా.

ఇంతటికంటే
5500 డబ్బీలు ఖర్చు
పడువరకు మూలము రూ. 8
కులం డబ్బీ రూ. 6 కే
ఖర్చుబడినది.

కాళవరణకాండ

హామోరులో బహిరంగసభలు

దాసుగారు మున్నగువారుపన్యసించిరి

20 వ తేదీ సాయంత్రము లాహోరులో (హామోరు) లో శోకసభయను మోచగట్టునకు శోకసభయను జరిగెను. ముగిసినపుడు సరోజినీదేవి, దాసు, పెర్యానీగారుపన్యసించి ప్రభుత్వశోకములు మున్నగు వారి శాశించి హిందువులను మహమ్మదీయులకును విరోధమును పెంచుటమిగుల నశ్రమము. అట్లుచేయువాడు దేశద్రోహము. హిందూమహమ్మదీయులకును స్వరాజ్యముకొరకు పోగులై చేరికొని సంఘముల నేర్పరుపవలెను. మిరతుల గొడవలమును చూడలేరా? సైనికశాసనపరిపాలనము సనభించియు మిరతులే మరచిపోతిరా? మరలవాలోపాలు రాగలవు. శత్రుమీరు బాధియుగౌరవమును గ్రహింపజాలరు. ఈవిశోకములను వదిలి వదిలి గాని మీకు స్వరాజ్యము కాదు. మీకు స్వరాజ్య మక్కరలేదా? కావలెనని పోరుము గలవారు పలుకుదు. పిరిపంద లేదకొలగిపోదు. 100 కి 40 వఱకు కావలెను. 50 వఱకు కావలెను ప్రభుత్వ శోకములు కావలెను మచ్చపు కోరికను కోరువారందరు కనుకకుపోదు. పొరుగు కాలాదు ముందుకు రండు సంజాయివారు చేక్షించినను చేక్షించుటగాక! భారతీయులు మాత్రము స్వరాజ్యము నుచేక్షింపజాలరు. స్వరాజ్యము. దీప్తిపెమ్మట్ట! భారతీయులు పంజాబు వారిని పంచములను ముడిచియు చూచెదరని దాసుగారు కఠినముగామందలించిరి.

రంధకభలో పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు మున్నగు వారుగూడ నిటులే కఠినముగా మందలించుచు ముచ్చరించిరి.

హాకింజీ అన్సారీగారు

ప్రస్తుతపన్యసించు గూర్చిన అభిప్రాయములు అమృతసరులల్లగులు

19 వ తేదీరాత్రిలో అన్సారీగారిభవనమున వార్తా సంప్రదింపి యీనాయకులను ప్రశ్నించెను.

అమృతసరులో దీర్ఘవైరములు చిరకాలముండి కలవు. గొంతకాలము నుండి ఆవిప్రబలమయినవి. విశ్వమహమ్మదీయసభలను హిందువులు సరిగా గ్రహించక లేచిపోయి అహంకారములకు పాత్రైరి. 9 ఏండ్ల హిందూబాలిన మహమ్మదీయులు కొట్టిరి. వారిని హిందువులు చాచిగొట్టిరి. వార్త అల్లయలకు ప్రధానకారణమైనది. గుణములు మూలకేనీరి. మేమెట్లులేని మైత్రిని కలిగింపవలెననియే ప్రయత్నించుచున్నాము గాన అవసరమగు విచారణ నేరాశోకము మున్నగు వానివలన లాభములేదు.

మద్దికార్యము

మదీనాలో చేయుటకును మరలను వ్యాపింప జేయుటకును అందరికి ఆధికారము కలదు గాని మద్దికార్య మతిక్రమముగా నిపుడు ప్రారంభింపబడుట అనుచితము. ఎక్కడదో ఎవరితో యెప్పుకొనిన తొందర కలుగదు. అటులగాక పెద్దఅదాబిద్తో యెడలకొని నొక్కసారిగా కలుపుకొనుట మన మరచివ. ఈ కమగును ప్రేక్షకులు గొప్పగుటకు కారణమైనది. కాజీములతో జరిపవలెనంద మరదిత్తు యిచ్చినచో పొందెద లేమియును కలుగవు. కాజీములు అధికారమును బదియుటకే యితరమతములవారిని కలుపుకొనబాధించి చలనకారణ మగును.

ఉత్పన్నము

మిరవాదు కిపురు బాధియువారు సహాయమును కోరుచు ప్రతి కలలో ప్రకటించుచున్నార. మేము మిరవాదులకు సహాయము చేయదగినపు డైర్ల చేయుచునే యున్నాము. ఇప్పుడు వారందరను శాసన సంఘసభ్యులకును రాజీనామా నిచ్చినచో మేము సహాయము చేసెదము అటుల రాజీనామా నిచ్చినందువలన/పట్టమేమియును లేదు. ఇక జరుగగల శాసనసభలు చాల కష్టమగుటవలన ఎన్నికలు జరుగును. ఉత్పన్నము చేయుటకు గొప్ప అవకాశము ఇప్పుడు వారెటుల రాజీనామా నిచ్చినచో మరల వారి నే ఎన్నుకొనుటకుగూడ ప్రజలకు ప్రోత్సాహము కలుగును అని వారు నుడివిరి.

కృష్ణా మండలము

తిలకుస్వరాజ్యనిధికి 50,000 రూపాయలను 600 మంది వలంటీరులను ఈ ఏప్రిలు మాసాంతములోగా చేర్చవలెను.

ఎంతవనిజరిగినది? ఇక తొమ్మిదిదినములే వ్యవధి. తొందరపడుదు.

ఆంధ్రనాయకుల రాక

సత్తెనకల్లిలో నాయకులకు స్వాగత మొసగిరి.

20 వ తేదీ దేశభక్తుడు శ్రీయత శాశ్వరరావు గారును సత్తెనకల్లి చేరిరి. అచట వారికి సునమగు స్వాగతము నొనంగి సన్మానపత్రమును సమర్పించిరి. వారసభలో నుపన్యసించిరి.

నేడు (21 వ తేదీ) ఉదయమున నాయకులద్వయము మద్దిరాధాకృష్ణయ్యగారును శర్మారావు చేరిరి. నేడిచట బహిరంగసభజరిగినది. వారు పల్నాడుకు వెళ్లి పిలువేకపోయినది. 22 వ తేదీనుండి యామండలమున సంచారము, విరమింపబడును. మరల నేన్నను జరుగునదీయును ప్రకటించబడును. (తంతివార్త)

పంజాబులో మతద్వేషములు

అన్నిసగరములలోను సభలు జరుగవలెను

ప్రతిసగరమునను హిందువులను మహమ్మదీయులను కలిసి సభలుచేసి పంజాబులో హిందువులను మహమ్మదీయులను మైత్రికలిగియుండి స్వరాజ్యముకొరకు ప్రయత్నించవలెనను తీర్మానముచేసి ఆ తీర్మానమును వారికి తెలుపవలెనని ఆజ్ఞలు ధామిదుఖాను (చెన్నపురి) గారు వ్రాసిరి.

అమృతసరులో

శాంతిప్రయత్నములు

నాయకులు అమృతసరు వెళ్లిరి

దాసు, పెర్యానీ, నెహ్రూ, సరోజినీగారు నేడు (21 వతేదీ) అమృతసరు వెళ్లిరి. అచట శాంతిని తెలకొల్పుటకు ప్రయత్నించు వారితో కలిసి వారునేటిరాత్రి ఉపన్యసించెదరు.

అమలాపురం యూనియనుబోర్డు

మంత్రికి స్వాగతము

చెన్నపురి, ప్రభుత్వమంత్రి అమలాపురమునకు వచ్చినపుడు స్వాగతమొసంగుటకు బోర్డువారు 100 రూపాయలు కాంక్షను చేసిరి. ఇది 88కి ఎల్. ఎం. జి. ఓ. కువిరుద్ధమని ఆర్యుల సభ్యు లాక్షేపణలేఖలవ్రాసిరి. శ్రీయుతులు రామసోమయాజీ కవులట్టయ్య లక్ష్మీనారాయణ (వ్యాపి వాడులు), సత్యనారాయణ (కర్తకుడు), మల్లయ్య, పట్టాభిరామయ్య (బాహ్యకేతకీభూస్వాములు) గార్లు రాజీనామాలేఖలనుపంపిరి. వందలకొలది పాద లాభిరాగము, నాక్షేపించుచు సంతకములు చేసి ప్రకటించిరి. చాలమంది జారటాలుచేసెదమనిగారి వారటాలు చేయవలెనని కాంగ్రెసు వారు బోధించిరి. ప్రార్థనలు జరిగిరి. (తంతివార్త)

యూనాని ప్రద్యుకాలలో డాక్టరుగారు చక్కగా ప్రతిరునిసిని పరీక్షచేయుట బోధనము యిచ్చుటను జనకుమర్చి. చాలావ్యాధులు నివృత్తియయ్యెను. చాలామంది సంతోషించుచున్నారు. గుంటూరు మునిసిపలువారు యూనానాని ప్రద్యుకాల ఆయుర్వేద ప్రద్యుకాలకొనించి ప్రజల కష్టములు తొలగించుచున్నందుకు సదన మంగీకరణ వారికి సహాగ్రంధనములు చేయుచున్నాను. నామట్టుకు జరలు ఆక్సిటలులో నుండు 20 రోజులు పుచ్చుకొన్నపుటికి పుడరనివ్యాధి యూనానాని ప్రద్యుకాలలో 10 రోజులు మందు పుచ్చుటచే నివృత్తియించిరి. అని నాన్నదమ్మి; వెకటస్వామిగారు గుంటూరునుండి వ్రాయుచున్నారు.

రాయదుర్గంవార్తలు

(ఒక విలేఖరినుండి)

ఉత్పన్నము

ఏప్రిల్ 16 వ తేదీ సాయంత్ర మొకరసభజరిగినది. డి. శివశంకరం యం. యల్. సిగారు గూడ హాజరుగుట తటస్థించెను. వారు ఉత్పన్నము హెచ్చుదలను ఎన్నెట్టి సభ్యులు రెండుసార్లు నిరాకరించినను నల్లికెట్టునిచ్చి వైస్రాయి తన అధికారము నెట్లు తెలాయించినది. ఈ హెచ్చుకల పేదలను బాధించదని వైస్రాయి చెప్పినదాటలు ఈయంతయు పార్లమెంటు ఎదుటనున్నదని మున్నగు మాటలు చెప్పిరి. ఈ హెచ్చుచేయుట పేదలపై భారముమోపుటనియు వైస్రాయి చూరెట్టిదముగా నింపెననియు ఏకగ్రీవముగ తీర్మానము గావించబడెను.

స్వప్నకావ్యము

నికలు 1 అ కా, 2 అ కా లు 20 గ వాడెము లిదట నిలిచిగా వాడుకయందున్నవని గోలయొకటి గలదు. ఇవి కల్లుడుకాణములకు చాల కచ్చుచున్నట్లు. దుకాణదారులు ఆఖరుకు లెక్కచూచుకొనునట్లు దివి జయబడుచున్నది. ఈ గంగతిని డి. శివశంకరం యం. యల్. సిగారితో చెప్పకొనగా వారు అధికారుల కెంగిలించునలెలిపి కొన్ని వాదములను సమకూర్చిరి.

శివశంకరం

14 తేదీ రాత్రి 4 చొట్ల కన్నపుకేరములు జరిగెను. శవమేమియు లేదు. శవపడినవారు పోలీసులకు తెలిసియుండ లేదు. అయినను పోలీసువాకి బాగై క్రింది కళంకముగా నున్నది.

తొల్లను పదునుచేయు ఫ్యాక్టరీ

ఇచటనుండు ఫ్యాక్టరీ తొక్కుటకు చాలపుగారు, శివశంకరం యం. యల్. సిగారిని దర్శించి ఇన్వెస్టిగేట్టు తమ వ్యాపారాధిగ్రుద్ధి కట్టు తొడ్పడునది తెలుపుచునికొరిరి. శివశంకరంగారు ఫ్యాక్టరీని చూచి గవర్నమెంటునుండి సహాయము తెల్లు పొందవలెనో ప్రశ్నించుటగారికి తెలిసియున్నాడు.

చూచి నిలువజేయుట

19-4-28 తేదీగల ఆంధ్రప్రదేశ్లో మాది నిలవజేయుటనుకుంది ఉపసంపాదక వ్యాసమును చూచిరి. ప్రజాసామాన్యముమాదిని నిలవయుంచుటకు పూనుకొనన సులభప్రాయము గలదు. ఎట్లనగా ప్రతికటించుట తనకు కావలసినదాది కొని యుంచుట. అతిసులభముగాన ప్రతికాంగ్రెసు సంఘము తమ గ్రామమునకో తమధిరాగో తమ జిల్లాకో కావలసిన దాది పూర్తిగా కొనియుంచుకొనవలెనందగ్రంథకముగా లేదు గాన ప్రతి కాంగ్రెసుసంఘము తమకుల యావత్తు ప్రశ్నము మాది కొని ప్రతియంటికి కావలసినదాని తెలుసే అమ్మి మరల మాది తెప్పించుమా పని జరిపిన చాల అనుకూలముగా నుండగలదు.

ప్రస్తుతము మాదిని ఎక్కువ ధరలకు విదేశకర్తలు కొనుగోలు చేయున్నారు. గాన ఈ సమయమున ప్రజాసామాన్యము మాదిధర ఎక్కువఅని అనుకొనక కాంగ్రెసువారు అమ్మి తెలుపు ప్రతియంటివారు కొన్ని వికలవస్తుకొని తగిన దేశభక్తిని ప్రకటించుటగాక.

ప్రస్తుతము మనకేమని అవసర్యము కనిపించినదాని పూర్తిగా వారు కొనుగోలుచేసిన మరల వాస్తవకాము ధరలు పెంచి అమ్మిచ్చుచుగాన ప్రతిప్రభుధారియు తన అవసరమును గ్రహింపవలెను. ఈతరుణమున దేశభక్తిని ప్రకటించవలెను. లోగత ఇ ట్టి ప్రతిప్రద్యుకాల కాంగ్రెసువారునుచెట్టిరి. అట్టి నుండి కృషిచేసియుండిన మనమిప్పుడు మాదిధర బాధిఅగునని దిగులపడి పరిశీలించవలసిన అవసరమే యుండదు.

కారంసెట్టి వెంకటరంగయ్య.

చిత్రకళ

చతురశ్రము, ఈ సమాధానములను కృత్రిమముగా నవ్వ ముంపవలసిందిగా ప్రార్థించుచున్నాను.

మౌనము 'చిత్రకళ' వ్యాసమున వాటిపించబడిన మనూయూహాంకరములు, ఏదేని యొకపక్షముగాని, ఆ భిన్నవేదముగాని మొదలగు ఖట్టుకొన్న వాటికి చెల్లుతున్నాని, మమ్మెప్పుటికిని ఏ కలయిన జొరవు. అందు 'చతురశ్రము'.....

చతురశ్రముగాని నిమిత్తములేదే అయినప్పటికిని వానిని గా న్నాదింపదు. కలహాసాదరముల నివారణలకు చిత్రకళలుగాని కొన్ని బ్రహ్మ సందర్భము గొట్టునది లేకని యొక్క రుతు నననా సామాసింపదు" అను వాక్యముల నెరువద బెచ్చి కొన్ని యాభాంతి విడుచు. ప్రస్తుతకథా సంకల్పములకి యేపాదమెరుగని ఆంధ్రవాటిక కాలము లాగు ల ఆకాండతాండము. కాలాలలోని ప్రాచ్యకళలో గాని సామ్యకళ కళలో గాని మనకు గదయబట్టుతున్నది. కాని కళా కాలాశ్రమప్రవాహిక యథాశక్తిని కనెచల్లని చేతిపివెను నిద్రకలిపులైన "మదిదైవాశ్చర్యలనాస్తిభాయాశ్చ నివార్య" అని స్వాగతమొసగుట కట్టి సందిచునతడు.

నమస్తే సారస్వతశాలందున కవిత్వ యేదియాదర్శమో అదియే ప్రాచ్యకళ చిత్రకళలను అనుసరించును, ప్రాచ్యకళా శ్రవణకళను ప్రస్తుతచిత్రకళలందు, ఇట్టితరుణములు. చాల రుతు మృగ్యమగుటయే శోచనీయము. ప్రకృతియన ప్రాచ్యకళా శ్రవణకళ నిఖిలరసప్రపంచమున పూర్వము నిరూపించబడినది. భానుని వాక్యములుగా నుదాహరించబడిన "ఏమి.....మర దిన్నితే" అనువర్ణములని భావము యెన్నటికిని ప్రకృతివివర్ధము కాదు. ప్రకృతిలక్షణముల నిరూపించబడిన యాశ్చర్యములు. ఏది యాయాపాత్రలగాని స్థితిలగాని, సహజవర్ణనా మును బట్టిసాంకేతిక విశ్వమును సృష్టించిరిని ప్రస్తుతాదర్శమునందే, వాటిప్రసంగములలోనికి యొగ్గి మూలభూమి, కన్నజలించుమును గ్రహించును, గాని నేలను విడిచి సామ్యమును చేయదు. ఇట్లుగా, పద్మమును శోయుచున్నది. అనుట మే కవిత్వకళాశ్రవణని మావ్యాసమున వెలు నన్నదియో తెలియ నున్నది.

కవిత్వ యందు సత్యమున పూర్వోక్తమున ఆశోపమాం మగు సత్యమున యర్థము. ప్రకృతివర్ణన కలిగిన, కవి తల ఆకాండమో అనుసరణమో తెలియరాదు. మన విలే ఖటి యభిప్రాయమునట్లు ప్రకృతిని భగవంతుడు కల్పిం పతేను. అట్టియో మనజుడు భగవంతుడు మెట్లు కల్పింపగలడు, ప్ర కంచము మామృత రూపమునందేనూలరూపము లోనికి తేలించిరి. కానికా సావాసకారణ విరహమున కల్పింపబడినది కాదు. భగవం తు దేవునిసరమును పూజారికి కట్టిపెట్టినపుడు యేటిపెట్టు కము. ప్రకృతినికల్ప మగునది మోహాశయమేకేననుకళ కావాలను. మానవుడేకేయిని చేతిజాడ్య యగుటయని, కర్మతోముఖును ను నిర్వహిస్తేని కవిత్వమును మేము భాగించి మానవకృతి సమ్యావయమున నపుడే సరసమగునని లేననో కావాలను.

కల్పనకు బాహ్యకృతి లేదు ఈ భావనిష్ఠాంశమును గనుచు, మనస్సు ప్రకృతి చిత్రములు గమనించును.

ఉ॥ ఎందఱు నుడు కొందఱత, నెంచెడు, నుంచెడు, కంచెడినియెన్॥

ఇది ఆంధ్రకవి కంఠాభరణములలోని యపూర్వ కల్పన యని వాటికొన్నితల మనగ్రహించెను. కవి హృదయముగా భవనియే కవిని మించిన వ్యాఖ్యాన కవిగ గాని కవిత్వము లేల దని మంత్రము తిరుగుకత్త తేనెద చప్పిచాయెను. భావజాణ యరవ్యముగాని యీగవిని మించిన నకులకులుగాను అతర కొట్టు గురిపించునదిగా?

మనమింతలు వాటికి భుగోబద్ధముగ ప్రాయముచేసే కవి ప్రాచ్యకళాశ్రవణము ముందే గుర్తించిందో కళాశీలంతునికల భారము శిశోభారమును మాంపందేడినిగా? కవిత్వమేలే కళకునూడ సమవిశేషకై స్థలాదిత్యము దీప్తి తేజస్విమిరసమూ రణము మన్ను గు మంగళవిన్నములు గలవు. కళయందు అనుక రణప్రధానమును భాగమున కల్పన(ఆశోప)ప్రధానకావ్యమును భిన్నముగ గలవు. క్లిష్టకళాశ్రవణకళ, కవిత్వయందు సృజనో క్తికి ప్రతిరూపము ఇదిమన కళాశ్రవణ నిరసించినంత తేరగ ఇది యుండతేను. కల్పనకల్పన సుర్యకళమున, అనుకృతియను, నూ క్తివాసంతికా విలాసమును ప్రకృతించును. ఉదాహరణ కావం

తలలోని "గీవాభంగాభిరామ" అనుల్లోకము, చిత్రకళలో గలనూలిగాం 'నూర్వాదయ' చిత్రములు.

సర్వాంశనిరవద్య మగు అనుకరణము, కల్పితకళకాళ, యర్థమునకును, సృష్టికర్తనునూడ దర్శనము. భాయాపటన మాటయేలే! మనయెదుటనున్న దర్శనము-తు భాయాగ్రహ క్తికీర్తిదా?

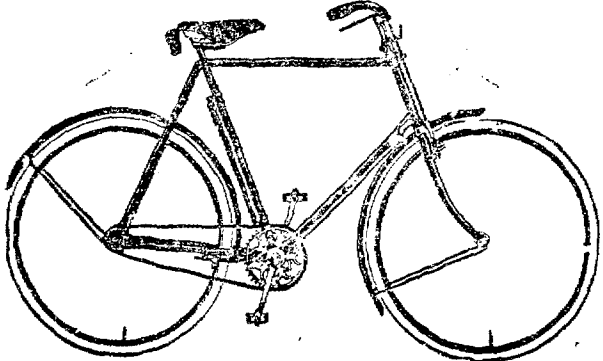
అంతలో నది నిర్వృప్తము? పూర్వోక్తకళ ము నే. చేయాలను? ఇట్లే భాయాపటమున, వర్ణనిర్వాహమున, వి సముచాయమున, సహజమర్మమును మానవత్వప్రసంగార్థి వికా శింపననరములేను. విశ్వక్తిని, సర్వాంశములందును ప్ర తూపరుగువర్ణకై సర్వకళుడు, ద్వి నొరుడు చింతింప ను కళ్యము.

విద్యుదానులకు ప్రకృతిసత్యమునను, స్వరంకల్పనాపూర్వ మునను, బల మనంకముగ నుండును. అవి మానవ సాంధ్య మున ప్రకృతికి సంకల్ప సిద్ధియు, సంకల్పమున ప్రకృతి సానా చర్యమును నేరించి, ప్రతిసృష్టికళానిరంతరైన సిద్ధపడును. ఇట్టి తిరిని చిత్రకారుడు యర్థము కన్న నేమి మెరుగు? అని ప్రశ్నిం చుచేమిసిద్ధి? కల్పకల్ప విమయమున మానవత్వకై నేయె రెట్లు కలదన్నిన యర్థములను వినియందలేవా? అంతిమార్థము న మనజుకి పొరువపుంకము? అదియేయింద, మన మనకృతి మనుకొను, మచ్చ యంతయులకన్న మాన. తిరుగుజాణమున పరమ నిష్ఠులగు కల్పనాచార్యుల నెందరకాములలేదు. మనస్థితి యి ట్లుండ, మానవ చింతకళాశ్రవణము వగదనివాసోవుటయేటిదికెము?

ఇతరచు, కల్పితభావవాక్యల ప్రతిబింబము అందు భిన్న ముఖముల బొరుజనాచారముల కేంద్రీకరించి, చిత్రకారుడు, భావజ్యోతికి స్వేదాలకనలలును. భాయాను. (తము, సృష్టికళ తేని, ప్రకృతికళలకలమును సహజాలంకారములదిద్ది ప్రాణప్రకృత్య సూక్ష్మం యర్థము చు:యాయించిన కనిచేయును. కల్పి తన దివ్యరంకల్పమును, ప్రకృతి తనవాణి! మారాదుమన్నంతమేక ను, నామె స్వరమున, తీమొచ్చి, మనల మయమరపించి, తన్న యర్థమున కని మయవ రమును.

ఇట్టి నూకల్పరూప సందర్శనమే 'ఆశోపమాలరచన కాల' సేతులు వాటిపోయినగాని పోగుతేని, అంతా సర్వాంగ నూర శిశియగు శోకకృతి మూర్తిగ మననేరి పర్యయాల మందు నిల్చుటయే చిత్రకారుని సామ్యు.

మేలైన బై సికిల్ బండ్లు - ప్రస్తుతము సరసముగానున్నది

ట్రయంపు పాపులర్

ఇది యెప్పుడును జయప్రదముగానే వారి కర్మాగారములందు తయారగుచున్నది. సాగ నైన పరితరములో సహ మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన సామానులను వాడెదరు. "ట్రయంపు" అను పేరు దీనికి తగినదిగానున్నది.

వివరములు

చట్టము:—22, 24 అండు 26 అంగుళములు.

చక్రములు:—28 X 1 1/2 అంగుళములు, తగదు అంగుళులది. మధ్యలో పింగాణిపూతగలది.

ట్రైగలు:—డెన్లెవ్ లేక మిచిలిన్, 28 X 1 1/2 అంగుళములది, కమ్మిలో బిగించబడినది.

ప్రేకులు:—ముందర, వెనుక భాగమునందు అంగుళుల ప్రేకులు, రోలర్ లీదరుగలది.

హండిల్ బార్:—కైకి తిరియుండును, కట్టుకొనుటకు కల్లులాయడ్ పిడిగలది.

హడ్ గార్డులు:—ముందర భాగమున విడదీసి, పెద్దదిగా చేయటకు వసతిగలదు.

కాడిల్:—బ్రూకులు.

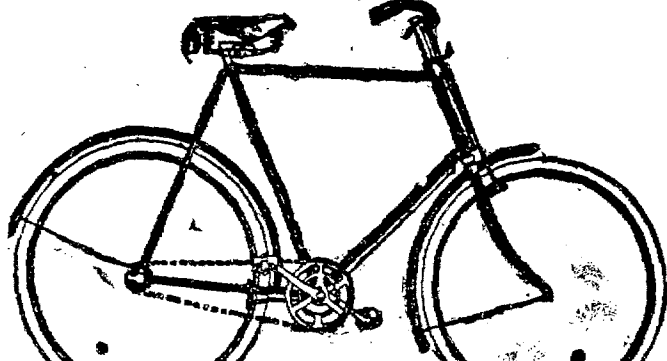
క్రాన్కలు:—7 అంగుళములది, మంచి ఉత్పత్తితో చేయబడినది.

పెడల్లు:—కొక్కులు నొక్కలుగాగల ట్రయంపురబ్బరుతో చేయబడినది.

తయారైనది:—గల్ల ఎనామల్ లేది, కంచులే నింపుకలదు, కాంతిగల భాగము లన్నియు బాగుగా తగడుతో బిగించబడియున్నది.

ఉపకరణములు:—ఉపకరణముల నుయకొనుగంతి, ఉపకరణములు, నూనె చేయు డ బ్లా, గాలిగొట్టుముక్తి స్థుతోకనూ, ఇత్తడిపొడితో చట్టము బాగుగా అతుకబడినది. రు 19.50

లేక తక్కువయే రు 40 లున, తయారత నెల 1-కి రు 14.4.0 నొప్పున 12 మాసములలో చెల్లించవలెను.

రెర పాపులర్ అతి గిరాకీగల శ్రేణికలు, శ్రేష్ఠమైన సామానులలో ఇతర రెర మోస్తరుగానే తయారచేబడినది. అందుచేతనే దానికింత ఖ్యాతివచ్చింది. ప్రతి రెర బై సికిలును తయారచేయుటకై వారి ద్వి:ట్టి పూచీపత్రముతో ఎప్పుడు వంపబడును.

వివరములు

చట్టము:—22, 24 26, అంగుళముల కొలతగలది.

చక్రములు:—27 అంగుళములు గలది.

ట్రైగలు:—డెన్లెవ్ లేద మిచిలిన్, కమ్మిలో బిగించబడినది.

పెడల్లు:—రబ్బరు.

స్టీరింగులాక్:—పేటెంట్ యుక్లిక్ న్ బాండు.

యంత్రభాగము:—71 అంగుళములు స్వేచ్ఛమైన చక్రముగలది.

కాడిల్:—మూడుచుట్టు విల్లుబూతులు గలది.

తయారైనది:—కాంతిగల నల్లఎనామల్, పచ్చని గీతలుగలది.

ఉపకరణములు:—కాడిల్ నుంచి; స్పూర్లు, నూనెదబ్బా, గాలిగొట్టుము, క్లిష్టుల గలది ధర రు. 200.

లేక తక్కువయే రు. 45 లు చెల్లించి నెల 1-కి రు 14.4.0 లు గలంత 12 నెలలలో చెల్లించవచ్చును.

సంపూర్ణమైన బై సికిల్ క్యాటలాగునకు ప్రాయము.

ముఖ్య గమనింపు:—అడిసన్ కంపెనీవారు వైన తెలుపబడిన రెండురకముల మన దక్షిణ హిందూజాతమునకు సోల్ ఏజెంట్లు.

Note:—Addisons are the Sole Agents in Southern India for the above.

ADDISON & Co., Ltd.

MADRAS, BANGALORE, TRICHINOPOLY and OOTACAMUND.

{ Telegrams
Masse
Madias

కమిన్సు ఆఫీస్ యన్సు, 828, తంబుకొట్టివీధి, మద్రాసు.

అమృతాంజనము

"ELLIA" BELLY ACHE POWDER.

ఎలియా అను కడుపు నొప్పి నివారణి.

ఈ పేరును లిగిన చూర్ణము గడచిన 25, 30 సంవత్సరములనుండి అనేకులచే నుపయోగింపబడి ఖ్యాతి వహించి యున్నది. దీనియందు అపారమయిన గుణములుంటున్నవి యిదివరకును యే విధమునను సెబ్బరయైనను లేక గుణము లేని పింఛలేదని రూపించినవారలేరు. ఈ పుండు వేలవేల జనులచే సదా ఉపయోగింపబడి స్వస్థపరులయినవారు. ఎట్టి కడుపునొప్పిచే బాధపడుచున్నవారు సరే నొప్పి కలిగి క్రుల్లిపడి బాధనొందలేక జూరలుపెట్టు కొనుగట్ట ఈ చూర్ణము ను నొటనేడిన వరు నిమిషముననే సంపూర్ణముగ గుణము నిచ్చుటచే ఆహార సమస్యను పారంభించును. దీని నొకమాత్రం ఉపయోగించుటచేతనే మా మామయొక్క నిజమును కనుగొనవచ్చును.

ఈ చూర్ణముయొక్క గుణములు:— సకలవారసంబంధ రోగములను ఖండించును. కడుపునందు గలగు అనేక విధములయిన గడ్డలను కరిగించును, జీర్ణకోశమునందు జీర్ణకృత్తిని అధికపరచును, కడుపు వల్బుసమును పోగొట్టును, కడుపునందు పేగులతో సంబంధముయిన రోగములను ఖండించును, యే కాలమునందును చిన్ని బిడ్డలు మొదలు వృద్ధులవరకును యే యొక్క ఆక్షేపణలేక ఉపయోగించవచ్చును. ఉపయోగించు విధమును మందుతో పంపబడును.

బుడ్డి ఒకటికి 0—8—0 ఇల్యాస్ పేట్, 5కి, బందురుపేటి, జార్జిటౌన్, మద్రాసు.
వి. పి. చార్మి ప్రత్యేకము. వ్యాపారస్థు లందరికీ వారకును.
ELLIAS SAIT, No. 53, BUNDER STREET, G. T. MADRAS.

వెంట్రుక లే అందము. రాలిపోకుండ, జాగ్రత్త!

వెంట్రుకలు దుశ్చైతన్యముతో పుడి రాకముననే క్షయపడును.
అదికప్పుట తెలుసుకొనెదము వెంట్రుకలు పాత్రపోవును.
అంతవరకు రానింతవరకు.
నేడే

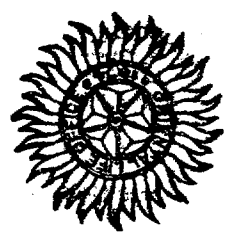
కామినీయా నూనెను

వాడుట మొదలు పెట్టుడు
ఇది వివరము చేయబడినది.
వెంట్రుకల కట్టి రోగ మున్నను, రో మాండ్ల మున్నను,
యిది వివరము.
వెంట్రుకలు చిట్టుట గాని, గడవక గాని యుండదు.
మా వెంట్రుకలు మరల యెక్కుటి తెలుస్తవను గర్భి కుటుంబము
కలిగి నుండి తెలియుచుండును.
ఈ రోగాననే దీనిని తరిగించి చూడును.
వెంట్రుకలు యెక్కువృద్ధి యగునో కనిపెట్టుడు.
కామినీయా కలహాని నివృత్తి సర్వోత్కృష్టమైనది కలయును.
ఇది బుడ్డి 1-8 కి మామాయి. వి. పి. చార్మి ప్రత్యేకము.
అన్ని పోట్లలోను ఈ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారము
ఇకయించుచుండును.

ఇది మందు లెక్కగా రంధరివద్దనున్న, నరకు లెక్కగా
ఈ నూనెను (కట్టును, లేక అక్షయ కామినీయకట్టును) వాడవలెను నూడ వారకును, లేకవచ్చు,
దీనిని యే వెంట్రుకలు:—

అంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్స్ అండు
కెమికలు కంపెనీ,
155 బామ్బాయ్, బాంబాయి.
(126)

టోటో డిల్ బహార్ కు వ్రాయుము.
ఇది వివరము చేయబడినది. అక్కర్చుకొను గుణముగలది.
1 కట్టు బుడ్డి 1-8 కి రూ 2-0-0
1 కట్టు " " " 0-12-0
1 కట్టు " " " 0-8-0
కట్టు మరల కలిగి యుండు చిట్టి మిక్కిలి
మహావలెను కానుకలుకొనుటకు వ్యాపించును

ఓరియంటల్ గవ
ర్న మెంటు సెక్యూరిటీ
రిటీలైఫ్ అస్సూరన్సు
కంపెనీ లిమిటెడ్.

(1874 సంవత్సరమున హిందూ దేశమునందు ఏర్పాటు
కలు చేయబడినది.)
హెడ్ ఆఫీసు, బాంబాయి.

పూచీగా 3 విధముల లాభముగల పాలసి
మునలితనమునందు, కుటుంబసంరక్షణమునకు అను
కూలముగా నుండునట్లు ఒక క్రొత్త సమాప్తమైన

భీమాపద్ధతిని

ఈకంపెనీ ఏర్పాటుచేసియున్నది
ఈ ఆక రించెను పాలసిప్రకారము పూచీ
యివ్వబడు లాభములేవన,

(1) 25 సం॥ములలోపల మరణము సంభవించు విషయ
ములో యిచ్చుటకు అంగీకరించిన ఒక పెద్ద మొత్తము చెల్లించి
బడును.

(2) నిర్ణయకాలము పూర్తియగువరకును జీవించుచున్న
విషయములో చెల్లించబడిన సొమ్ముకు సమానమైన సొమ్ము
నగదుగా ఏర్పాటుకరణము చెల్లించబడును.

25 సం॥ములైనతరువాత మరణము సంభవించిన మొద
టియిచ్చుటకు తీర్మానించబడిన సొమ్ముకు సమానమైన సొమ్ము
చెల్లించబడును.

ఈలాభములతోపాడి పాలసిదారుడు తనకీర్త్యమును
ఈఅమూల్యమైన లాభములను పొందుటకు అర్హుడు.

(ప్రముఖములను 25 సం॥ములవరకును లేక మరణకాల
మువరకును చెల్లించవలెను.

వివరములకు ఈదిగువ చిహ్నములకు వ్రాయవలెను
Oriental Assurance Buildings } F. E. Vaid
Post Box No. 8. Madras. } Branch Secy.
Bangalore Branch:—St Mark's Road,
Bangalore
Trivandram Branch:—Trivandrum.

నూతన ప్రచురములు

బమ్మెర పోతనామాత్య ప్రణీతము		
ఆంధ్ర బాగవతము	1-కి	6-0-0
డిటో వేలువతి 2 సంపుటములు		8-0-0
ఆంధ్ర బ్రహ్మాండపురాణము	1-కి	5-0-0
ఆనందరంగ రాట్నందము	1-కి	1-8-0
ఆనందనిధిందము	1-కి	0-14-0
అప్పకవీయము	1-కి	2-8-0
అధర్వణ కారికలు, పటిక	1-కి	1-0-0

ఇంకను అనేక సంస్కృతాంధ్రగ్రంథములు మావద్దలో
వును. క్యాటలాగులు చూడకోరినాము.
వావిళ్ల - రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,
292, ఎన్.జే. రోడ్, చెన్నై.